

880739314

การประเมินการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กส.พช.)

ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

AN EVALUATION ON JOB PERFORMANCE OF THE EDUCATIONAL
PROJECT FOR VILLAGE DEVELOPMENT IN SCHOOL OF OFFICE OF
SAMUTPRAKARN PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

โดย

นายเกียรติศักดิ์ ลักษณะ

HCULIB

3 0001 00030803 3

ภาคินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2540

ภาคินพนธ์ การประเมินการปฏิบัติงาน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
(กศ.ทช.) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
AN EVALUATION ON JOB PERFORMANCE OF THE EDUCATIONAL
PROJECT FOR VILLAGE DEVELOPMENT IN SCHOOL OF OFFICE OF
SAMUTPRAKARN PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

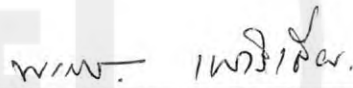
ชื่อนักศึกษา นายเกียรติศักดิ์ ลักษณะ

เลขประจำตัว 379004

ปีการศึกษา 2539

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และทบวงมหาวิทยาลัย ได้ตรวจสอบ และอนุมัติให้ภาคินพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2540

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณราย แสงวิเชียร)

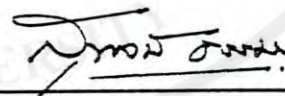
คณะกรรมการสอบภาคินพนธ์

ประธานกรรมการ

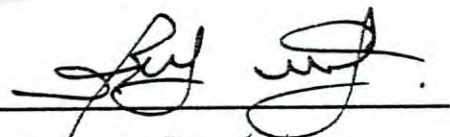
(อาจารย์รัชญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

กรรมการ

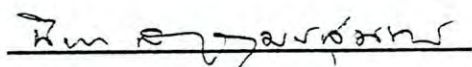
(อาจารย์สุพจน์ ธรรมมา)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุภรัฐ หงษ์มณี)

กรรมการผู้แทนจากทบวงมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์นิภา ส.คุมรสุนทร)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาชนบท กิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 8 ประการ ปัจจัยด้านต่าง ๆ ของการดำเนินงาน 5 ด้าน ของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนที่เข้าดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ทั้งหมด ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 141 โรงเรียน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลและประเมินผู้บริหารโรงเรียน และสภาพร่องรอยการดำเนินงานที่แท้จริงของโรงเรียน ได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์กลับคืนมา 115 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC เพื่อศึกษาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า

โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาชนบท ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 เป็นต้นมา จนถึงปีการศึกษา 2539 มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนดำเนินการทั้งสิ้น 56 กิจกรรม กิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการได้ปฏิบัติทุกโรงเรียน และต่อเนื่องมาทุกปี และถือว่าประสบความสำเร็จ ได้แก่ กิจกรรมวันกตัญญู กิจกรรมการปลูกไม้ดอก ไม้ผล หรือพืชสมุนไพร กิจกรรมผู้ปกครองเยี่ยมโรงเรียน และกิจกรรมวันถวายพระพร ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่ากิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมอยู่ในความสนใจและเป็นความต้องการของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านั้นได้อย่างชัดเจน และเป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้งบประมาณมาก ไม่ต้องใช้เวลาในการดำเนินงานยาวนาน ไม่มีขั้นตอนยุ่งยาก สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียนได้ปฏิบัติรอง ๆ ลงมานั้น เป็นกิจกรรมที่บางโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ และบางโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และเป็นความต้องการของชุมชนที่จะเข้าร่วมและให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ และในบางกิจกรรมจะเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติบ้าง หยุดบ้าง ไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง อาจจะเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเปลี่ยนไป สภาพความต้องการของชุมชนที่มีต่อกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เปลี่ยนแปลงไปด้วย และในบางกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติแล้วไม่ประสบความสำเร็จ จึงเปลี่ยนไปปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ แทนการปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท 8 ประการนั้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ สามารถดำเนินการในด้านการปรับปรุงกิจกรรมการ

เรียนการสอน และด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ อยู่ในระดับ ดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมทั้งสองเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติอยู่แล้ว เป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียน และเป็นความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน และให้คุณประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรง เป็นการพัฒนาคณาภพการศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาคณาภพชีวิต ส่วนกิจกรรมด้านอื่น ๆ อีก 6 ด้าน ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนปฏิบัติได้อยู่ในระดับ ปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่ากิจกรรมเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่จะต้องประสานกับชุมชน บุคคลภายนอก หรือหน่วยงานอื่น ๆ เป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอน การปฏิบัติกิจกรรมต้องมีคณะทำงานอย่างต่อเนื่อง ต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ต้องมีปัจจัยอื่นเกี่ยวพัน เช่น บุคลากร เงิน วัสดุ การบริหาร การจัดการ การนิเทศติดตาม กำกับ และอื่น ๆ อีกหลายประการ

ส่วนผลการดำเนินงานในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ปรากฏว่า ผลกระทบ (Impact) ที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ให้ผลในระดับ ดีดี หรือ มากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะในเรื่องของความสะอาด ร่มรื่น และความเป็นระเบียบของบ้านและโรงเรียน เรื่องของสุขภาพอนามัยของคนในชุมชนโดยส่วนรวมดีขึ้น ประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์ สนิทสามัคคีอันดีต่อกัน นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนด อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนโดยส่วนรวมลดลง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ผลในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถดำเนินการได้อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า การดำเนินงานโครงการ กศ.พช.ในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนในโครงการขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ สภาพที่เอื้ออำนวยในการดำเนินงานความพร้อมของบุคลากร ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียนลงไป จนถึงประชาชนที่ให้การสนับสนุน งบประมาณในการดำเนินงานเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ที่มีผลต่อการดำเนินงาน ในเรื่องของกระบวนการ การบริหาร การจัดการ การใช้เทคนิควิธี และในเรื่องของความมุ่งมั่น ความตั้งใจ ความสนใจของผู้เกี่ยวข้อง

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือของ อาจารย์ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ประธานกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุน ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ พร้อมทั้งขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชติยา วรรณสูตร รองศาสตราจารย์นิภา ส.ศุภรสนทร อาจารย์ ดร.สุภรัฐ หงษ์มณี อาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล อาจารย์ ดร.โชคชัย สุทธาเวศ อาจารย์สุพจน์ ธรรมมา อาจารย์จตุรงค์ บุญรัตนสุนทร อาจารย์โสภา อ่อนโอภาส ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ในการศึกษา ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแบบสอบถาม และเป็นกำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณแต่ วิทยุณาของคุณพ่อพิจารณ์ และคุณแม่แจ่ม ลักษณ์ะ บิดามารดาที่ล่วงลับไปแล้ว ที่ได้ให้การเลี้ยงดู อบรม ส่งเสริม ให้ผู้วิจัยได้ศึกษามาจนถึงระดับนี้ และขอขอบคุณคุณวินิจดา ลักษณ์ะ ที่คอยให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนอย่างใกล้ชิด ตลอดจนทุกคนในครอบครัว เป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จอย่างแท้จริง

ขอขอบคุณคุณขวัญรัก สุขสมหทัย คุณณรงค์ กงตะแบก คุณฉัฐกานต์ ลักษณ์ะ เป็นผู้คอยช่วยเหลือ ในการจัดกระทำข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง และจัดพิมพ์รูปเล่มงานวิจัยฉบับนี้ และขอขอบคุณศึกษานิเทศก์อำเภอทุกอำเภอในจังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล และทำการประเมินโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจและมีความห่วงใยให้เสมอ

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ส่วนหนึ่งของอุทิศให้เป็นส่วนกุศลแด่คุณพ่อ คุณแม่ คุณครูอาจารย์ และขอมอบให้แก่ผู้ที่ทำงานการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบททุกท่าน

เกียรติศักดิ์ ลักษณ์ะ

(4)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลังการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท	1
การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท	6
วัตถุประสงค์การดำเนินงานโครงการ กศ.พช.	7
การจัดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางเพื่อพัฒนาชนบท	8
การคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ กศ.พช.	9
วิธีการดำเนินงานพัฒนาชนบทระดับโรงเรียน	9
กระบวนการดำเนินงานการใช้โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัด	
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็น	
ศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท	10
บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท	12
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทใน	
จังหวัดสมุทรปราการ	15
ความมุ่งหมายของการวิจัยประเมินผล	15
ขอบเขต	16
วิธีประเมินโครงการ	16
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	16
นิยามศัพท์เฉพาะ	17
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
แนวคิดการพัฒนาชนบท	19
- ความสำคัญของการพัฒนาชนบท	19

- แนวคิดและหลักการของการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท	21
- การศึกษากับการพัฒนาชนบท	21
- บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาชนบท	23
- ความหมายของคุณภาพชีวิตและความจำเป็นพื้นฐาน	25
- หลักการและวัตถุประสงค์ของความจำเป็นพื้นฐาน	26
แนวคิดทฤษฎีการประเมิน	27
- แนวคิดและรูปแบบสำคัญ ๆ ในการประเมิน	27
- รูปแบบการประเมินผล	28
- การประเมินแบบ CIPP MODEL	30
ประเภทของการประเมินโครงการ	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา	
หมู่บ้านในเขตชนบท	34
สรุป กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ	39
แผนภูมิกรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการ	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยประเมินผล	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการประเมิน	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การจัดกระทำกับข้อมูล	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียนในโครงการ	47
ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของ	
โครงการที่โรงเรียนได้ปฏิบัติ	66

ตอนที่ 3 ประเมินผลโรงเรียนในโครงการ	81
- ด้านสภาพแวดล้อม	81
- ด้านปัจจัยนำเข้า	83
- ด้านกระบวนการ	86
- ด้านผลผลิต	91
- ด้านผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ	95
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
สรุปผล อภิปรายผล	99
ข้อเสนอแนะ	105
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป	106
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	113
ภาคผนวก ก : แบบสอบถาม	114
ภาคผนวก ข : รายชื่อโรงเรียนในโครงการ	128
ประวัติผู้วิจัย	133

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงจำนวนโรงเรียนที่ได้รับอนุมัติเข้าโครงการ กศ.พช.	43
4.1 แสดงจำนวนโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่ได้รับการประเมิน	48
4.2 แสดงจำนวนโรงเรียนที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	50
4.3 แสดงจำนวนโรงเรียนที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไม่ต่อเนื่อง	57
4.4 แสดงบุคลากรที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมโครงการ กศ.พช. แต่ละปี	58
4.5 แสดงกิจกรรมโครงการที่โรงเรียนดำเนินการแล้วประสบความสำเร็จ	60
4.6 แสดงผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการข้อที่ 1	67
4.7 แสดงผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการข้อที่ 2	68
4.8 แสดงผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการข้อที่ 3	70
4.9 แสดงผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการข้อที่ 4	71
4.10 แสดงผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการข้อที่ 5	72
4.11 แสดงผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการข้อที่ 6	74
4.12 แสดงผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการข้อที่ 7	76
4.13 แสดงผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการข้อที่ 8	77
4.14 สรุปการประเมินกิจกรรมที่ได้ในระดับต่าง ๆ	79
4.15 แสดงผลการประเมินโครงการด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน	81
4.16 แสดงผลการประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า	83
4.17 แสดงผลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ	87
4.18 แสดงผลการประเมินโครงการด้านผลผลิต	91
4.19 แสดงผลการประเมินโครงการด้านผลกระทบ	95

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลังการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

การพัฒนาชนบท เป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าสภาพชนบทนั้น เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทจะเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ นานัปการ อาทิเช่น ความไม่รู้ ความยากจน โรคภัยไข้เจ็บ อีกทั้งยังเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และในด้านการได้รับการบริการสวัสดิการจากรัฐอีกหลายประการ จากสภาพการณ์ดังกล่าวแล้วข้างต้น หากสามารถทำให้ชาวชนบทแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ การพัฒนาประเทศก็จะง่ายขึ้น ในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนของประเทศไทยจะบรรลุผลตามเป้าหมายได้นั้น จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือ สนับสนุนจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนทุกหน่วยงาน

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้วางนโยบายในการพัฒนาประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) การพัฒนาชนบทโดยการจัดรูปแบบองค์การ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับหมู่บ้าน เน้นหนักในงานของ 4 กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการระดมทรัพยากรจากทุกทาง เพื่อให้บังเกิดผลในการพัฒนาชนบท มีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ ๆ ได้มีการปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา

รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาคนโดยตรง ดำเนินการพัฒนาชนบท ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้มีคุณภาพในด้านต่าง ๆ คือ ให้มีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ ให้เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอนามัย ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาชนบท กระทรวงศึกษาธิการได้สนองนโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐบาลดังกล่าว ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ข้อมูลสถิติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค.) และเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (จปฐ.) เป็นข้อมูลเพื่อการวางแผน การกำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติ โดยกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนา

ชนบท ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ซึ่งเน้นการพัฒนาคนในชนบท โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ กรอบนโยบายดังกล่าว กำหนดไว้เพื่อเร่งพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของประชาชนในชนบทที่เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาในด้านความรู้ การมีสุขภาพอนามัยที่ดี และรวมไปถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจที่มั่นคงของประชาชนด้วย ตลอดจนมีความเข้าใจในสิทธิหน้าที่พลเมือง การมีคุณธรรม วัฒนธรรม รวมทั้งทัศนคติที่ดี ต่อการพัฒนาชนบทของรัฐบาล การรู้จักช่วยตนเองและมีส่วนร่วม

จากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2528 เห็นชอบให้มีโครงการรณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ (ปรช.) ปี 2528 - 2530 ซึ่งเป็นโครงการร่วมของ 4 กระทรวงหลัก โดยมีศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (ศปช.) เป็นหน่วยประสานงาน วัตถุประสงค์สำคัญของโครงการปรช. คือ เร่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติให้บรรลุความจำเป็นพื้นฐาน โดยให้ประชาชนสามารถรู้ได้ด้วยตนเอง ว่ามีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพชีวิตในเรื่องใด ตลอดจนสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของตนเองและชุมชน เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

โครงการ ปรช. ได้สิ้นสุดลงเมื่อ ปี 2530 การดำเนินงานตามโครงการประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2532 ให้กรมการพัฒนาชุมชนนำโครงการ ปรช. ไปดำเนินงานต่อโดยใช้ชื่อว่า “งานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.)” ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2533 เป็นต้นไป โดยยังคงหลักการ คือ การใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นเครื่องมือก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนให้ประชาชนทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ว่าบรรลุตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานแล้วหรือไม่ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา นับตั้งแต่การกำหนดปัญหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหา โดยใช้ข้อมูล จปฐ. ที่มีอยู่

งานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.) ได้เริ่มดำเนินการในปี 2533 โดยได้กำหนดเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน 8 หมวด 32 ตัวชี้วัด ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากทุกครัวเรือนเป็นประจำทุกปี ดังนี้

- หมวดที่ 1 ประชาชนได้กินอาหารที่ถูกลักษณะ และเพียงพอับความต้องการของร่างกาย
- หมวดที่ 2 ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
- หมวดที่ 3 ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐาน ที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ
- หมวดที่ 4 ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- หมวดที่ 5 ประชาชนมีการผลิตและหาอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดที่ 6 ครอบครัวสามารถควบคุมช่วงเวลาและจำนวนของการมีบุตรได้ตามต้องการ

หมวดที่ 7 ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ และการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง และชุมชน

หมวดที่ 8 ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้น

งานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ได้ดำเนินการมาจนถึง ปี 2535 เนื่องจากในช่วงดังกล่าว สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างมาก คุณภาพชีวิตของประชาชน จึงควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.) จึงมีมติให้มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เพื่อใช้ชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ได้อย่างเหมาะสม โดยมีหลักการ ดังนี้

1. เป็นเครื่องชี้วัดที่เป็นกลาง ใช้ได้ทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยจังหวัดต่าง ๆ สามารถเพิ่มเติมตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของแต่ละจังหวัดได้
2. ช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วม และกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน
3. ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ
4. ให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
5. สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7

ผลการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. ดังกล่าว ได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) และได้ประกาศให้ใช้เครื่องชี้วัดที่ผ่านการปรับปรุง ซึ่งประกอบด้วย 9 หมวด 37 ตัวชี้วัดเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)

ตัวชี้วัด จปฐ. ได้แก่

หมวดที่ 1 ประชาชนได้กินอาหาร ที่ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย (อาหารดี)

1. หญิงตั้งครรภ์ได้กินอาหารอย่างเพียงพอ ซึ่งมีผลทำให้เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักตั้งแต่ 3,000 กรัม ขึ้นไป
2. เด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ได้รับการเฝ้าระวังทางโภชนาการ และไม่ขาดสารอาหารในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
3. เด็กอายุ 6 - 14 ปี ได้กินอาหารถูกต้องครบถ้วนตามความต้องการของร่างกาย

4. ครั้วเรือนไม่กินอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ดิบ หรือสุก ๆ ดิบ ๆ
5. ครั้วเรือนได้กินอาหารควบคุมที่มีผลลาก ออย.

หมวดที่ 2 ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (มีบ้านอาศัย)

6. ครั้วเรือนมีที่อยู่อาศัยที่มีสภาพคงทนถาวร สามารถอยู่อาศัยต่อไปได้อีกอย่างน้อย 5 ปี
7. ครั้วเรือนมีการจัดบ้านเรือนและบริเวณบ้านให้เป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ
8. ครั้วเรือนมีและใช้ส้วมถูกหลักสุขาภิบาล
9. ครั้วเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มเพียงพอตลอดปี 5 ลิตร ต่อคนต่อวัน
10. ครั้วเรือนไม่ถูกรบกวนจากสิ่งรบกวน

หมวดที่ 3 ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต

(ศึกษาด้วนทั่ว)

11. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลก่อนคลอด โดยมีการตรวจสุขภาพ และฉีดวัคซีนครบตามกำหนด
 12. หญิงมีครรภ์ได้รับการทำคลอดและดูแลหลังคลอดจากแพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์หรือผดุงครรภ์โบราณที่อบรมแล้ว
 13. เด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรค วัณโรค คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก โปлио หัด ดับอักเสบชนิดบี ครบตามเกณฑ์อายุ
 14. เด็กวัยประถมศึกษาได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันวัณโรค คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก หัด และหัดเยอรมันเฉพาะนักเรียนหญิง
 15. ครั้วเรือนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์
 16. ครั้วเรือนรู้จักวิธีป้องกันโรคเอดส์
 17. เด็กอายุ 3 - 6 ปี ได้รับการเลี้ยงที่ถูกต้อง
 18. เด็กที่มีอายุครบตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ได้เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ
 19. เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับ ได้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า
 20. เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับและไม่ได้ศึกษาต่อ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพต่าง ๆ
 21. คนในครั้วเรือนอายุ 14 - 50 ปี อ่านออกเขียนได้
 22. ครั้วเรือนได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง
- หมวดที่ 4 ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน (ครอบครัวปลอดภัย)
23. ครั้วเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 24. ครั้วเรือนมีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

หมวดที่ 5 ประชาชนมีการประกอบอาชีพ และมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิต

25. ครัวเรือนมีการประกอบอาชีพ และมีรายได้เฉลี่ยแล้ว ไม่น้อยกว่าคนละ 15,000 บาทต่อปี

หมวดที่ 6 ครอบครัวสามารถควบคุมช่วงเวลา และจำนวนของการมีลูกได้ตามต้องการ

(มีลูกไม่มาก)

26. คู่สมรสที่ภรรยาอายุ 15 - 44 ปี ใช้บริการคุมกำเนิด

27. คู่สมรสมีลูกไม่เกิน 2 คน

หมวดที่ 7 ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาความเป็นอยู่ และการกำหนดชีวิตของตนเอง

และชุมชน (อยากร่วมพัฒนา)

28. ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล อย่างน้อย 1 กลุ่ม

29. คนในครัวเรือนไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

30. ครัวเรือนได้เข้าร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ และกิจกรรมการพัฒนาอื่น ๆ

หมวดที่ 8 ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจของตนเองให้ดีขึ้น (พาสู่คุณธรรม)

31. ครัวเรือนปฏิบัติศาสนกิจ อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

32. คนในครัวเรือนไม่ติดสุรา

33. คนในครัวเรือนไม่ติดบุหรี่

34. ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี ศิลป วัฒนธรรมในท้องถิ่น

35. คนสูงอายุได้รับการดูแลจากคนในครัวเรือนหรือชุมชน

หมวดที่ 9 ประชาชนมีจิตสำนึก และร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(บำรุงสิ่งแวดล้อม)

36. ครัวเรือนได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

37. ครัวเรือนได้ทำกิจกรรมการป้องกัน และควบคุมสิ่งแวดล้อม

และต่อมาคณะกรรมการพัฒนาชนบทและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค (กชช.ภ.) ได้มีมติเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2535 ให้คณะกรรมการประสานการวางแผนพัฒนาจังหวัด (อผจ.) นำไปดำเนินการให้ทุกหน่วยงานในระบบ กชช. ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค นำข้อมูล จปฐ. ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาชนบททุกระดับ การกำหนดแนวทางปฏิบัติ รวมทั้งการอนุมัติโครงการและติดตามการพัฒนาชนบทควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามเกณฑ์ชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) - รัฐบาลได้นำแนวคิดการพัฒนาชนบทมาใช้ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของชาวชนบท โดยเฉพาะคนยากจนให้ดีขึ้น

การพัฒนาชนบทได้เริ่มประกาศเป็นนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) เป็นต้นมา โดยได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 38 จังหวัด 288 อำเภอ และ 12,555 หมู่บ้าน ควบคู่ไปกับการพัฒนาชนบทในพื้นที่ทั่วไป ทั้งนี้ได้มีการบริหารงานพัฒนาภายใต้ระบบ กชช. ที่เน้นการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ

ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้ขยายขอบเขตของการแก้ไขปัญหาความยากจน ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 72 จังหวัด พร้อมกับเพิ่มความพยายามในการมุ่งพัฒนา เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชนบท ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบในแนวทางการปรับแผนพัฒนาชนบท ในช่วงครึ่งหลังของแผนฯ 6 โดยให้ความสำคัญมากขึ้นกับการกระจายการผลิตและการตลาด การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) จึงยังให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาพื้นฐานของคนในชนบท โดยรักษาความต่อเนื่องของการดำเนินงานจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 แต่จะปรับการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม โดยส่วนรวม ซึ่งจะต้องเข้ามาประสานกับการพัฒนาชนบทในระดับ กชช. ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมชนบท

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท

ตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) เน้นการพัฒนาคนในชนบท โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ เพื่อสนองนโยบายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดภารกิจในการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจน รวม 4 โครงการ คือ 1. โครงการผลิตหนังสือเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และสังคม 2. โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือในเขตชนบทยากจน 3. โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน 4. โครงการเสริมบทบาทผู้นำท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาชนบทยากจน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นกรมหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ในการดำเนินงานโครงการเพื่อพัฒนาชนบท ตามนโยบายของรัฐบาล จึงได้จัดให้มีโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.)

ขึ้นในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมาย โดยให้โรงเรียนประถมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านเข้าโครงการ จำนวน 300 โรงเรียนต่อปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 - 2529 เป็นเวลา 4 ปี ได้จำนวน 1,200 โรงเรียน ใน 2,400 หมู่บ้าน จากพื้นที่ 38 จังหวัด เพื่อให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน และเป็นโครงการที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชนบทด้วย พร้อมทั้งเป็นการช่วยเสริม ให้การใช้หลักสูตร ประถม-ศึกษา พุทธศักราช 2521 สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) โดยให้โรงเรียนประถมศึกษา เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทให้พึ่งตนเองได้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ไว้ 8 ประการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 1)

1. ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
2. ส่งเสริมให้ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาคน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ
3. พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนัก และยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง
4. คัดเลือกและพัฒนาผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนา เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาคนในหมู่บ้านโดยทำเป็นตัวอย่าง
5. ให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียน ในด้านวิชาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
6. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
7. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษา ให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการ และอาชีพ เพื่อพัฒนาชนบท
8. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น

การดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ตามแผนพัฒนาชนบทยากจนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 - 2529 ปรากฏผลว่า โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ สามารถจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทได้ผลดี ตามนโยบายของรัฐบาล และตามกรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กปช.) และคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) จึงมีมติให้ขยายงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ต่อไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ปี 2530 - 2534 ได้กำหนดชื่อโครงการนี้ใหม่ว่า "โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท" โดยตัดคำว่า "ยากจน" ออก เพื่อความเหมาะสม ทั้งนี้ ได้เพิ่มจำนวนโรงเรียนในโครงการออกไปทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้การสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนได้ดำเนินการให้ก้าวหน้าต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในฐานะที่เป็นองค์กรหนึ่งของรัฐ มีหน่วยงานในสังกัด ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษากระจายอยู่ตามชนบททั่วประเทศ ได้รับนโยบายนี้มาดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 5 และฉบับที่ 6 โดยจัดโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้าน ในลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคม เป็นศูนย์กลางส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น ตลอดจนคัดเลือก และพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเองตลอดช่วงของแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา

การจัดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางเพื่อพัฒนาชนบท

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นองค์กรสำคัญของรัฐ ที่จะต้องรับภารกิจตามนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท และเป็นศูนย์กลางการพัฒนาชนบท ตามหลักการพัฒนาชนบทที่มุ่งให้ประชาชนร่วมแก้ไขปัญหา พัฒนาท้องถิ่นเพื่อคุณภาพชีวิตของตนเอง การกำหนดศูนย์กลางเพื่อการดำเนินงานจึงเป็นจุดเริ่มต้นจุดแรก ดังนั้นประชาชนในหมู่บ้านจึงเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้าน เป็นศูนย์เพื่อการพัฒนาชุมชนของเขา

การคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ กศ.พช.

กรรมการหมู่บ้าน (กม.) ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้าน โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร ประชาชน ให้ความสำคัญ เชื่อถือต่อสถานศึกษานั้น ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนเมื่อคัดเลือกได้แล้ว กรรมการหมู่บ้านเสนอชื่อต่อสภาตำบลเพื่อพิจารณาอีกครั้ง จากนั้นจึงเสนอชื่อให้กรรมการพัฒนาชนบทระดับอำเภอ(กพอ.) พิจารณาคัดเลือก แล้วเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาชนบทระดับจังหวัด (กพจ.) เพื่อนำไปบรรจุเป็นแผนพัฒนาชนบทระดับจังหวัด เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) เพื่ออนุมัติ ดำเนินการต่อไป

วิธีการดำเนินงานพัฒนาชนบทระดับโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาที่มีภารกิจสำคัญ คือ

1. จัดการเรียนการสอน
2. เป็นศูนย์กลางพัฒนาชุมชน

ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ จำเป็นต้องนำภารกิจทั้ง 2 ประการ ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาได้รับมอบหมายมาปฏิบัติให้บังเกิดผลสำเร็จตามนโยบาย ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนมีความพร้อม และมีศักยภาพที่จะดำเนินการได้ โดยปฏิบัติดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู จัดการเรียนการสอน ให้ครบตามกระบวนการของหลักสูตร (คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้)
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนปฏิบัติจริง กิจกรรมดังกล่าว คือ กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร
3. ดำเนินการเรียนการสอนโดยการปฏิบัติ มิใช่ให้นักเรียนท่องจำ ผู้เรียนจะต้องได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยตนเอง นำไปปฏิบัติที่บ้าน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนเอง ผู้ปกครอง ชุมชนที่ตนอาศัย
4. นักเรียนในชนบทที่ขาดโอกาสการศึกษาต่อ จะต้องได้รับการฝึกปฏิบัติ ด้านการทำงานอาชีพ ให้มีทักษะด้านอาชีพติดตัวจากโรงเรียนไปใช้ในชีวิตจริง หรือแม้แต่อยู่ในสถานศึกษา โรงเรียนควรสามารถจัดกิจกรรมอาชีพให้ครบวงจรได้ คือ

- (1) มีการศึกษา เรียนรู้ การงานอาชีพที่สอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการของท้องถิ่น
- (2) มีการปฏิบัติ และมีผลผลิต การจัดการ การตลาด ฯลฯ
- (3) มีการนำผลการปฏิบัติ/ผลผลิตไปใช้ประโยชน์ โดยวิธีการต่าง ๆ
- (4) มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหา
- (5) มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

5. โรงเรียนต้องสามารถเป็นผู้นำชุมชน ในเขตบริการของตนให้เกิดการพัฒนา โดยที่โรงเรียนมีความพร้อมทั้งด้านวัสดุและอุปกรณ์ บุคลากรที่มีคุณภาพ จึงควรต้องแสวงหาการจัดการให้เกิดการพัฒนาในชุมชน

กระบวนการดำเนินงานการใช้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)

ผู้บริหารโรงเรียนตั้งแต่ระดับจังหวัดอำเภอและโรงเรียน เมื่อทราบว่าโรงเรียนใดเป็นโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทแล้ว จะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาโดยจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการการศึกษา กรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน นักเรียน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาชุมชนของตน แบ่งภารกิจที่จะต้องดำเนินการ คือ การสำรวจสภาพปัจจุบัน สำรวจทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนา สำรวจปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน

เมื่อสำรวจและได้ข้อมูลมาแล้ว โรงเรียนนำมาจัดทำแผนโครงการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริม ให้สอดคล้องกับความจำเป็น เพื่อให้ผลการจัดการเรียนการสอนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนนั้น

ขั้นตอนที่ 2

การรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ จัดการประชุม อบรม สัมมนา ผู้นำชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้เข้าใจการดำเนินงานตามโครงการ และขอความร่วมมือ สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนตามความถนัด ความสนใจ เพื่อให้โรงเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งการดำเนินการในขั้นตอนนี้อาจต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น โดยการเชิญมาร่วมประชุมวางแผนการพัฒนา เช่น หน่วยงานของกระทรวง

เกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3

การจัดทำแผน และโครงการ นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล มาดำเนินการจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา คือ โรงเรียน ครู วัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ โดยโรงเรียนต้องตระหนักอยู่เสมอว่าโรงเรียนต้องเป็นศูนย์กลางของการปรับปรุงพัฒนา โรงเรียนต้องมีการจัดการศึกษา การดำเนินการสอน การปรับปรุงรายวิชา แผนการสอน อุปกรณ์การสอน การประเมินผลการเรียน ให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการพัฒนาชุมชน

ขั้นตอนที่ 4

วิธีการดำเนินงาน การกำหนดระยะเวลา และวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การแก้ไขปัญหามีผลอย่างแท้จริง ซึ่งอาจเป็นการดำเนินการระยะสั้น ระยะยาวใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ผสมผสานวิธีการใหม่ ๆ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหของตนร่วมกับโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องพิจารณาหลักสูตรในแต่ละรายวิชา โดยต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง และสามารถช่วยชุมชนได้ ตัวอย่างวิธีปฏิบัติ เช่น

กลุ่มวิชา : คณิตศาสตร์

กิจกรรม : การคิดคำนวณเกี่ยวกับการใช้จ่าย รายได้ รายรับของกิจกรรม เช่น การจำหน่ายพืชผลทางการเกษตร ผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ ค่าจ้าง แรงงาน ฯลฯ

กลุ่มวิชา : ภาษาไทย

กิจกรรม : การจัดกิจกรรมการกระจายข่าว เสียงตามสายสู่ชุมชนให้ได้ทราบข่าวต่าง ๆ เช่น ข่าวการเกษตร ความรู้เกี่ยวกับการสาธารณสุข การค้าขาย ข่าวชุมชน ฯลฯ

กลุ่มวิชา : สร้างเสริมลักษณะนิสัย

กิจกรรม : การปฏิบัติตามหลักศาสนา วันสำคัญ การช่วยกันรักษาสาธารณสุขสมบัติ การเชิญบุคคลสำคัญในท้องถิ่นมาพบนักเรียน การประกาศเกียรติคุณบุคคลในท้องถิ่น การแข่งขันกีฬา การแสดงรื่นเริง การจัดนิทรรศการ การอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมในท้องถิ่น การวาดและเขียนภาพ การปั้น การแกะสลัก ฯลฯ

กลุ่มวิชา : สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กิจกรรม : กิจกรรมรักษาความสะอาด การพัฒนาบ้านที่อยู่อาศัยให้ถูกสุขลักษณะ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การอนุรักษ์ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

กลุ่มวิชา : การงานพื้นฐานอาชีพ

กิจกรรม : การเกษตร การเลี้ยงสัตว์ การทำไร่นา สวนผสม การทำบ่อเลี้ยงปลา การตัดผม การทอผ้า การปรุงอาหาร การทำนา การค้าขาย การบริการ การเลี้ยงเด็ก การทำงานบ้าน การทำดอกไม้จันทน์ การทำพวงหรีด ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 5

ดำเนินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ต้องมีการปฏิบัติ อย่างมีระบบ มีหลักการ และวิธีการที่ถูกต้องสม่ำเสมอ มีการนิเทศตั้งแต่ระยะต้นของการทำงาน ประเมินผลที่คาดว่าจะเกิดในระยะสั้นและระยะยาวด้วย ซึ่งผลในระยะยาวควรมีการประเมินส่วนที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามจุดหมายของหลักสูตรประเมินความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน และประเมินส่วนที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในชุมชน เพื่อประเมินว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เปรียบเทียบผลก่อนและหลังดำเนินการ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท

โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนหรือสังคม ดังนั้น โรงเรียนจึงมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่อชุมชนหรือสังคมหลายประการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาชนบทไว้ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการในการใช้หลักสูตรที่สำคัญที่สุด ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอน จึงต้องให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยแผนการสอน คู่มือครู และสื่อต่าง ๆ เป็นแนวทาง และเครื่องมือให้นักเรียนได้ค้นหาความรู้ สรุปความคิดรวบยอด และให้มีโอกาสให้ปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎีโดยคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ในการจัดการเรียนการสอนนั้น จะเน้นกระบวนการกลุ่ม ใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี มีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรด้วยวิธีการวัดผลแบบต่าง ๆ ที่จะให้รู้ว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์แล้วหรือยัง

2. บทบาทหน้าที่ในการฝึก และพัฒนาบุคลากร โดยการแสวงหาผู้นำชุมชน คัดเลือกผู้นำและฝึกอบรมผู้นำ เพราะผู้นำเป็นผู้ที่ชุมชนให้ความยกย่องนับถือ และสามารถโน้มน้าวจิตใจของประชาชน

ได้เป็นอย่างดี หากผู้นำดังกล่าวได้รับการพัฒนาดีแล้ว ก็จะเป็นผู้มีบทบาทในการช่วยพัฒนาชุมชนร่วมกับโรงเรียนได้ดี

3. บทบาทในการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐเพียงหน่วยเดียวที่กระจายอยู่ในพื้นที่ชนบทมากที่สุด เป็นศูนย์กลางของประชาชนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ดังนั้นจึงควรมีหน้าที่ในการบริการข่าวสาร และความรู้แก่ประชาชนด้วยโดยการประชาสัมพันธ์ผ่านนักเรียน หรือโดยการใช้ศูนย์ข่าวสาร และหอกระจายข่าวของโรงเรียน ตลอดจนการจัดป้ายนิเทศ หรือเอกสาร วารสาร บริการแก่ชุมชน

4. บทบาทหน้าที่ในการเป็นศูนย์กลาง ด้านวิชาการ และการอาชีพ ซึ่งในการนี้โรงเรียนจะต้องติดต่อประสานงานร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ แนวคิด และวิธีการใหม่ ๆ ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ มาเผยแพร่แก่ประชาชน

5. บทบาทหน้าที่ในการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น โดยการให้บริการด้านการกีฬา นันทนาการ ตลอดจนเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น พร้อมทั้งอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่นเอาไว้

6. บทบาทหน้าที่ในการประสานงาน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาชนบท การพัฒนาชนบทตามภารกิจ และหน้าที่ของโรงเรียนนั้น โรงเรียนจะดำเนินการไปโดยลำพัง ย่อมประสบผลสำเร็จได้ยาก ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องประสานงาน และขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้มาช่วยในการดำเนินงานของโรงเรียน หน่วยงานที่โรงเรียนขอความร่วมมือได้นั้น ได้แก่ หน่วยงานใน 4 กระทรวงหลัก หน่วยงานในสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานอื่น ๆ ในท้องถิ่น

ดังนั้นจึงพอจะสรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชนบท มีดังนี้

1. สอนนักเรียน และประชาชน ให้มีความรู้ความสามารถ ในอันที่จะช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข
2. อนุรักษ์และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี
3. ให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน
4. ประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้การพัฒนาชนบทบรรลุผล

งานที่โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติ เพื่อให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบท มีดังนี้

1. สอนนักเรียนให้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และบ้านของตนเอง คือ การเรียนแล้วนำไปใช้ที่บ้านด้วย เกษตรที่โรงเรียนคือเกษตรที่บ้าน งานบ้านที่ฝึกในโรงเรียน เพื่อให้นำไปปฏิบัติที่บ้าน
2. ส่งเสริมช่วยเหลือ ให้ประชาชนค้นพบตนเอง ระบุปัญหาของตนเอง แล้วร่วมกันปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และกระตุ้นให้ประชาชนคิดเป็นมากกว่าบอกให้ทำ
3. ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงภารกิจร่วมกัน ในการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง
4. ชี้แนะ และหาวิธีการให้ประชาชนรู้จัก และเข้าใจในการเลือกผู้นำท้องถิ่น เพื่อเป็นแกนนำในการพัฒนา
5. ทำหน้าที่เป็นตัวประสานให้เกิดการพัฒนา คือ ประสานงาน วางแผนกับหน่วยงาน อื่น ๆ เพื่อนำการพัฒนาไปสู่ชุมชน
6. ให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้ในด้านอาชีพ และด้านอื่น ๆ โดยทั่ว ๆ ไป เช่น ด้านกฎหมาย อนามัย เพื่อให้ประชาชนมองเห็นแนวทางในการเพิ่มพูนความรู้ ให้เกิดความคิดพัฒนาชีวิตตนเอง
7. จัดการศึกษา และนันทนาการอื่น ๆ ที่เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ และด้านวัฒนธรรมประเพณี เพื่อสร้างศูนย์รวม สร้างความสามัคคี เพื่อรวมกลุ่มกันพัฒนาด้านอื่น ๆ

ตลอดระยะเวลาที่มีการนำนโยบายการพัฒนาชนบท โดยผ่านกระบวนการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สามารถดำเนินการจัดโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชนบทในช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาฯ ที่ผ่านมาได้ 13,000 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 31,435 โรงเรียน จึงมีการดำเนินงานโครงการนี้ต่อไปในแผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับที่ 7 โดยกำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ที่ตั้งอยู่ในชนบททุกโรงเรียน จัดโรงเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทต่อไป (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 41)

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในจังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในสังกัดทั้งหมด 148 โรงเรียน ได้รับนโยบายให้จัดโรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา จนในปัจจุบันนี้ มีโรงเรียนที่เข้าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ทั้งหมดถึง 141 โรงเรียน สังกัดอยู่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพระประแดง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางพลี สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางบ่อ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพระสมุทรเจดีย์ และสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอบางเสาธง ซึ่งเดิมสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอบางเสาธรรวมอยู่กับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางพลี ได้ถูกแยกออกมาตามโครงสร้างของการบริหารการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2538 มีโรงเรียนสังกัดอยู่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางพลี จำนวน 24 โรงเรียน และอยู่ในสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอบางเสาธง 13 โรงเรียน

เพื่อติดตามและทราบผลการดำเนินงานตามนโยบายและแผนดังกล่าว จึงได้จัดทำการศึกษาประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โรงเรียนที่เข้าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา จนถึงปีงบประมาณ 2539 จำนวน 141 โรงเรียน เพื่อจะได้้นำผลจากการประเมินเป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ และผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงานโครงการของโรงเรียน ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการและเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาชนบท และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัยประเมินผล

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาชนบทของโรงเรียนที่เข้าโครงการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ของโครงการทั้ง 8 ประการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้

3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานโครงการ ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต และผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขต

ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จำนวน 141 โรงเรียน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 - 2539 ทุกอำเภอในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีประเมินโครงการ

ขอความร่วมมือศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้รับผิดชอบโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของแต่ละอำเภอ กิ่งอำเภอ ได้ทำการประเมินโรงเรียนในโครงการ โดยใช้เครื่องมือการประเมินกับผู้บริหารโรงเรียน และประเมินตามสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กิ่งอำเภอ ทุกโรงเรียนที่เข้าโครงการจำนวน 141 โรงเรียน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบสภาพการจัดกิจกรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาชนบทของโรงเรียนที่เข้าโครงการ
2. ได้ทราบสภาพการปฏิบัติงาน ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ที่โรงเรียนในโครงการได้ปฏิบัติตาม ตั้งแต่เริ่มเข้าโครงการจนถึงปัจจุบัน
3. ได้ทราบผลการดำเนินงานโครงการของโรงเรียนที่เข้าโครงการ ในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต และผลกระทบ
4. ผลการวิจัยประเมินโครงการครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการ กศ.พช. ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง การจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์

ต่อนักเรียนมากขึ้น เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน และคนในชุมชน และส่งผลต่อการพัฒนาชนบท ตามนโยบายของรัฐบาล

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการ กศ.พช. หมายถึง โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ที่ดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กิ่งอำเภอในจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 - 2539 มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมดที่เข้าโครงการ 141 โรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่เข้าโครงการระหว่างปีงบประมาณ 2530 - 2539

ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. หมายถึง ครูผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน ให้เป็นผู้ควบคุม ดูแลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ในโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของโครงการ หมายถึง วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ เพื่อให้โรงเรียนที่เข้าโครงการได้ดำเนินการ มี 8 ประการ ได้แก่

1. ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
2. ส่งเสริมให้ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาคน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ
3. พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนัก และยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง
4. คัดเลือกและพัฒนาผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนา เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาคนในหมู่บ้านโดยทำเป็นตัวอย่าง
5. ให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียน ในด้านวิชาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
6. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
7. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษา ให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการ และอาชีพ เพื่อพัฒนาชนบท

8. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และ ประเพณีในท้องถิ่น

กิจกรรมโครงการ หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการได้จัดทำขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน และของคนในชุมชน และส่งผลต่อการพัฒนาชนบท อาจจะจัดทำในรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือกิจกรรมนอกชั้นเรียน โดยคำนึงถึงการได้ปฏิบัติจริง ทั้งของนักเรียนและประชาชนในชุมชน

สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง สภาพภูมิศาสตร์ และสภาพโครงสร้างพื้นฐานที่โรงเรียนตั้งอยู่ สภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สภาพท้องถิ่นที่แวดล้อมโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เช่น สภาพพื้นที่ แหล่งน้ำ ฯลฯ

ปัจจัยการดำเนินงาน หมายถึง ทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ที่นำไปใช้เกี่ยวกับการดำเนินงานในโครงการ กศ.พช. เช่น บริเวณพื้นที่อาคารเรียน บุคลากร เอกสารคู่มือ วัสดุ ครุภัณฑ์ และงบประมาณ

กระบวนการดำเนินงาน หมายถึง กิจกรรมของโรงเรียนที่ปฏิบัติในโครงการ กศ.พช. เช่น การวางแผน การมอบหมายงาน การประชุมชี้แจง การดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล

ผลการดำเนินงาน หมายถึง ผลการปฏิบัติตามกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

ผลผลิตหรือผลกระทบ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) อาจจะเกิดกับบุคคล สิ่งของ สภาพแวดล้อม พฤติกรรม ความเป็นอยู่ของคนและชุมชน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรายงานผลการวิจัยประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ผู้รายงานขอเสนอหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยประเมินผลโครงการ ดังต่อไปนี้

- 1) แนวคิดการพัฒนาชนบท
- 2) แนวคิดทฤษฎีการประเมิน

แนวคิดการพัฒนาชนบท

แนวคิด การพัฒนาชนบท

ความสำคัญของการพัฒนาชนบท

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาชนบทเป็นอย่างยิ่ง ดังที่พระองค์ท่านได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่คณะผู้บริหาร เร่งรัดพัฒนาชนบทระดบผู้ว่าราชการจังหวัด ณ พระที่นั่งอัมพรสถานพระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2512 ตอนหนึ่ง ความว่า

“การพัฒนาชนบทเป็นงานสำคัญ เป็นงานที่ยาก เป็นงานที่จะต้องทำให้ได้ด้วยความสามารถ ด้วยความฉลาด คือ ทั้งเฉลียวและฉลาด ต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ มิใช่มุ่งที่จะหากินด้วยวิธีการใด ๆ ใครอยากหากิน ขอให้ลาออกจากตำแหน่งไปทำการค้าดีกว่า เพราะว่าถ้าผิดพลาดไปแล้วบ้านเมืองจะล่มจม และเมื่อบ้านเมืองล่มจมแล้ว เราก็อยู่ไม่ได้ ก็เท่ากับเสียหายหมดทุกอย่าง”

การพัฒนาชนบท ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ เจตนารมณ์ที่สำคัญของประเทศในการพัฒนาชนบทมี 3 ประการ คือ

1. ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการเป็นผู้วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของตนในการเลือกโครงการของรัฐ สำหรับแก้ปัญหาในหมู่บ้านชนบท

2. ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมมือกัน ดำเนินการให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่ประชาชนในท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงตนเองได้ และเห็นเป็นความสำคัญในการสนับสนุนประชาชนที่ยากจนให้ทั่วถึงมากที่สุด

3. ให้กระทรวงหลัก 4 กระทรวง ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ระดับอำเภอ เพื่อให้ผลงานของโครงการถึงมือประชาชนรวดเร็วขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดความซ้ำซ้อน สูญเปล่า ในการปฏิบัติงานของรัฐ (วิมลศรี อุปรมัย และคนอื่น ๆ , 2528 : 31)

ในการพัฒนาชนบท รัฐบาลได้มองเห็นอุปสรรคและความล้มเหลวของแผนพัฒนาฯ ฉบับก่อน ๆ ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ในการจัดทำแผนพัฒนาชนบทยากจนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) เปลี่ยนมาใช้แนวทางที่จะให้ประชาชนในชนบท สามารถช่วยเหลือตนเอง และชุมชนได้อย่างแท้จริง เน้นระบบของความร่วมมือในการทำงานของทุกฝ่าย ทุกระดับ พยายามสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มากที่สุด

ประจวบ คล้ายเจียม กล่าวว่า หลักการพัฒนาชนบท ประกอบด้วย 4 ป. คือ ประชาชน ประชาธิปไตย ประสานงาน และประหยัด (ประจวบ คล้ายเจียม. ม.ป.ป. : 23 - 24) ซึ่งสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. ประชาชน เจ้าหน้าที่ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกับประชาชน พัฒนาเจตคติของประชาชนทุกเพศ ทุกวัย คำนึงถึงสถานะการณ์ ปัญหาของชุมชนและประชาชนเป็นหลักในการเริ่มงาน
2. ประชาธิปไตย เจ้าหน้าที่ทุกคนจะต้องทำงานในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น สนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่มกันริเริ่มโครงการ กิจกรรม เพื่อปรับปรุงท้องถิ่นของตนเอง โดยอาศัยหลักการเข้าถึงประชาชน และร่วมทำงานกับผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในระบบกลุ่ม เพื่อให้ประชาชนรู้จักปกครองตนเอง
3. ประสานงาน จะต้องร่วมมือประสานงานกับทุกหน่วยงานและองค์การ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน ให้บริการประชาชน กระตุ้นประชาชนให้ใช้บริการตามความต้องการและความเหมาะสม โดยพัฒนากรเป็นผู้เชื่อมโยงประสานงานระหว่างนักวิชาการกับประชาชน
4. ประหยัด จะต้องให้ประชาชนช่วยตัวเองเป็นหลัก รัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่เกินความสามารถของประชาชนเท่านั้น ในการจัดทำโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้นำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อประหยัดทั้งแรงงาน เวลา และค่าใช้จ่ายในการทำงาน

การดำเนินงานพัฒนาชนบท ลักษณะของการพัฒนาชนบทแนวใหม่ มุ่งเน้นงานตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน โดยให้ประชาชนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอน ส่งเสริมให้ใช้วิธีการแบบง่าย ๆ ใช้เงินทุนน้อย และประชาชนทำได้ด้วยตนเอง และต้องช่วยลดภาระรายจ่ายของประชาชนควบคู่ไปกับการเพิ่มรายได้ เมื่อโครงการเสร็จแล้ว ประชาชนจะต้องช่วยเหลือแลร์รักษาหรือดำเนินการต่อไป (ควีน ขาวหนู. 2527 : 13)

แนวคิดและหลักการของการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท

สำนักงานโครงการพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ว่า การศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทจะบรรลุผลได้ โรงเรียนควรจัดดังนี้ (สำนักงานโครงการพิเศษ. 2525 : 11 - 13)

1. ให้ความรู้ด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ
2. ส่งเสริมให้มีทักษะในการประกอบวิชาชีพอิสระ
3. ส่งเสริมให้มีลักษณะนิสัยแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
4. ส่งเสริมให้อุทิศทรัพยากรในท้องถิ่น
5. ส่งเสริมให้มีความสามารถในการพัฒนาความเป็นอยู่ รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ

โกวิท ทรัพย์พัฒน์ และบุญสม นาวานุเคราะห์ (2526 : 513) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทไว้ว่า

1. หลักการพัฒนาชนบทในด้านการศึกษา มุ่งเน้นที่ตัวบุคคลหรือประชาชนในชนบท เป็นสำคัญ
2. ลักษณะการจัดการศึกษา ที่เอื้อต่อการพัฒนาชนบทนั้น ๆ จะต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมมาก มุ่งที่จะฝึกฝนประชาชน ให้รู้จักแสวงหาข้อมูลมาใช้ประกอบการคิด และตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน สังคม การศึกษา การอนามัย การปกครอง และวัฒนธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศชาติ ตามระบอบประชาธิปไตย

การศึกษากับการพัฒนาชนบท

การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะชุมชนในชนบท นิโคลัส เบนเนท (2517 : 93) ผู้เชี่ยวชาญฝ่ายการศึกษาขององค์การยูเนสโก ผู้ซึ่งได้คลุกคลีกับปัญหาประเทศด้อยพัฒนาเกือบทั่วโลก ได้อ้างว่า ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศในปัจจุบันได้หันมาสนใจการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทมากขึ้น โดยพยายามจะหันเหทิศทางของระบบการศึกษาใหม่อย่างจริงจังให้ออกจากเมืองไปสู่ชนบท

กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษา และการพัฒนาประชาชนให้เป็น ผู้มีความสามารถ หรือการพัฒนาคน ได้กำหนดกรอบนโยบายในการพัฒนาชนบท โดยมุ่งเน้นการ พัฒนาในชนบท ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ให้เป็นคนมีคุณภาพ 4 ประการ ดังนี้ (สำนักงาน โครงการพิเศษ. 2525 : 53)

1. มีความรู้พื้นฐาน เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัว ตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
2. มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องสุขภาพอนามัย การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การบำรุงสุขภาพ อนามัยให้สมบูรณ์
3. มีความรู้ความเข้าใจ ในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของพลเมืองดี อันพึงมีต่อชาติบ้าน เมือง มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรักห่วงใยต่อแผ่นดินเกิด
4. มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาชนบท และมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาชนบท ของรัฐบาล

ทั้งนี้ ได้กำหนดแนวทางดำเนินการพัฒนาชนบท ให้ดำเนินไปอย่างมีเป้าหมายและทิศทาง ในการพัฒนาอย่างแจ่มชัด สามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐบาล ดังนี้ (สำนักงานโครงการพิเศษ. 2525 : 54)

1. ระดมสรรพกำลัง ทรัพยากรที่มีอยู่ทุกหน่วยงานในแต่ละท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาชนบท
2. ให้ความร่วมมือสนับสนุนหน่วยงานอื่น ๆ ในทุกลักษณะที่ดำเนินการพัฒนาชนบท ตาม นโยบายของรัฐบาล ภายใต้ขอบเขตของงาน และกำลังความสามารถที่มีอยู่
3. จัดให้มีโครงการสร้างและรูปแบบ ตลอดจนกระบวนการพัฒนาชนบท ให้ผสมผสานกัน ตั้งแต่ระดับกระทรวงลงมา ไปจนถึงพื้นที่เป้าหมาย
4. ใช้สถานศึกษาร่วมกับวัด และหรือศาสนสถานของทุกศาสนา เป็นศูนย์ดำเนินการพัฒนา ชนบทของแต่ละท้องถิ่น

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2526 : 5) กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาเป็นกระบวนการศึกษาชนิด หนึ่ง ในการพัฒนาประเทศ จะต้องพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองควบคู่กันไป การ ศึกษาในฐานะที่เป็นกระบวนการพัฒนาบุคคล จึงมีความสำคัญและเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนา ด้านต่าง ๆ

การประชุมขุมมนตรีนาวาสทางการศึกษาจากประเทศกำลังพัฒนา 25 ประเทศ ณ กรุง ปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อมี พ.ศ. 2518 ได้ย้ำไว้ตอนหนึ่งว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อ

การพัฒนา เพราะไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดการฝึกอบรมผู้นำของชาติ ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ และกำลังคนสาขาต่าง ๆ ของชาติบ้านเมือง และสังคมเท่านั้น การศึกษาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้คนในชาติทั้งหมด ได้บังเกิดความชื่นชม และตระหนักต่อสถานการณ์ และปัญหาข้อทุกข์ยาก ที่เขาได้รับและเผชิญอยู่ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือทางสังคมที่จะทำให้ประชาชนสามารถรับผิดชอบต่อชีวิตและอนาคตของเขาด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528 : 66)

ในทัศนะของ สุวารีย์ ศรีบุญ (2528 : 18 - 23) เห็นว่าการพัฒนาจะสำเร็จได้อย่างถาวรด้วยการวางพื้นฐานการศึกษาในโรงเรียน และสถานศึกษาทุกระดับ

บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาชนบท

สิริวรรณ สุวรรณภา (2523 : 19) อธิบายว่า การศึกษามีได้มีบทบาทเพียงแต่อนุรักษ์วัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ในการพัฒนาและสร้างวัฒนธรรมใหม่อีกด้วย

1. ให้การศึกษาที่ตรงกับความต้องการ และตามระดับความสามารถของคนในชุมชน
2. มีส่วนช่วยให้ประชาชนปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งในแง่การครองชีพ สุขภาพอนามัย เจตคติ และความเชื่อ
3. มีส่วนช่วยให้สมาชิกของชุมชนรู้จัก และรักษาทรัพยากร ชนบทธรรมเนียม ประเพณี ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง
4. สร้างบรรยากาศประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นทั้งใน โรงเรียนและชุมชน

สุภรณ์ ศรีพล (2525 : 1) กล่าวว่า ในทางสังคมวิทยา เชื่อว่าสถาบันการศึกษาทำหน้าที่ที่สังคมมอบหมาย 4 ประการ คือ

1. ถ่ายทอดความรู้ ศิลปวิทยาการต่าง ๆ ให้แก่นุชน
2. อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียม จารีตประเพณี
3. รับใช้และให้บริการแก่สังคมตามที่ต้องการ
4. เปลี่ยนแปลงสังคม

สรุปแล้ว สถาบันศึกษามีบทบาทหน้าที่ต่อสังคม 2 ประการ คือ ในลักษณะทะนุบำรุงรักษาสิ่งที่ดีไว้ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้ชุมชน

การใช้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน จากแนวคิด และความเชื่อที่ว่าการศึกษา มีความสัมพันธ์กับชุมชนหรือสังคม สามารถทำให้เกิดการพัฒนา จึงพยายามส่งเสริมการศึกษา สร้างสถาบันการศึกษาให้เข้มแข็ง มีความสามารถในการพัฒนา เน้นให้การเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่

แนวคิดในการใช้สถานศึกษา เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชนบทที่เคยปฏิบัติได้ชัดเจน คือ โรงเรียนชุมชน (สนั่น อินทรประเสริฐ, 2519 : 18) ซึ่งมีความมุ่งหวังเพื่อให้การศึกษาแก่เด็กและผู้ใหญ่ได้เรียนรู้สิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิต รู้จักใช้ความรู้ที่ได้จากโรงเรียนไปปรับปรุงชีวิต ความเป็นอยู่ในบ้าน และชุมชนให้ดีขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้เป็นงานของการบริหารโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนได้เห็นความสำคัญของงานนี้ และเห็นว่าการทำงานเพื่อชุมชนเป็นงานหนึ่งของโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน

ปี พ.ศ. 2524 กรมการฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู, 2525 : 8) ได้ปรับปรุงโครงการฝึกหัดครูชนบท ซึ่งมีมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2498 ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา ระยะที่ 5 ในแผนงานผลิตครู เพื่อพัฒนาชนบท ใช้ชื่อใหม่ว่า “โครงการฝึกหัดครูเพื่อพัฒนาชนบท” โดยส่งนักศึกษาฝึกสอนออกสู่ ชนบท ตลอดเวลา 1 ภาคเรียน สร้างบทเรียนที่มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหา และช่วยพัฒนาชุมชนร่วมกับโรงเรียนที่ฝึกสอน จัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดบ้านตัวอย่าง หมู่บ้าน สหกรณ์ ฯลฯ

แซนเดอร์ (Sander, 1970 : 68) ได้ให้ความหมายของ การพัฒนาชนบท ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชนบท ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นกระบวนการ หมายถึง การคลี่คลายของสิ่งต่าง ๆ การกระทำต่าง ๆ ในทางก้าวหน้า โดยเน้นที่การเปลี่ยนแปลงความคิด จิตใจ และความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชน
2. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นวิธีการ หมายถึง วิธีการทำงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงานชุดหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายบางประการ โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางวัตถุ
3. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นโครงการ หมายถึง ลักษณะของกิจกรรมชุดหนึ่ง ซึ่งเกิดจากวิธีการ หรือขั้นตอนการดำเนินงานชุดหนึ่ง โดยเน้นที่การบรรลุเชิงปริมาณ และรายงานผลของ กิจกรรมชุดต่าง ๆ นั้นได้

4. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นกรรมวิธี หมายถึง ลัทธิความเชื่อที่แฝงด้วยอารมณ์ที่
อุทิศความรุ่งเรืองแห่งอุดมศึกษา จึงมีจุดเน้นที่แนวคิด หรืออุดมการณ์ในเชิงปรัชญาชีวิตของ
ประชาชน

ลีลี (Lele. 1976 : 20) ให้ความหมายของการพัฒนาชนบทไว้ว่า เป็นการปรับปรุงมาตรฐาน
ความเป็นอยู่ของประชาชน ผู้มีรายได้น้อยที่อาศัยอยู่ในชนบท และเป็นการกระทำให้กระบวนการ
ที่สามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วยตนเอง

หลักการสำคัญของการพัฒนาชนบท คือ การพัฒนากลุ่มคนในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คนที่ยากจน และค่อยโอกาสให้มีระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเอง
สูงขึ้น ควบคู่ไปกับการสร้างโอกาส และใช้โอกาสของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เพื่อให้สามารถช่วย
ตนเองได้ โดยผ่านขบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และใช้แนวความคิดสำคัญในการพัฒนา
ชนบท คือ แนวความคิดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
คือ การวาดภาพสังคมที่พึงประสงค์ของคนไทย ที่ประชาชนทุกคนควรจะมีมาตรฐานการดำรงชีวิต
ขั้นต่ำสุด ตามที่ได้กำหนดไว้หรือบรรลुเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ที่กำหนดไว้ครบทุก
ประการนั่นเอง จึงจะกล่าวได้ว่าประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ความหมายของคุณภาพชีวิตและความจำเป็นพื้นฐาน

คุณภาพชีวิต (Quality of Life) หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตาม
ความจำเป็นพื้นฐาน ที่ได้กำหนดไว้ในสังคมหนึ่ง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน
ที่กำหนดไว้นั้น สามารถแปรเปลี่ยนไปได้ตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะ
นั้น

ความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Minimum Needs) หมายถึง ความจำเป็นขั้นต่ำสุดที่ทุกคนใน
ครอบครัวหรือชุมชนควรมีหรือควรจะเป็นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และ
สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสมควร

ซึ่งในการชี้บอกรัฐสภาพความจำเป็นพื้นฐานของคนในชุมชนว่า มีอยู่มากน้อยเพียงใด จำต้อง
ใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานที่มีศักยภาพในการชี้วัดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

หลักการและวัตถุประสงค์ของความจำเป็นพื้นฐาน

หลักการ

1) ใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน เป็นเครื่องมือของกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ว่าบรรลุตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานแล้วหรือไม่

2) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยผ่านกระบวนการ จปฐ. นับตั้งแต่ การกำหนดปัญหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ตลอดจนค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหา โดยใช้ข้อมูล จปฐ. ที่มีอยู่ และการดำเนินงานแก้ไขปัญหามาของชุมชน ตลอดจนการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

3) ใช้ข้อมูล จปฐ. เป็นแนวทางในการคัดเลือกโครงการต่าง ๆ ของรัฐให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชน สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพรวมทั้งการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ประชาชนในชนบท สามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง และครอบครัวให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีอย่างน้อย บรรลุขั้นต่ำตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน โดยมีเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น เครื่องมือ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตในประเทศไทย ได้เริ่มดำเนินการอย่างจริงจัง ในปี 2528 ตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2528 เห็นชอบให้ดำเนินการโครงการรณรงค์คุณภาพชีวิตของ ประชาชนในชาติ (ปราช.) ปี 2528 - 2530 ซึ่งเป็นโครงการร่วมของ 4 กระทรวงหลัก โดยมีศูนย์ ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (สพช.) เป็นหน่วยประสาน หลังจากโครงการได้สิ้นสุด พบว่า การดำเนินงานประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง ดังนั้น คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2532 มอบให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการ ประสานการดำเนินการต่อ โดยใช้ชื่อว่า “งานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท” ตั้งแต่ปี 2533 โดยใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีชีวิตที่ดีตามความจำเป็นพื้นฐานที่ควรจะเป็น โดยใช้ เครื่องชี้วัด จปฐ. 8 หมวด 32 ตัวชี้วัด เป็นเครื่องชี้วัด และได้เริ่มจัดเก็บข้อมูลในปี 2533 เป็นปีแรก นอกจากนี้ คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.) ได้มอบ หมายให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ จัดตั้งศูนย์ข้อมูล เพื่อการพัฒนาชนบทไว้ ที่กรมการพัฒนาชุมชน ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 775/2534 ลงวันที่

25 ตุลาคม 2534 ต่อมา ปี 2535 คณะกรรมการอำนวยการงาน พชช. มีมติให้ปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 9 หมวด 37 ตัวชี้วัด เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมและสภาวะแวดล้อม โดยเพิ่มหมวดที่ 9 ประชาชนมีจิตสำนึกและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) ให้ประกาศใช้เป็นเครื่องชี้วัดในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของประชาชนในชนบท ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)

แนวคิดทฤษฎีการประเมิน

มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการประเมินโครงการไว้หลายท่าน ดังนี้

Suchman 1969, Scriven 1973 และ Rutman 1977 สรุปว่า การประเมินโครงการ หมายถึง “การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริง และเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อให้การตัดสินใจว่า โครงการดังกล่าวดีหรือไม่ดี อย่างไร” หรือ “เป็นการค้นหาว่าผลของกิจกรรมที่วางไว้ในโครงการ ประสบความสำเร็จตรงกับวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของโครงการหรือไม่”

ศิริชัย กาญจนวาสี (2537) กล่าวว่า การประเมิน (Evaluation) หมายถึง กระบวนการตัดสินใจคุณค่าของการพัฒนาโครงการ การดำเนินโครงการและผลของโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2535) กล่าวว่า การประเมินผลทางการศึกษา โดยให้ความหมายว่า เป็นขบวนการตีความหมาย และตัดสินใจคุณค่าจากสิ่งที่วัดได้

การประเมินผลเป็นกระบวนการจำกัดข้อมูลที่ต้องการ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์ในการตัดสินใจแนวทางเลือกต่าง ๆ ที่ให้ผลดีสำหรับการตัดสินใจ

แนวคิดและรูปแบบสำคัญ ๆ ในการประเมิน

การประเมินผลโครงการทั่วไป มีแบบการประเมินผลทั้ง 2 แบบ คือ Formative Evaluation และแบบ Summative Evaluation (เยาวคี วิบูลย์ศรี, 2536)

Formative Evaluation เป็นการประเมินผล เพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญ ซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างวางแผน หรือระหว่างพัฒนาโครงการ ผลที่ได้จาก Formative Evaluation นั้น จะช่วยตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง นอกจากนี้อาจใช้ Formative Evaluation ในระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อช่วยตรวจสอบว่าโครงการก้าวหน้าไปเพียงไร ได้ผล อย่างไรบ้าง

Summative Evaluation เป็นการประเมินผลรวมสรุป มักจะใช้ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ ผลที่ได้จะนำไปสู่การรายงาน ว่า โครงการบรรลุเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร ประสิทธิภาพสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคใดที่ต้องแก้ไข ปรับปรุง ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารโครงการตัดสินใจได้ว่า โครงการนั้นควรดำเนินการต่อหรือยกเลิก

รูปแบบการประเมินผล

Daniel L. Stufflebeam (1970 ใน Worthen and Sanders, 1973 : 128-142) ได้เสนอแบบอย่างการประเมินที่เรียกชื่อสั้น ๆ ว่า CIPP ซึ่งย่อมาจากคำว่า Context, Input, Process, Product Model. ซึ่งเน้นว่าการประเมินเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ในการหาข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการ เพื่อหาทางเลือกที่เป็นประโยชน์ ในการตัดสินใจของผู้บริหาร Stufflebeam ได้อธิบายแนวคิดในการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงออกเป็น 4 แนวทาง ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับการตัดสินใจ และข้อมูลที่จะนำมาใช้ประกอบ อันได้แก่

1. การตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิง (Metamorphic) เมื่อได้รับข้อมูลการค้นพบใหม่สุดที่สนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง การตัดสินใจแบบนี้ มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก หรือแทบจะไม่เกิดขึ้นเลย
2. การตัดสินใจเพื่อการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือปรับกิจกรรม หรือหน่วยงานบางสิ่งบางอย่างขององค์การ เพื่อประคองดุลยภาพภายในองค์การให้เป็นไปโดยปกติ (Homeostasis) โดยใช้เทคนิคใหม่ ๆ หรือมาตรฐานความสำเร็จมาช่วยแก้ไข หรือสับเปลี่ยนหน้าที่การทำงาน เปลี่ยนระบบการเก็บข้อมูล ฯลฯ แต่มิได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้น
3. การตัดสินใจเพื่อปรับปรุง (Incremental) พัฒนาให้องค์การดีขึ้น คือ ให้เกิดประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล โดยมีคณะกรรมการหรือผู้เชี่ยวชาญศึกษา แก้ไข แนะนำ ให้ความรู้ และนำเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงนั้น

4. การตัดสินใจโดยนำความคิดริเริ่ม นำกิจกรรมใหม่ ๆ เข้ามาใช้ทดลอง เพื่อคุณผลและโอกาสของการเปลี่ยนแปลง (Neomobilistic) โดยการใช้ทฤษฎี และข้อค้นพบใหม่มาทดลองใช้ ซึ่งบางครั้งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงสูงและเป็นประโยชน์นั้น

ดังนั้น การตัดสินใจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ 2 รูปแบบคือ เปลี่ยนแปลงน้อย (แนวทาง 2 และ 3) กับเปลี่ยนแปลงมาก (แนวทาง 1 และ 4)

จากแนวการตัดสินใจ 4 แนวดังกล่าวแล้ว Stufflebeam ได้แยกประเภทการตัดสินใจออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อวางวัตถุประสงค์
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อวางกระบวนการ
3. การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติ เพื่อการควบคุม คัดแปลงกระบวนการ และ
4. การตัดสินใจเพื่อปรับการตัดสินใจจากผลของโครงการ

จุดเน้นของการประเมิน แยกเป็น 4 ประการเช่นกัน คือ

1. ประเมินสภาพแวดล้อมต่าง ๆ (Context Evaluation) ของโครงการ
2. ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) โครงการ
3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ในการจัดทำปฏิบัติโครงการ และ
4. ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ที่เกิดจากโครงการ

การประเมินประการ 1 และ 4 คือ ผล (Ends) ที่เกิดจากโครงการ ส่วนประการ 2 และ 3 เป็นแนวทาง (Means) ในการจัดทำปฏิบัติโครงการ ผู้ประเมินโครงการจะต้องประเมินทั้งผลและแนวทาง คือทั้ง 4 ประการ เพื่อนำข้อสรุปเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้บริหาร และจะต้องวางแนวทางการเลือกตัดสินใจของผู้บริหารว่า ตัดสินใจเลือกแนวทางเปลี่ยนแปลงไปในทางใดทางหนึ่งใน 4 แนวทาง ที่กล่าวแล้วข้างต้น

ดังนั้น ผู้บริหารและ/หรือผู้ตัดสินใจ คือผู้รับฟัง (Audience) ผลการประเมินโดยตรง เกณฑ์และคุณค่าที่เลือกใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร มักจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล และความจำเป็นขององค์กร และเป็นเรื่องที่มีความเป็นอัตนัยสูง อย่างไรก็ตาม ได้มีความพยายามพัฒนารูปแบบการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ เข้ามาช่วย และเกณฑ์ที่สำคัญในโครงการบริการสังคม ก็คือ เกณฑ์ของประโยชน์ใช้สอย (Utilities) เพื่อให้การตัดสินใจได้บรรลุประโยชน์

สูงสุดนั่นเอง ทั้งนี้ในการประเมินนั้น ผู้ประเมินจะต้องสรรหาทางเลือกให้แก่ผู้ตัดสินใจหลาย ๆ ทาง และท้ายสุดผู้บริหารเท่านั้น ที่เป็นผู้ตัดสินใจว่าจะเลือกใช้ทางใด

วิธีการที่ใช้ในการประเมิน ส่วนใหญ่ใช้การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการในสภาพการต่าง ๆ ขณะที่โครงการกำลังดำเนินอยู่ เพื่อประมวลข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบและทางเลือกต่าง ๆ มาตอบแก่ผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับผล และสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน และแนวทางในการดำเนินโครงการที่อาจจะเกิด และผลที่คาดว่าจะเกิดทั้งสองประเด็น

การประเมินแบบ CIPP MODEL

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะ การประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้า เพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรม แผนการประชุมได้ทันทั่วทั้งที่ และมีการ ประเมินรวม สรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุม

แบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชิป จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็น อย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติจึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

แบบจำลองชิปจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อ กำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจและดูผล สำเร็จของโครงการ

การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ คือ (สมหวัง พิริยานุวัฒน์, 2535)

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับการค้นหาข่าวสาร อันจะนำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ โดยหัวหน้าโครงการจะรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม สภาพการแก้ปัญหา เพื่อนำมาวางแผนโครงการ ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามความต้องการ

ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยงานที่จะประเมิน เพื่อจะได้สอดคล้องกับนโยบาย และการตัดสินใจในการบริหารระบบ ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหาร นักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจในปัจจุบัน และข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่ต้องการใช้ เพื่อการตัดสินใจในอนาคตให้แก่ผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาตัวประกอบหรือแนวทางที่เหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกให้โครงการดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ เช่น โครงการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน Input Evaluation ก็คือ การประเมินเงินทุน บุคลากร เช่น ครู นักเรียน หลักสูตร ที่จะช่วยให้โครงการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งการประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้มักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น

หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ

ผลที่ได้จากการประเมินนี้ คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในการระบุของราคา และกำไรที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นจะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนงาน และดำเนินการอย่างไร

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินผลกระบวนการที่จำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ที่รับผิดชอบ และผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น โดยการประเมินกระบวนการนี้มีวัตถุประสงค์ใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการ คือ

- เพื่อหา และทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผน
- เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง คือ

- การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
- เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างนักประเมินกระบวนการ และบุคลากรใน

โครงการ หรือในแผนงานเอง

- การปรับปรุงโครงสร้างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

ภายใต้การประเมินกระบวนการนี้ สารนิเทศจะถูกวิเคราะห์ รวบรวม และนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินการโครงการต้องการสารนิเทศนั้น การประเมินนี้ ไม่เพียงแต่ให้สารนิเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังต้องบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิต เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ ระหว่างผลสัมฤทธิ์จากโครงการกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างไร และอาจอาศัยผลจากการประเมิน Context, Input และ Process Evaluation การประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มืออยู่ว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้ว หรือกำลังจะบรรลุ แต่การประเมินกระบวนการ จะประเมินสิ่งที่มืออยู่ว่า ระเบียบการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่ จะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุม และพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในกระบวนการ การประเมินกระบวนการทำให้สามารถที่จะลงความเห็นได้ว่า การนำระเบียบปฏิบัติไปทำจริงนั้น ตรงหรือไม่กับแบบที่วางไว้ และการประเมินผลผลิตช่วยให้ตกลงใจได้ว่า วัตถุประสงค์นั้นบรรลุหรือไม่ สารนิเทศทั้งสองชนิดรวมกัน จะแสดงให้เห็นอย่างหนักแน่นถึงสาเหตุได้มากกว่าอันใดอันหนึ่งโดยลำพัง ในการตัดสินใจว่าระเบียบปฏิบัตินั้น ควรดำเนินการควบคุมโครงการเข้ามาด้วย การประเมินทั้งสองก็ยังคงอำนวยความสะดวก และช่วยอธิบายถึงผลที่ได้จากโครงการ

ประเมินผลผลิต รายงานว่า วัตถุประสงค์นั้นมีผลสัมฤทธิ์หรือไม่ การประเมินกระบวนการ ก็จะแสดงให้เห็นถึงรากฐานสำหรับการแปลความหมาย เหตุผลสำหรับสิ่งที่ได้มานั้น คือ ถ้าไม่ปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ก็จำเป็นจะต้องรู้ว่าระเบียบวิธีปฏิบัติที่ตั้งไว้ ได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงหรือไม่ การประเมินกระบวนการจะให้สารสนเทศสำหรับทำความเข้าใจ และถ้าปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายถึงระเบียบปฏิบัติ ที่ทำให้เกิดผลเช่นนั้นออกมา

ประเภทของการประเมินโครงการ

โดยทั่วไปแล้วการประเมินอาจดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ซึ่งมี 4 ประเภท คือ

1.1 การประเมินความต้องการ (Needs Assessment) เป็นการประเมินเพื่อตอบคำถามต่าง ๆ เช่น ชุมชนมีความต้องการอะไรบ้างจากโครงการ รูปแบบการให้บริการที่ชุมชนสนใจ คือ รูปแบบใด ซึ่งการประเมินนี้ อาจใช้ข้อมูลที่มีอยู่ เช่น ในระเบียบวาระการประชุม หรือการสังเคราะห์สารสนเทศที่มีอยู่ เป็นต้น

1.2 การประเมินกระบวนการ (Process Assessment) การประเมินนี้ถือว่า เป็นการตรวจสอบความพยายาม ในการดำเนินโครงการ ประเภทของคำถามที่การประเมินกระบวนการต้องการคำตอบ เช่น ผู้รับบริการเป็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ ภาระงานของบุคลากรในโครงการเป็นไปตามแผนหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งผู้รับผิดชอบโครงการควรได้คำตอบในเบื้องต้น เพื่อจะได้ทราบว่า โครงการนั้นมีแผนงานที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงเพียงใด และน่าจะประสบความสำเร็จ เพราะให้บริการตรงตามกลุ่มเป้าหมาย

1.3 การประเมินผลลัพธ์ (Result Assessment) เป็นการประเมินที่นักประเมินผล ต้องแสดงแนวทางการวัดผลสำเร็จของโครงการที่น่าเชื่อถือ แม่นยำ เทียบตรงกับความเป็นจริง เพราะการประเมินไม่ได้ทำในห้องทดลองที่ควบคุมได้ นอกจากจะกำหนดความสำเร็จของโครงการ ยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันตามกลุ่มสนใจ และเกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น หน่วยงานที่สนับสนุนบุคลากรของโครงการ ผู้รับบริการ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ มีระดับการยอมรับความสำเร็จต่างกันไป นักประเมินต้องหาตัวบ่งชี้ที่เป็น ที่ยอมรับและมีความเป็นไปได้ คั้งนั้น นักประเมินต้องพยายามประเมินให้ได้ว่า

- โครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีผลข้างเคียงใดบ้าง ที่จะบ่งบอกผลกระทบของโครงการ

- หลักฐานด้านข้อมูล สารสนเทศ และบริบทที่สนับสนุนผลการประเมิน ที่อธิบาย และอภิปรายได้ ทั้งเชิงประจักษ์ และเชิงเหตุผลมากน้อยเพียงใด
- มีวิธีการและตัวบ่งชี้การประเมินที่สามารถชี้แจง ยืนยันความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้หรือไม่

1.4 การประเมินประสิทธิภาพ เป็นการประเมินความสำเร็จของ โครงการเทียบกับค่าใช้จ่าย ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

2. การประเมินอิงวัตถุประสงค์ของการประเมิน

วัตถุประสงค์ของการประเมินอาจมี 1 ข้อ หรือหลายข้อ โดยการประเมินนี้เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนงานของโครงการ หรือเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินการ และเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะเลิกดำเนินโครงการหรือให้โครงการดำเนินต่อไป และเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการซึ่งมักจะประเมิน 3 ช่วง คือ การประเมินระหว่างดำเนินการ การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ และการประเมินย้อนหลัง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา

หมู่บ้านในเขตชนบท

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 มาเป็นระยะทุก 2 ปี และได้้นำข้อมูลมาแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาโครงการ แต่ก็ยังพบว่าทั้งความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ ในส่วนของความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ พบว่า โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในท้องถิ่น โรงเรียนมีการพัฒนามากขึ้น มีปัจจัยพื้นฐานเพียงพอ โดยได้จัดหาและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งน้ำ การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ และเครื่องมือการเกษตร เพื่อใช้ดำเนินงานโครงการได้ในระดับดี การเบิกจ่ายงบประมาณ การดำเนินงานโครงการกระทำได้เร็วขึ้น แต่ได้รับจัดสรรในจำนวนน้อย สำหรับส่วนที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ พบว่า ความเข้าใจบทบาทในการพัฒนาชนบท ความรู้ด้านวิชาชีพที่จะบริการประชาชน การประสานงานและเวลาในการปฏิบัติงานโครงการ ยังมีค่อนข้างน้อย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533)

ศูนย์ดำเนินงานที่ 1 ประกอบด้วยจังหวัดสงขลา สตูล พัทลุง ปัตตานี และนครศรีธรรมราช (ศูนย์ดำเนินงานที่ 1, 2527) ได้ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน จำนวน 32 โรงเรียน ใน 5 จังหวัด ในปีงบประมาณ 2528 พบว่าร้อยละ 80 ของโรงเรียนที่ดำเนินงานตามโครงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กล่าวคือ ส่วนมากจัดกิจกรรมที่เสนอแนะได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ร้อยละ 80 ของโรงเรียนในโครงการช่วยเหลือสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการช่วยพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี และส่งผลให้ครู นักเรียน และประชาชนมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนมากยิ่งขึ้นในด้านชุมชนนั้น ปรากฏว่า ร้อยละ 60 ของประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือ สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนเป็นอย่างดีทุกกิจกรรม และพร้อมที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้สะอาด เป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ สนใจฝึกวิชาอาชีพ เพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากขึ้น

ศูนย์ดำเนินงานที่ 9 ประกอบด้วยจังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ (ศูนย์ดำเนินงานที่ 9, 2527) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการปี 2527 แล้วสรุปผลการดำเนินงานไว้ในแต่ละวัตถุประสงค์ เป็นรายกิจกรรม ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กิจกรรมที่โรงเรียนจัดทำ และประสบผลสำเร็จค่อนข้างมาก ได้แก่ กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมทำความสะอาด การบริการสุขภาพอนามัย และกิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมที่จัดได้ผลในระดับปานกลาง ได้แก่ กิจกรรมอาหารกลางวัน กิจกรรมส่งเสริมวินัยนักเรียน กิจกรรมห้องสมุด และกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ส่วนกิจกรรมที่จัดแล้วได้ผลค่อนข้างน้อย และจำนวนโรงเรียนที่จัดก็มีน้อยด้วย คือ กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมการบริหารจิตใจ กิจกรรมการออมทรัพย์ และกิจกรรมตัดผม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กิจกรรมที่ทำให้ผลมาก และทุกโรงเรียนดำเนินการ คือ สสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาของชุมชน ที่ได้ผลในระดับปานกลาง คือ วันพบปะก่อนปิดและเปิดเรียน ส่วนที่ได้ผลค่อนข้างน้อย คือการทำสำมะโนนักเรียน และการจัดครูที่ปรึกษาประจำรุ่น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 กิจกรรมที่ได้จัดทำเกือบทุกโรงเรียน และได้ผลค่อนข้างมาก ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาบ้านเรา กิจกรรมวันประชาร่วมใจ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดแล้วได้ผลค่อนข้างน้อย ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบ้านตัวอย่าง กิจกรรมจัดทำป้ายคติพจน์ คำขวัญเพื่อการพัฒนา ส่วนกิจกรรมปลูกป่าและสร้างสวนรุกขชาตินั้น แม้จะได้ผลค่อนข้างน้อยแต่ทุกโรงเรียนก็กำลังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การฝึกอบรม และพัฒนาผู้นำนั้น ไม่ค่อยได้ผลมากนัก เพราะไม่ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นที่ได้ผลตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 กิจกรรมตามวัตถุประสงค์ข้อนี้ ส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดจนเป็นที่น่าพอใจเกือบทุกกิจกรรม เช่น แปลงสาธิตการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ ปั้นโอ่งซิเมนต์ ทำอิฐบล็อก เสาคอนกรีต

วัตถุประสงค์ข้อที่ 6 ทุกโรงเรียนได้จัดกิจกรรมศูนย์บริการข่าวสาร และประสบผลสำเร็จพอสมควร แต่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้างในโรงเรียนที่ไม่มีไฟฟ้า เพราะไม่มีงบประมาณให้นำมันเชื้อเพลิง ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ แผ่นป้ายข่าวสาร ทำได้ค่อนข้างน้อย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 7 กิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จค่อนข้างมาก ได้แก่ กิจกรรมบริการสุขภาพ เกือบทุกโรงเรียนทำกิจกรรม เฉลี่ยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนกิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์วิชาการแก่นักเรียน และชุมชนจะมีปัญหาในด้านอาคาร สถานที่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 8 กิจกรรมที่จัดได้ผลสำเร็จมากจนถึงว่าเป็นกิจกรรมดีเด่น ได้แก่ กิจกรรมกีฬาสัมพันธ์ และวันสำคัญของท้องถิ่น

บุญเหลือ บุปพามาธา (2531) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ครูมีปัญหาในการดำเนินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ในโรงเรียนประถมศึกษา ในระดับปานกลาง ทั้ง 12 ด้าน คือ ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการพัฒนาคน ด้านการอบรมและสัมมนาผู้นำในชุมชน ด้านการปรับปรุงบริเวณสถานที่ของโรงเรียน ด้านการบริหารการใช้ทรัพยากร ด้านการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการจัดศูนย์บริการข่าวสาร ด้านการให้บริการชุมชน ในด้านการกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น ด้านการประสานงาน และให้บริการกับหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน ด้านการสัมมนาการประเมินผล และด้านการนำผลการสัมมนาไปปรับปรุงการดำเนินงาน

พัชรา สร้อยจิต (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ โรงเรียนใช้วิธีการประชุมสัมมนาคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ และมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสำรวจ ส่วนการรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการประชุมเพื่อจัดลำดับความสำคัญ

ของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดทางเลือก และใช้หลักเกณฑ์ความเป็นไปได้ประเมินทางเลือก ในการดำเนินงานของโรงเรียน มีการจัดเตรียมบุคลากรงบประมาณ สถานที่ เครื่องมือ นิเทศ ติดตามผลเครื่องมือประเมินผล มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติงานโดยผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบ มีการประเมินผลก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน สิ้นสุดการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงาน ภาคเรียนละครั้ง

ปัญหาการจัดโครงการส่วนใหญ่ คือ งบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ อาคารสถานที่มีจำกัด บุคลากรไม่สามารถบูรณาการกิจกรรมตามโครงการได้ ขาดคู่มือแนวทางการจัดกิจกรรม การช่วยเหลือสนับสนุนไม่สม่ำเสมอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล และการนิเทศไม่ต่อเนื่อง ขาดการเก็บข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน

บุญทัน สุขกลาง (2534) ได้ทำการวิจัย การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะข้าราชการครู และนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะข้าราชการครูในโรงเรียนโครงการ กศ.พช. ในกิจกรรม 5 ด้าน คือ การจัดสอนวิชาชีพ การพัฒนาผู้นำในชุมชน การจัดศูนย์บริการข่าวสาร การจัดศูนย์ประสานงาน และการจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. และครูผู้สอนในโรงเรียนโครงการ กศ.พช. เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริมา กระจ่างทอง (2529) และสะอาด พองอินทร์ (2527) ที่พบว่า ครูมีการปฏิบัติงานจริงในการพัฒนาชุมชนรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เหตุที่โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมโครงการให้ประสบผลสำเร็จมากกว่านี้ อาจเนื่องมาจากข้อจำกัด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญหลายประการ กล่าวไว้ว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานของโครงการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดแคลนแหล่งน้ำ สภาพพื้นที่เป็นดินปนทราย ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ตลอดปี และการเปลี่ยนผู้บริหารโรงเรียนทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิ ราตรี (2532) ที่พบว่า ผู้บริหาร และคณะครูไม่ได้อยู่ประจำในโรงเรียน คุณภาพของพื้นที่ ขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดแหล่งน้ำ และผู้บริหารโรงเรียน หรือครูผู้สอน ในโครงการย้ายไปดำรงตำแหน่งที่อื่นอยู่บ่อย ๆ ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนหยุดชะงัก ไม่ต่อเนื่องหรือล้มเหลวไปเลย

เจตต์ รถกล (2535) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงาน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

พบว่า การปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. เมื่อใช้เกณฑ์ประเมินค่าเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. แล้ว ปรากฏว่า วัตถุประสงค์ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากรในห้องดินให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร และด้านการปรับปรุงโรงเรียน ให้เป็นแหล่งส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในห้องดิน โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมดังกล่าว อยู่ในความสนใจและเป็นความต้องการของชุมชน โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ต่อเนื่อง นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้และปฏิบัติได้จริง ๆ ทั้งนักเรียน และชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม ได้รับความรู้และความเข้าใจ กิจกรรมเหล่านี้ จึงปรากฏชัดเจนกว่ากิจกรรมอื่น เหตุผลอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้กิจกรรมดังกล่าวปฏิบัติได้มาก อาจเป็นเพราะว่าส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานในหน้าที่ของโรงเรียน

ส่วนการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท อีก 4 ด้าน คือ ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ด้านการรู้จักการคัดเลือกผู้นำ ด้านการให้การศึกษแก่ประชาชนทั้งในระบบ และนอกระบบ และด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาชีพ โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายความว่า มีการปฏิบัติน้อยกว่ากิจกรรม 4 ด้านแรก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรม 4 ด้านหลัง เป็นกิจกรรมที่จะต้องประสานงานกับชุมชนภายนอกโรงเรียน และหน่วยงานอื่นเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ เช่น ในเรื่องเวลา ผู้บริหารโรงเรียน และครูมีหน้าที่ ที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้สมบูรณ์ที่สุด จึงแทบจะไม่มีเวลาสำหรับทำกิจกรรมอื่น ๆ ในเรื่องงบประมาณ โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณครั้งเดียว คือ ในปีแรกที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่าง ๆ และมีความจำกัดไม่เพียงพอในการดำเนินการ ในเรื่องบุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ทั้ง 8 ด้าน ดังกล่าว สอดคล้องกับผลการประเมินโครงการ กศ.พช. เมื่อปี พ.ศ. 2528 - 2529 ในโรงเรียน จำนวน 600 โรงเรียน จำนวนพื้นที่ปฏิบัติการ 38 จังหวัด ซึ่ง

ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลปรากฏว่า ด้านการปรับปรุง การเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน ด้านการ ปรับปรุงโรงเรียน ให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น จัดทำได้ในระดับมาก ทั้งสองปี (2528 - 2529) และปี พ.ศ. 2529 ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็น แหล่งข่าวสาร จัดทำได้ในระดับมาก ส่วนวัตถุประสงค์ด้านอื่น (อีก 4 ด้าน) จัดทำได้ในระดับปาน กลาง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 297)

สรุป - กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ

ในการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของโรง เรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ประเมินได้นำสิ่งดังกล่าวต่อไปนี้เป็นกรอบในการประเมินโครงการ ได้แก่

วัตถุประสงค์ของโครงการ โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ 8 ประการ คือ

1. ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
2. ส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาคน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ
3. พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนัก และยอมรับ ความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง
4. คัดเลือกและพัฒนาผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนา เพื่อจะได้ ช่วยพัฒนาคนในหมู่บ้าน โดยทำเป็นตัวอย่าง
5. ให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ในด้านวิชาชีพที่เหมาะสม กับสภาพท้องถิ่น
6. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
7. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษา ให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชา การ และอาชีพ เพื่อพัฒนาชนบท

8. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษา ให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น

รูปแบบของการประเมินโครงการ ของ CIPP MODEL การประเมินด้านต่าง ๆ คือ

1. การประเมินบริบท หรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation)
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

และได้นำมาประยุกต์รูปแบบ และองค์ประกอบของการประเมินในด้านต่าง ๆ ผสมผสาน เข้าด้วยกัน เพื่อให้การประเมินมีความสมบูรณ์ และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยได้มีการประเมินถึงผล กระทบ (Impact) จากการดำเนินงานโครงการ ที่มีต่อบุคคล สถาบัน สังคม หรือสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ใด ๆ เป็นผลกระทบในทางสร้างสรรค์หรือในทางที่ไม่พึงประสงค์

ตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานของประชาชน (อปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ที่ใช้เป็นเครื่องชี้วัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ในช่วงแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ซึ่งมีอยู่ 9 หมวด 37 ตัวชี้วัด ผู้ประเมิน ได้นำตัวชี้วัดบางตัวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เข้ามาเป็นกรอบในการประเมินผลโครงการด้วย เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น อาทิเช่น

ตัวชี้วัดในหมวดที่ 1 เกี่ยวกับเรื่องของการกินอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ และเพียงพอ

ตัวชี้วัดในหมวดที่ 2 เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ตัวชี้วัดในหมวดที่ 3 ความรู้พื้นฐาน การดำรงชีวิต การรักษาป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ

การเข้าเรียน การศึกษาวิชาชีพ การแจ้งข่าวสาร เหตุการณ์ทั่วไป และการประกอบอาชีพ

ตัวชี้วัดในหมวดที่ 4 การป้องกันอุบัติเหตุ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตัวชี้วัดในหมวดที่ 5 การประกอบอาชีพ

ตัวชี้วัดในหมวดที่ 6 การวางแผนครอบครัว การเลี้ยงดูเด็กก่อน

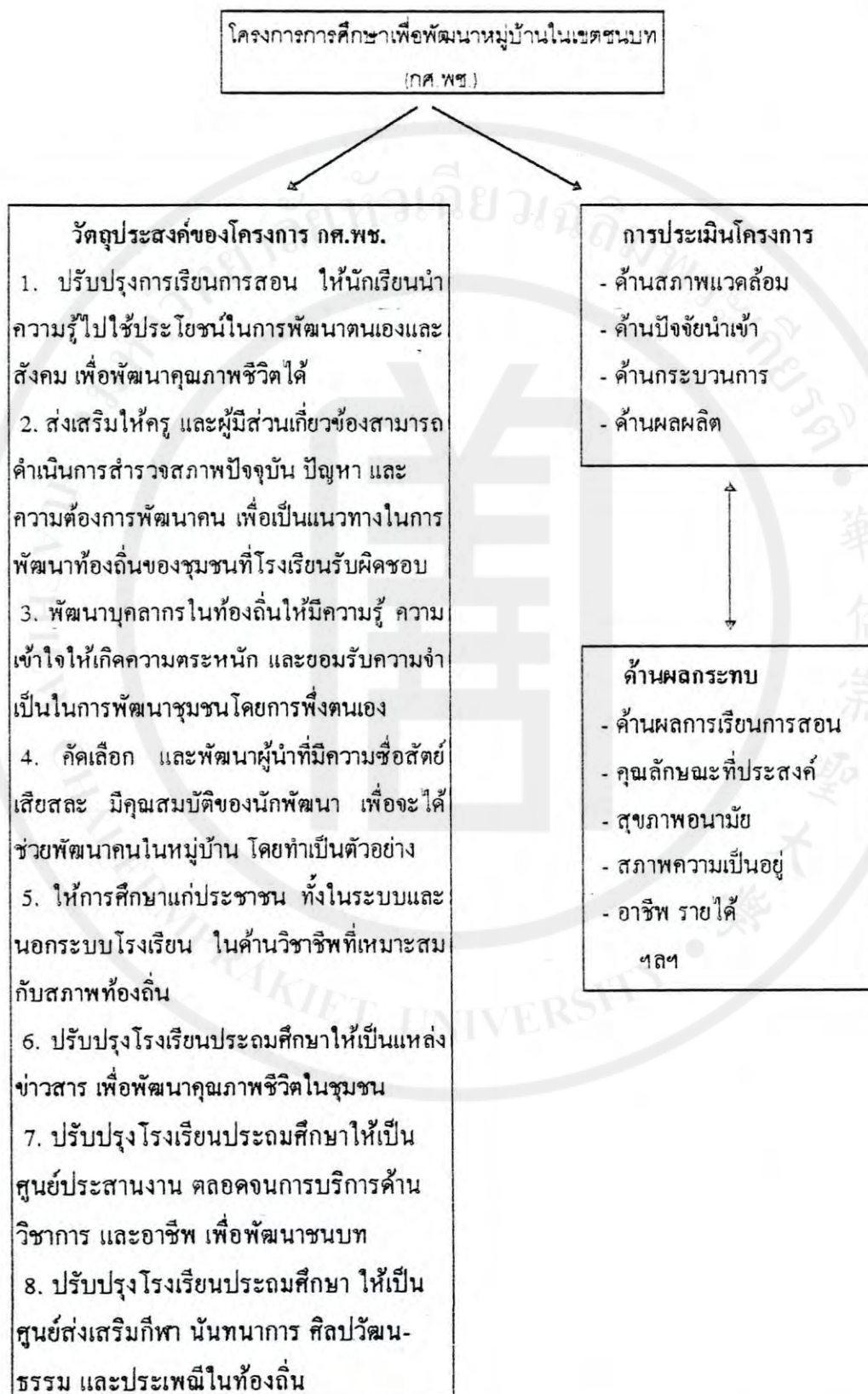
ตัวชี้วัดในหมวดที่ 7 ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตย

ตัวชี้วัดในหมวดที่ 8 การพัฒนาจิตใจ

ตัวชี้วัดในหมวดที่ 9 การสร้างจิตสำนึก การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

แผนภูมิกรอบแนวคิดการประเมินผลโครงการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยประเมินผล

การวิจัยประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า และทำการประเมินตามระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการประเมิน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการประเมิน
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ที่ดำเนินการอยู่ในปีการศึกษา 2539 จำนวน 141 คน ดังรายละเอียด แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 3.1

รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนโรงเรียน ที่ได้รับอนุมัติให้เข้าดำเนินงานโครงการ กศ.พช.
ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 เป็นต้น จนถึงปีงบประมาณ 2539 ของแต่ละอำเภอ

ปีงบประมาณ	จำนวนโรงเรียนที่เข้าโครงการแต่ละอำเภอ						รวมทั้งจังหวัด สมุทรปราการ
	เมือง	พระประแดง	บางพลี	บางบ่อ	สมุทรเจดีย์	บางเสาธง	
2530	-	-	1	1	-	-	2
2531	2	1	1	2	2	1	9
2532	1	1	2	4	2	-	10
2533	2	2	1	2	3	1	11
2534	2	1	2	2	1	-	8
2535	2	2	1	3	2	1	11
2536	4	2	2	6	4	3	21
2537	4	5	2	4	3	2	20
2538	5	5	4	4	-	1	19
2539	4	10	6	6	-	4	30
รวม	26	29	22	34	17	13	141

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการประเมิน เป็นแบบสอบถาม และแบบการประเมิน มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ กศ.พช.
2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการประเมินโครงการ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือการประเมิน และศึกษาแบบประเมินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แล้วนำความรู้และแนวคิดที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม และแบบประเมินในงานวิจัยครั้งนี้

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์ และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่อง

แบบสอบถามและแบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของ โรงเรียนในโครงการ และกิจกรรมที่โรงเรียนได้ดำเนินการ ซึ่งเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินสภาพการปฏิบัติงาน กิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ที่โรงเรียนได้ปฏิบัติ ประกอบด้วยคำถาม 21 ข้อ แยกตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. แต่ละด้าน 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 3 ข้อ
2. ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของสภาพท้องถิ่น จำนวน 3 ข้อ
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน จำนวน 2 ข้อ
4. ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ จำนวน 2 ข้อ
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบ จำนวน 2 ข้อ
6. ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร จำนวน 4 ข้อ
7. ด้านการปรับปรุงโรงเรียน ให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการและอาชีพ จำนวน 2 ข้อ
8. ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการศึกษา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบประเมินผลโครงการด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต และผลกระทบจากการดำเนินงาน ประกอบด้วยคำถาม 54 ข้อ แยกแต่ละด้าน ตามแนวคิดทฤษฎีการประเมินของ CIPP Model ด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 10 ข้อ ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 13 ข้อ ด้านกระบวนการดำเนินงาน 13 ข้อ ด้านผลผลิต จำนวน 12 ข้อ และด้านผลกระทบ จำนวน 10 ข้อ

คำถามในแบบประเมินตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นลักษณะแบบ มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) ได้กำหนดไว้ 5 ระดับ คือ การปฏิบัติมากที่สุด การ

ปฏิบัติมาก การปฏิบัติปานกลาง การปฏิบัติน้อย และไม่มีการปฏิบัติเลย โดยกำหนดเกณฑ์ของค่าคะแนน ดังนี้

การปฏิบัติมากที่สุด	หมายถึง	การปฏิบัติสม่ำเสมอเป็นประจำ หรือ ได้ผลมากที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ 5
การปฏิบัติมาก	หมายถึง	มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง หรือ ได้ผลมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 4
การปฏิบัติปานกลาง	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง หรือ ได้ผลปานกลาง มีค่าคะแนนเท่ากับ 3
การปฏิบัติน้อย	หมายถึง	มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง หรือ ได้ผลน้อย มีค่าคะแนนเท่ากับ 2
การปฏิบัติน้อยที่สุด	หมายถึง	ไม่มีการปฏิบัติเลย หรือ ไม่ได้ผลเลย มีค่าคะแนนเท่ากับ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการประเมินโครงการ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้รับผิดชอบโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ออกเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการประเมินโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบททุกโรงเรียนในสังกัด
2. ส่งแบบสอบถามให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ ทำการเก็บข้อมูล และประเมินโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบททุกโรงเรียนด้วยตนเอง โดยทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2540 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2540
3. ได้รับแบบสอบถามการประเมินโครงการจากศึกษานิเทศก์อำเภอที่รับผิดชอบ รวมทั้งสิ้น 115 ชุด คิดเป็นร้อยละ 81.56 ของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การจัดกระทำกับข้อมูล

1. นำแบบสอบถามการประเมินผล ที่ได้รับจากผู้ประเมิน นำมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามการประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ตอน นำมาวิเคราะห์ ดังนี้ คือ

2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน สภาพการดำเนินงาน และกิจกรรมในโครงการของโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ประเมินสภาพการปฏิบัติงาน กิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการทั้ง 8 ประการ เป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำคะแนนที่แทนระดับการปฏิบัติงานที่ได้มาหาค่าสถิติ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC)

2.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 ประเมินผลโครงการด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบจากการดำเนินงาน เป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำคะแนนที่แทนระดับผลของโครงการด้านต่าง ๆ มาหาค่าสถิติ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS/PC)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิจัยประเมินผลโครงการครั้งนี้ ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ประมวลผลข้อมูล และจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำเสนอและสรุปผลทางการวิจัยประเมินผล สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้คือ

1. การใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) โดยระบุค่าข้อมูลเป็นร้อยละ สำหรับพรรณาลักษณะโดยทั่วไปของการดำเนินงาน กิจกรรมโครงการ และผลของการดำเนินงานโครงการในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

2. การใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) โดยระบุค่าข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นรายชื่อ และรายด้านของการดำเนินกิจกรรม โครงการ กศ.พช. ของโรงเรียนในโครงการ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการประเมินผล โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการจำนวน 115 โรงเรียน นำผลมา วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ผลของการศึกษา ได้นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้.-

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของ โรงเรียนในโครงการ กศ.พช.

ตอนที่ 2 การประเมินผลสภาพการปฏิบัติงานกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ โรงเรียนได้ปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ประเมินผลโครงการด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ดำเนินงาน ผลผลิต และผลกระทบจากการดำเนินงาน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ประเมินผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียนในโครงการ

ในส่วนนี้จะเป็นการเสนอข้อมูลทั่วไป เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลัง และข้อมูลพื้นฐาน ของโรงเรียนในโครงการที่ได้รับการประเมิน

ตารางที่ 4.1

แสดงจำนวนโรงเรียนที่เข้าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นรายปี และรายอำเภอ และงบประมาณที่ได้รับจากทางราชการในปีแรกที่เข้าโครงการ ในแต่ละปีงบประมาณ

ปีงบประมาณ	จำนวนโรงเรียนในเขตอำเภอ						รวม	งบ ประมาณ ที่ได้รับ
	เมือง	พระ ประแดง	บางพลี	บางบ่อ	พระสมุทร เจดีย์	บาง เสาธง		
2530	-	-	1	1	-	-	2	8,000
2531	1	1	1	2	2	1	8	8,000
2532	-	-	2	4	2	-	8	10,000
2533	1	1	1	2	3	1	9	10,000
2534	2	-	2	2	1	-	7	10,000
2535	-	1	1	3	2	1	8	10,000
2536	4	-	2	6	4	3	19	10,000
2537	4	2	2	4	3	2	17	12,000
2538	3	1	4	4	-	1	13	12,000
2539	2	6	6	6	-	4	24	4,000
รวม	17	12	22	34	17	13	115	

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่า

ปีงบประมาณ 2530 โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางพลี และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางบ่อ เข้าโครงการ กศ.พช. อำเภอละ 1 โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนละ 8,000 บาท

ปีงบประมาณ 2531 โรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละอำเภอ เข้าโครงการจำนวน 8 โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนละ 8,000 บาท

ปีงบประมาณ 2532 โรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละอำเภอเข้าโครงการ จำนวน 8 โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนละ 10,000 บาท

ปีงบประมาณ 2533 โรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละอำเภอ เข้าโครงการจำนวน 9 โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนละ 10,000 บาท

ปีงบประมาณ 2534 โรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละอำเภอ เข้าโครงการจำนวน 7 โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนละ 10,000 บาท

ปีงบประมาณ 2535 โรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละอำเภอ เข้าโครงการจำนวน 8 โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนละ 10,000 บาท

ปีงบประมาณ 2536 โรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละอำเภอ เข้าโครงการจำนวน 19 โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนละ 10,000 บาท

ปีงบประมาณ 2537 โรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละอำเภอ เข้าโครงการจำนวน 17 โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนละ 12,000 บาท

ปีงบประมาณ 2538 โรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละอำเภอ เข้าโครงการจำนวน 13 โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนละ 12,000 บาท

ปีงบประมาณ 2539 โรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละอำเภอเข้าโครงการ จำนวน 24 โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ เพื่อเป็นค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ในการดำเนินงาน โรงเรียนละ 4,000 บาท

จำนวนงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจากทางราชการ จะได้รับในปีแรกที่เข้าโครงการ โดยให้เป็นค่าวัสดุ 40% และค่าครุภัณฑ์ 60%

(แนวทางการใช้งบประมาณของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2532 เป็นต้นมา)

ตารางที่ 4.2

แสดงจำนวนโรงเรียนที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่เกี่ยวข้องกับ
การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาชนบท ในแต่ละปีการศึกษา

ที่	กิจกรรม โครงการ กศ.พช.ที่โรงเรียน ดำเนินการ ได้แก่	จำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละปีการศึกษา										ระดับการ ปฏิบัติ
		2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	
1	วันกตัญญู	2	10	18	27	34	42	61	78	91	115	มากที่สุด
2	การปลูกไม้ดอกไม้ผล พืชสมุนไพร	2	10	18	27	34	42	61	78	91	115	มากที่สุด
3	ผู้ปกครองเยี่ยม โรงเรียน	2	10	18	27	34	42	61	78	91	115	มากที่สุด
4	วันถวายพระพร	2	10	18	27	34	42	61	78	91	115	มากที่สุด
5	วันพบปะผู้ปกครอง	2	10	17	26	33	40	59	75	87	110	มากที่สุด
6	ประดิษฐ์เศษวัสดุ	2	10	17	26	32	40	58	74	86	109	มากที่สุด
7	ศูนย์บริการข่าวสาร เสียงตามสาย	2	10	17	26	32	40	58	74	86	109	มากที่สุด
8	จัดกิจกรรมวันสำคัญ ของชาติ ศาสนา	2	7	10	26	32	40	58	74	86	109	มากที่สุด
9	การเยี่ยมบ้าน	2	9	17	25	31	39	56	72	84	106	มากที่สุด
10	การออมทรัพย์	2	9	16	24	31	38	55	70	82	104	มากที่สุด
11	วันอำลาโรงเรียน	2	9	16	24	31	38	55	70	82	104	มากที่สุด
12	การฝึกสมาธิ	2	8	14	22	27	34	49	62	73	92	มาก
13	การสำรวจข้อมูล	2	8	14	22	27	34	49	62	73	92	มาก
14	แปลงสาธิตการเกษตร	2	8	14	22	27	34	49	62	73	92	มาก
15	ศาสนาเพื่อชีวิต	2	8	14	22	27	34	49	62	73	92	มาก
16	การอนุรักษ์วรรณคดี	2	8	14	20	26	32	46	59	68	86	มาก
17	ยกย่องคนดี	1	7	13	19	24	29	43	55	64	81	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมโครงการ กศ.พช. ที่โรงเรียน ดำเนินการ ได้แก่	จำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละปีการศึกษา										ระดับ การ ปฏิบัติ
		2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	
18.	การทำปุ๋ย	1	7	13	19	24	29	43	55	64	81	มาก
19.	ประดิษฐ์ดอกไม้จาก เศษวัสดุ	1	7	13	19	24	29	43	55	64	81	มาก
20.	การจัดทำเอกสารและ สิ่งพิมพ์เผยแพร่	1	7	13	19	24	29	43	55	64	81	มาก
21.	ส่งเสริมอาชีพใน ท้องถิ่น	1	6	10	15	19	23	34	43	50	63	ปานกลาง
22.	พัฒนาบ้านเรา	1	5	9	14	17	21	31	39	46	58	ปานกลาง
23.	วันประชาพร้อมใจ	1	5	8	12	15	19	27	35	41	52	ปานกลาง
24.	การสาธิตการเลี้ยง สัตว์บก สัตว์น้ำและ สัตว์ปีก	1	4	7	11	14	17	24	31	36	46	ปานกลาง
25.	จัดงานนันทนาการ	1	4	7	11	14	17	24	31	36	46	ปานกลาง
26.	ทำขนม และอาหาร หวาน	1	2	13	25	29	39	40	42	44	45	น้อย
27.	วันพื้ห้อง	1	4	6	9	12	15	21	27	32	40	น้อย
28.	การเพาะเห็ด	-	2	2	2	4	4	6	20	24	38	น้อย
29.	กลุ่มบ้านตัวอย่าง	1	3	5	8	10	13	19	24	28	35	น้อย
30.	จัดกีฬาสัมพันธ์	-	2	4	6	8	10	14	18	21	26	น้อย
31.	บ้านประถมศึกษา	-	2	4	5	7	8	12	16	18	23	น้อยที่สุด
32.	วันประกวดบุคคล ดีเด่นของชุมชน	-	2	4	5	7	8	12	16	18	23	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ที่	กิจกรรม โครงการ กศ.พช. ที่โรงเรียน ดำเนินการได้แก่	จำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละปีการศึกษา										ระดับ การ ปฏิบัติ
		2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	
33.	การส่งเสริม และ อนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม พื้นบ้าน	-	2	4	5	7	8	12	16	18	23	น้อยที่สุด
34.	ศูนย์ประสานงาน ฝึก วิชาชีพท้องถิ่น	-	2	3	4	5	6	9	12	14	17	น้อยที่สุด
35.	การทำไม้กวาด	-	-	-	10	12	12	14	15	15	15	น้อยที่สุด
36.	การเพาะถั่วงอก	-	1	2	2	2	5	7	7	8	9	น้อยที่สุด
37.	การจัดวันตลาดนัด	-	1	1	1	2	2	3	4	5	6	น้อยที่สุด
38.	ทำกรอบรูป	-	-	-	-	-	1	1	3	4	5	น้อยที่สุด
39.	เสริมสวย	-	-	-	-	-	1	1	-	4	4	น้อยที่สุด
40.	ทำสวิงจับปลา	-	-	-	-	-	1	2	2	2	2	น้อยที่สุด

ข้อมูลในตารางที่ 4.2 แสดงถึงจำนวนโรงเรียนและกิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการเลือกจัดทำในระดับต่าง ๆ กัน โดยผู้วิจัยได้แบ่งระดับในการปฏิบัติออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติหรือจัดทำในระดับ มากที่สุด จะเป็นกิจกรรมที่จำนวนโรงเรียนได้ปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น ในแต่ละปีการศึกษา และในปีการศึกษา 2539 จะมีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมตั้งแต่ 93 โรงเรียนขึ้นไป

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติหรือจัดทำในระดับ มาก จะเป็นกิจกรรมที่จำนวนโรงเรียนได้ปฏิบัติเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีการศึกษา และในปีการศึกษา 2539 จะมีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ระหว่าง 70-92 โรงเรียน

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติหรือจัดทำในระดับ ปานกลาง จะเป็นกิจกรรมที่จำนวนโรงเรียนได้ปฏิบัติเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีการศึกษา และในปีการศึกษา 2539 จะมีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ระหว่าง 47-69 โรงเรียน

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติหรือจัดทำในระดับ น้อย จะเป็นกิจกรรมที่จำนวนโรงเรียนได้ปฏิบัติในแต่ละปีการศึกษา และในปีการศึกษา 2539 จะมีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ระหว่าง 24 - 46 โรงเรียน

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติหรือจัดทำในระดับ น้อยที่สุด จะเป็นกิจกรรมที่จำนวนโรงเรียนได้ปฏิบัติในแต่ละปีการศึกษา และในปีการศึกษา 2539 จะมีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ระหว่าง 1 - 23 โรงเรียน

ผลที่แสดงในตารางที่ 4.2 พบว่า

1. กิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ปฏิบัติ มากที่สุด จำนวน 11 กิจกรรม ได้แก่

1 กิจกรรมวันกตัญญู	8 การจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ
2 กิจกรรมการปลูกไม้ดอก ไม้ผล พืชสมุนไพร	ศาสนา
3 กิจกรรมผู้ปกครองเยี่ยมโรงเรียน	9 กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน
4 กิจกรรมวันถวายพระพร	10 กิจกรรมการออมทรัพย์
5 กิจกรรมวันพบปะผู้ปกครอง	11 วันอาลาโรงเรียน
6 กิจกรรมการประดิษฐ์เศษวัสดุ	
7 กิจกรรมศูนย์บริการข่าวสารเสียงตามสาย	

จะเห็นว่า แต่ละกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด มีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ ระหว่าง 104 - 115 โรงเรียน (ประมาณ 90.43 - 100%) ถ้าจำแนกตามลักษณะของกิจกรรมแล้วพบว่าจะมีลักษณะของการดำเนินงานคล้ายคลึงกัน อาจจำแนกได้ดังนี้ คือ

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ จะใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานในช่วงสั้น และเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการและแล้วเสร็จเลย สามารถเห็นผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน เช่น กิจกรรมวันกตัญญู กิจกรรมผู้ปกครองเยี่ยมโรงเรียน กิจกรรมวันถวายพระพร กิจกรรมวันพบปะผู้ปกครอง กิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน และกิจกรรมการออมทรัพย์

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนมาก จะเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการเรียนการสอนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจะต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติจริงในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการประดิษฐ์เศษวัสดุ อยู่ในกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ กิจกรรมศูนย์บริการข่าวสาร เสียงตามสาย อยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการได้ภายในโรงเรียน โดยอาจจะไม่ต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานหรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติดังกล่าว จะเป็นกิจกรรมที่ไม่มีขั้นตอนยุ่งยาก และโดยเฉพาะไม่ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงานมากมาย

2. กิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ปฏิบัติ มาก รองลงมา จำนวน 9 กิจกรรม ได้แก่

1 การฝึกสมาธิ	6 ยกย่องคนดี
2 การสำรวจข้อมูล	7 การทำปุ๋ย
3 แปลงสาริตการเกษตร	8 ประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษวัสดุ
4 ศาสนาเพื่อชีวิต	9 การจัดทำเอกสารและสิ่งพิมพ์เผยแพร่
5 การอนุรักษ์วรรณคดีไทย	

จะเห็นว่าแต่ละกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก มีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ ระหว่าง 81 - 92 โรงเรียน (ประมาณ 70.43 - 80.00%) ถ้าจำแนกตามลักษณะของกิจกรรมที่ต้องดำเนินการแล้ว อาจจำแนกได้ดังนี้ คือ

กิจกรรมเริ่มมีความยุ่งยาก มีขั้นตอนในการดำเนินงานมากขึ้นเล็กน้อย ต้องมีการศึกษาเตรียมงาน ต้องใช้เวลาในการดำเนินงานบ้างพอสมควร

ผู้ดำเนินกิจกรรมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐานพอสมควร ต้องขอความร่วมมือจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง หรืออาจจะต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงาน หรือผู้มีทักษะ ประสบการณ์ ให้ความรู้และคำแนะนำในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ อาทิเช่น การฝึกสมาธิ การทำแปลงสาริตการเกษตร การทำปุ๋ย การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษวัสดุ

ในบางกิจกรรมต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงาน ต้องใช้บุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ในการดำเนินงาน เช่น การจัดทำเอกสารและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ ต้องมีผู้หาข้อมูล เขียนบทความ จัดทำข้อมูล

3. กิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ปฏิบัติ ปานกลาง จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่

- 1 การส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น
- 2 พัฒนาบ้านเรา
- 3 วันประชาร่วมใจ
- 4 การสาริตการเลี้ยงสัตว์บก สัตว์ปีก และสัตว์น้ำ
- 5 จัดงานนันทนาการ

จะเห็นว่าแต่ละกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง มีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้อยู่ระหว่าง 46 - 63 โรงเรียน (ประมาณ 40 - 54.78%) ถ้าจำแนกตามลักษณะของกิจกรรมแล้วพบว่า

กิจกรรมเหล่านี้จะต้องมีการเตรียมการดำเนินงาน มีการวางแผน มีการติดต่อประสานงาน เชิญชวน หรือขอความร่วมมือจากเอกชน หรือองค์กรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะ ในกิจกรรมที่โรงเรียนจะจัดดำเนินงาน เช่น จะจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพในห้องดิน หรือการสาธิตการเลี้ยงสัตว์ปีก สัตว์ปีก และสัตว์น้ำ ผู้ดำเนินงานจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ เชิญชวน และอาจจะต้องมีการสำรวจสภาพความต้องการของประชาชนในชุมชนด้วย และในขณะเดียวกัน ผู้ดำเนินงานจะต้องหาผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในกิจกรรมนั้น ๆ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม

นอกจากจะต้องมีการวางแผน มีขั้นตอนยุ่งยากแล้ว จะต้องมีงบประมาณ เพื่อใช้ในการดำเนินงานด้วย จึงจะเห็นว่ากิจกรรมประเภทนี้ โรงเรียนจะปฏิบัติกันอยู่ในระดับปานกลาง จะปฏิบัติได้เฉพาะ โรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว

4. กิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ปฏิบัติ น้อย จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่

- 1 การทำขนมและอาหารหวาน
- 2 วันพักผ่อน
- 3 การเพาะเห็ด
- 4 กลุ่มบ้านตัวอย่าง
- 5 จัดกีฬาสัมพันธ์

จะเห็นว่าแต่ละกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย มีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้อยู่ระหว่าง 26 - 45 โรงเรียน (ประมาณ 22.60 - 29.13%) ถ้าจำแนกตามลักษณะของกิจกรรมแล้วพบว่า

กิจกรรมเหล่านี้ ผู้ดำเนินงานได้จะต้องมีความรู้ความสามารถ และมีทักษะ มีความชำนาญ แต่ถ้าผู้ดำเนินงานไม่มีสิ่งดังกล่าว จะต้องติดต่อหาผู้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ความชำนาญมา เป็นวิทยากรให้ความรู้และสาธิตกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ได้

ต้องมีการวางแผน เตรียมงาน เพื่อจัดกิจกรรมดังกล่าว ต้องมีการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรม

จะต้องมีอุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อการปฏิบัติงาน ฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งในเรื่องของงบประมาณ ในการซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ประกอบกิจกรรม

เรื่องของสถานที่ ซึ่งในบางกิจกรรมจะต้องใช้สถานที่ประกอบการดำเนินงาน ถ้าโรงเรียนใดมีความพร้อมก็สามารถดำเนินการได้ ถ้าไม่พร้อมก็ไม่สามารถดำเนินการได้

5. กิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ปฏิบัติ น้อยที่สุด จำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่

1 บ้านประถมศึกษา	6 การเพาะถั่วงอก
2 วันประกวดบุคคลดีเด่นของชุมชน	7 การจัดตลาดนัด
3 การส่งเสริม และอนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม
พื้นบ้าน	8 การทำกรอบรูป
4 ศูนย์ประสานงาน ผูกอาชีพท้องถิ่น	9 การเสริมสวย
5 การทำไม้กวาด	10 การทำสวิงจับปลา

จะเห็นว่าแต่ละกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด มีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้อยู่ระหว่าง 2 - 23 โรงเรียน (ประมาณ 1.73 - 20%) ถ้าจำแนกตามลักษณะของกิจกรรมแล้วพบว่า

เป็นกิจกรรมที่จะต้องใช้เวลาในการดำเนินงาน มีขั้นตอนซับซ้อนมากขึ้น มีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีรูปแบบของการจัดกิจกรรม เป็นลักษณะกิจกรรมที่ต้องทำด้วยความต่อเนื่อง ต้องใช้เวลา ในบางกิจกรรมต้องมีการประเมินผลงาน ต้องใช้ความละเอียดในการดำเนินงาน เช่น บ้านประถมศึกษา หรือ วันประกวดบุคคลดีเด่นของชุมชน

เป็นกิจกรรมที่จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะอย่าง เฉพาะด้าน และอาจจะต้องขอความร่วมมือจากชุมชน จากผู้รู้ หรือองค์การเอกชนที่มีความชำนาญแต่ละด้าน และต้องใช้สถานที่ในการประกอบการ ในกิจกรรมแต่ละประเภท ต้องใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่สิ้นเปลือง จะต้องมีงบประมาณ เพื่อเป็นค่าวัสดุสิ้นเปลือง เช่น การทำกรอบรูป การเสริมสวย ฯลฯ

ข้อสังเกต โรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 40 กิจกรรมนั้น ในแต่ละปีการศึกษาจะมีจำนวนโรงเรียนที่ทำเท่าเดิม หรือเพิ่มมากขึ้น แต่ไม่ลดลง

ตารางที่ 4.3

แสดงจำนวนโรงเรียนที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะทำบ้างหยุดบ้าง โดยไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง

ที่	กิจกรรมโครงการ กศ.พช.ที่โรงเรียน ดำเนินการ ได้แก่	จำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละปีการศึกษา										ระดับ การ ปฏิบัติ
		2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	
1	การทำไข่เค็ม	-	1	12	23	25	30	41	65	80	72	มาก
2	การตัดผม	-	2	14	17	20	19	15	19	24	32	น้อย
3	การเลี้ยงไก่เนื้อ ไก่ไข่	-	1	3	6	5	6	14	14	9	9	น้อยที่สุด
4	การทำพวงหรีด	-	-	-	-	-	11	7	15	13	8	น้อยที่สุด
5	การทำน้ำผลไม้	1	1	2	3	2	4	5	10	9	10	น้อยที่สุด
6	การทำน้ำยาล้างจาน	-	-	1	1	2	3	6	10	8	10	น้อยที่สุด
7	การทำน้ำยาสระผม	-	-	4	1	2	2	5	9	8	10	น้อยที่สุด
8	การทำดอกไม้จันทน์	-	-	-	-	-	6	-	7	13	10	น้อยที่สุด
9	การเย็บผ้า ตัดเสื้อผ้า	-	-	1	2	-	2	5	6	9	10	น้อยที่สุด
10	การทอพรหมด้วยเศษผ้า	-	2	-	5	8	-	2	3	6	3	น้อยที่สุด
11	งานปูน	-	-	-	-	1	2	4	7	6	5	น้อยที่สุด
12	การทำน้ำพริกเผา	-	-	-	-	1	2	2	5	6	3	น้อยที่สุด
13	งานไม้	-	-	-	-	1	3	3	2	6	4	น้อยที่สุด
14	การเชื่อมเหล็ก	-	-	-	-	1	1	2	3	3	-	น้อยที่สุด
15	การทำน้ำปลา	-	-	-	-	1	1	2	2	1	1	น้อยที่สุด
16	การย้อมผ้า	-	-	-	-	1	-	-	3	1	1	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.3 พบว่าโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ได้จัดกิจกรรมบางอย่างในจำนวน 16 กิจกรรม อาจจะทำบ้าง หยุดบ้าง ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งในบางกิจกรรมจะมีโรงเรียนปฏิบัติมาก ในบางกิจกรรมจะมีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติน้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า กิจกรรมเหล่านี้ทุกกิจกรรมในจำนวน 16 กิจกรรม ไม่มีกิจกรรมใดที่โรงเรียนจะปฏิบัติเพิ่มขึ้นตามจำนวนโรงเรียนที่เข้าโครงการ กศ.พช. ของแต่ละปีการศึกษา ในบางกิจกรรม เมื่อโรงเรียนจัดทำแล้ว สามารถทำงานประสบความสำเร็จได้

เป็นอย่างดี มีจำนวนถึง 10 กิจกรรม ดังปรากฏในตารางที่ 6 แต่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ตลอด ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุต่าง ๆ อาทิ ความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม จากสภาพชนบทเป็นเมือง วิถีชีวิตของคนในชุมชนรอบโรงเรียนเปลี่ยนแปลงไป เคยทำงานเกษตรกรรม มีเวลาว่างต้องมาทำงานตามโรงงานหรือรับจ้าง เวลาที่จะให้การสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนจึงหมดไป

กิจกรรมดังกล่าวเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน ต่อชุมชน และการดำรงชีวิตของประชาชน แต่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ นับว่าเป็นเรื่องที่ทางโรงเรียนจะต้องหาทางแก้ไข โรงเรียนคงจะต้องศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ดำเนินต่อไปได้

การดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จะต้องมีการบูรณาการทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในโรงเรียน และของชุมชน เข้าร่วมดำเนินงานโครงการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาชนบทของประชาชน

ตารางที่ 4.4

แสดงบุคลากรที่เข้าร่วมดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ในแต่ละปีการศึกษา

ที่	บุคลากรที่เข้าร่วมกิจกรรม	ปีการศึกษา										
		2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540
1	ผู้บริหาร โรงเรียน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
2	คณะครู	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
3	นักเรียน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
4	ผู้นำชุมชน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
5	ประชาชนที่สนใจ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนที่โรงเรียนเข้าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) จะต้องเป็นผู้นำในการดำเนินงานโครงการ คณะครูในโรงเรียนที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียน จะมีหัวหน้าโครงการ กศ.พช. 1 คน และคณะกรรมการ

ร่วมดำเนินงานโครงการ จำนวนขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน ไม่แน่นอน แต่ผู้บริหารโรงเรียน จะกำหนด นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ การเข้าร่วมกิจกรรมนั้นขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เกี่ยวกับ เนื้อหาการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นใดบ้าง นักเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นทุกคน ส่วนผู้นำ ชุมชนถือว่า เป็นบุคลากรภายนอกโรงเรียน ที่จะเข้าร่วมดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ผู้นำ ผู้ใหญ่ บ้าน กรรมการโรงเรียนประถมศึกษา ฯลฯ เป็นผู้ที่ประชาชนในท้องถิ่นให้การยอมรับ และให้ความ นับถือ ซึ่งจำนวนบุคลากรเหล่านี้ขึ้นอยู่กับทางโรงเรียนจะเป็นผู้กำหนด ซึ่งโดยส่วนมากแล้ว ผู้นำ ชุมชนจะเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนทุกครั้ง เมื่อทางโรงเรียนเชิญเข้ามาร่วมกิจกรรม ส่วน ประชาชนที่สนใจขึ้นอยู่กับคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ที่จะเชิญ หรือขอความร่วมมือจาก ประชาชนที่สนใจ หรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เฉพาะทาง หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทาง โรงเรียนขอเชิญร่วมดำเนินงานกิจกรรมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

การจัดกิจกรรมในโครงการ กศ.พช. ของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จะถือแนวทางในการจัดให้สนองวัตถุประสงค์ของโครงการ อาจ จะเป็นวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลาย ๆ ข้อรวมกัน

ตารางที่ 4.5

แสดงกิจกรรมในโครงการ ที่โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านใน
เขตชนบท ได้ดำเนินการ และถือว่าประสบความสำเร็จ

ที่	กิจกรรม	ปีการศึกษา									
		2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539
1	การจัดกิจกรรมวันแม่	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
2	การจัดกิจกรรมวันถวาย พระพร	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
3	การจัดงานโรงเรียน เช่น วันเด็ก วันชุมนุม ศิษย์เก่า ฯลฯ		/	/	/	/	/	/	/	/	/
4	การจัดศูนย์บริการข่าว สาร เสียงตามสาย	/		/	/	/	/	/	/	/	/
5	การประดิษฐ์เศษวัสดุ ต่าง ๆ			/	/		/	/		/	/
6	การเลี้ยงไก่ไข่ ไก่เนื้อ		/		/		/		/		
7	การเลี้ยงนกกกระทา					/	/				/
8	การเลี้ยงปลาเบญจพันธุ์		/	/	/	/	/	/	/		/
9	การเลี้ยงปลาคูก			/	/				/		
10	การเลี้ยงปลากระพงขาว					/	/	/			
11	การเลี้ยงกบ				/	/	/				
12	การเลี้ยงกุ้ง							/	/		
13	การเพาะเห็ด				/			/	/	/	/
14	การปลูกพืชไร่สารพิษ (ผักกางมุ้ง)							/	/	/	/

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ที่	กิจกรรม	ปีการศึกษา									
		2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539
15	การปลูกพืชสมุนไพร			/				/	/	/	
16	การทำน้ำยาล้างจาน								/	/	/
17	การทำน้ำยาสระผม				/			/			/
18	การทำดอกไม้จันทน์						/				/
19	การทำพวงหรีด						/		/		
20	การทอพรหมด้วยเศษผ้า				/		/	/	/		/
21	การตัดผม	/	/	/			/	/		/	/
22	การทำไข่เค็ม				/		/		/	/	
23	การทำน้ำผลไม้			/		/					/
24	การตัดเย็บเสื้อผ้า			/	/		/	/		/	
	รวม	3	6	11	15	9	16	15	14	13	15

จากตารางที่ 4.5 พบว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ และปฏิบัติกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ ในแต่ละปีการศึกษา ดังนี้

- ปีการศึกษา 2530 ได้แก่
1. กิจกรรมวันแม่
 2. กิจกรรมวันถวายพระพร
 3. การจัดศูนย์บริการข่าวสาร เลียงตามสาย

- ปีการศึกษา 2531 ได้แก่
1. การจัดกิจกรรมวันแม่
 2. การจัดกิจกรรมวันถวายพระพร
 3. การจัดงานโรงเรียน เช่น วันเด็ก วันซุมนุมศิษย์เก่า ฯลฯ
 4. การเลี้ยงไก่ไข่ ไก่เนื้อ
 5. การเลี้ยงปลาเบญจพันธุ์
 6. การตัดผม

- ปีการศึกษา 2532 ได้แก่
1. การจัดกิจกรรมวันแม่
 2. การจัดกิจกรรมวันถวายพระพร
 3. การจัดงานวันเด็ก งานชุมนุมศิษย์เก่า
 4. การจัดศูนย์บริการข่าวสาร เสียงตามสาย
 5. การประดิษฐ์เศษวัสดุต่าง ๆ
 6. การเลี้ยงปลาเบญจพันธุ์
 7. การเลี้ยงปลาอุก
 8. การปลูกพืชสมุนไพร
 9. การตัดผม
 10. การทำน้ำผลไม้
 11. การตัดเย็บเสื้อผ้า

- ปีการศึกษา 2533 ได้แก่
1. การจัดกิจกรรมวันแม่
 2. การจัดกิจกรรมวันถวายพระพร
 3. การจัดงานวันเด็ก งานชุมนุมศิษย์เก่า
 4. การจัดศูนย์บริการข่าวสาร เสียงตามสาย
 5. การประดิษฐ์เศษวัสดุต่าง ๆ
 6. การเลี้ยงไก่ไข่ ไก่เนื้อ
 7. การเลี้ยงปลาเบญจพันธุ์
 8. การเลี้ยงปลาอุก
 9. การเลี้ยงกบ
 10. การเพาะเห็ด
 11. การทำน้ำยาสระผม
 12. การทอพรหมด้วยเศษผ้า
 13. การตัดผม
 14. การทำไข่เค็ม
 15. การตัดเย็บเสื้อผ้า

- ปีการศึกษา 2534 ได้แก่
1. การจัดกิจกรรมวันแม่
 2. การจัดกิจกรรมวันถวายพระพร
 3. การจัดงานโรงเรียน เช่น วันเด็ก วันชุมนุมศิษย์เก่า ฯลฯ
 4. การจัดศูนย์บริการข่าวสาร เสียงตามสาย
 5. การเลี้ยงนกกระทา

6. การเลี้ยงปลาเบญจพันธุ์
7. การเลี้ยงปลากระพงขาว
8. การเลี้ยงกบ
9. การทำน้ำผลไม้

ปีการศึกษา 2535 ได้แก่

1. การจัดกิจกรรมวันแม่
2. การจัดกิจกรรมวันถวายพระพร
3. การจัดงานโรงเรียน เช่น วันเด็ก วันชุมนุมศิษย์เก่า ฯลฯ
4. การจัดศูนย์บริการข่าวสาร เสียงตามสาย
5. การประดิษฐ์เศษวัสดุต่าง ๆ
6. การเลี้ยงไก่ไข่ ไก่เนื้อ
7. การเลี้ยงนกกระทา
8. การเลี้ยงปลาเบญจพันธุ์
9. การเลี้ยงปลากระพงขาว
10. การเลี้ยงกบ
11. การทำดอกไม้จันทน์
12. การทำพวงหรีด
13. การทอพรหมด้วยเศษผ้า
14. การตัดผม
15. การทำไข่เค็ม
16. การตัดเย็บเสื้อผ้า

ปีการศึกษา 2536 ได้แก่

1. การจัดกิจกรรมวันแม่
2. การจัดกิจกรรมวันถวายพระพร
3. การจัดงานโรงเรียน เช่น วันเด็ก วันชุมนุมศิษย์เก่า ฯลฯ
4. การจัดศูนย์บริการข่าวสาร เสียงตามสาย
5. การประดิษฐ์เศษวัสดุต่าง ๆ
6. การเลี้ยงปลาเบญจพันธุ์
7. การเลี้ยงปลากระพงขาว
8. การเลี้ยงกุ้ง
9. การเพาะเห็ด
10. การปลูกพืชไร่สารพิษ (ผักกางมุ้ง)
11. การปลูกพืชสมุนไพร

12. การทำน้ำยาสระผม
13. การทอพรหมด้วยเศษผ้า
14. การตัดผม
15. การตัดเย็บเสื้อผ้า

- ปีการศึกษา 2537 ได้แก่
1. การจัดกิจกรรมวันแม่
 2. การจัดกิจกรรมวันถวายพระพร
 3. การจัดงานโรงเรียน เช่น วันเด็ก วันชุมนุมศิษย์เก่า ฯลฯ
 4. การจัดศูนย์บริการข่าวสาร เสียงตามสาย
 5. การเลี้ยงไก่ไข่ ไก่เนื้อ
 6. การเลี้ยงปลาเบญจพันธุ์
 7. การเลี้ยงปลาคุก
 8. การเลี้ยงกุ้ง
 9. การเพาะเห็ด
 10. การปลูกพืชไร่สารพิษ (ผักกางมุ้ง)
 11. การปลูกพืชสมุนไพร
 12. การทำน้ำยาล้างจาน
 13. การทอพรหมด้วยเศษผ้า
 14. การทำไข่เค็ม

- ปีการศึกษา 2538 ได้แก่
1. การจัดกิจกรรมวันแม่
 2. การจัดกิจกรรมวันถวายพระพร
 3. การจัดงานโรงเรียน เช่น วันเด็ก วันชุมนุมศิษย์เก่า ฯลฯ
 4. การจัดศูนย์บริการข่าวสาร เสียงตามสาย
 5. การประดิษฐ์เศษวัสดุต่าง ๆ
 6. การเพาะเห็ด
 7. การปลูกพืชไร่สารพิษ (ผักกางมุ้ง)
 8. การปลูกพืชสมุนไพร
 9. การทำน้ำยาล้างจาน
 10. การทำพวงหรีด
 11. การตัดผม
 12. การทำไข่เค็ม
 13. การตัดเย็บเสื้อผ้า

- ปีการศึกษา 2539 ได้แก่
1. การจัดกิจกรรมวันแม่
 2. การจัดกิจกรรมวันถวายพระพร
 3. การจัดงานโรงเรียน เช่น วันเด็ก วันชุมนุมศิษย์เก่า ฯลฯ
 4. การจัดศูนย์บริการข่าวสาร เสียงตามสาย
 5. การประดิษฐ์เศษวัสดุต่าง ๆ
 6. การเลี้ยงนกกระทา
 7. การเลี้ยงปลาเบญจพันธุ์
 8. การเพาะเห็ด
 9. การปลูกพืชไร้สารพิษ (ผักกางมุ้ง)
 10. การทำน้ำยาล้างจาน
 11. การทำน้ำยาสระผม
 12. การทำดอกไม้จันทน์
 13. การทอพรหมด้วยเศษผ้า
 14. การตัดผม
 15. การทำน้ำผลไม้

จากการศึกษา พบว่า กิจกรรมดังกล่าวเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนได้ปฏิบัติมาตั้งแต่ต้น ต่อเนื่องมาโดยตลอด และประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี จะเห็นว่าในบางกิจกรรม มีจำนวนโรงเรียนที่ปฏิบัติน้อย ไม่มากเหมือนบางกิจกรรม แต่โรงเรียนที่ได้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานได้เป็นอย่างดี จนทำให้กิจกรรมนั้น ๆ ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมของแต่ละโรงเรียนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน อาทิ สภาพพื้นที่ ความรู้ ความสามารถ ความตั้งใจในการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน การบริหาร การจัดการ และของบุคลากรที่ร่วมดำเนินงาน ตลอดจนงบประมาณสนับสนุน

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่โรงเรียนได้ปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท มี 8 ประการ ผู้วิจัยได้ประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ของโครงการเหล่านั้น ดังนี้

1. ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
2. ส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาคน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ
3. พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ให้ความรู้ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง
4. คัดเลือกและพัฒนาผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนา เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาคนในหมู่บ้านโดยทำเป็นตัวอย่าง
5. ให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียน ในด้านวิชาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
6. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
7. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการ และอาชีพ เพื่อพัฒนาชนบท
8. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษา ให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น

ในการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการประเมินโรงเรียน ประเมินสภาพร่องรอยการดำเนินงาน ประเมินผู้บริหารโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้ผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจน ได้แสดงระดับผลการปฏิบัติงานระดับ 1 - 5 ดังตารางที่ 4.6 - 4.14

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

ตารางที่ 4.6

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อที่ 1
 ในด้านการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. โรงเรียนได้มีการปรับปรุง กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาตนเอง และสังคม	12.20	35.70	47.00	5.10	-	3.54
2. นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนจาก โรงเรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ที่ บ้านและที่ชุมชน	14.80	34.80	41.70	7.00	1.70	3.53
3. นักเรียนได้มีการปรับปรุงพัฒนา คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	4.30	39.10	52.20	3.50	0.90	3.42
รวมเฉลี่ยด้านการปรับปรุง การเรียนการสอน						3.50

คะแนนต่ำสุด = 1 คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ด้านการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถปฏิบัติได้ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.50 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด คือ โรงเรียนได้มีการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.54 และโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด คือ นักเรียนได้มีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.42 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมแต่ละด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

ด้านโรงเรียนได้มีการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และสังคม โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.00 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 35.70 ในระดับ 4 และรองลงมา ร้อยละ 12.20 ในระดับ 5 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 5.10 ในระดับ 2

ด้านนักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนจากโรงเรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ที่บ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติได้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.70 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 34.80 ในระดับ 4 ร้อยละ 14.80 ในระดับ 5 และร้อยละ 7.00 ในระดับ 2 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 1.70 ในระดับ 1

ด้านนักเรียนได้มีการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถปฏิบัติได้ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.10 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 39.10 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 4.30 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 3.50 ในระดับ 2 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการสำรวจสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาคน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ

ตารางที่ 4.7

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อที่ 2 ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของสภาพท้องถิ่น

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. โรงเรียนได้จัดให้มีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้แบบสำรวจ	3.50	22.80	41.20	24.60	7.90	2.89
2. โรงเรียนได้จัดให้มีการประชุมครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการโรงเรียน ก่อนเปิดและปิดภาคเรียน	20.00	37.40	33.00	8.70	0.90	3.67
3. โรงเรียนได้จัดให้มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อดูสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน	5.20	26.10	47.00	17.40	4.30	3.10
รวมเฉลี่ยด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา						3.22

คะแนนต่ำสุด = 1

คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของสภาพท้องถิ่น โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถปฏิบัติได้ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.22 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดให้มีการประชุมครูผู้ปกครอง และคณะกรรมการโรงเรียนก่อนเปิดหรือปิดภาคเรียน คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.67 และโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดให้มีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้แบบสำรวจ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 2.89 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมแต่ละด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

ด้านโรงเรียนได้จัดให้มีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้แบบสำรวจ โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.20 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 24.60 ในระดับ 2 รองลงมา ร้อยละ 22.80 ในระดับ 4 และรองลงมา ร้อยละ 7.90 ในระดับ 1 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 3.50 ในระดับ 5

ด้านโรงเรียนได้จัดให้มีการประชุมครูผู้ปกครอง และคณะกรรมการโรงเรียนก่อนเปิด หรือปิดภาคเรียน โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด ร้อยละ 37.40 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 33.00 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 20.00 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 8.70 ในระดับ 2 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

ด้านโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด ร้อยละ 47.00 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 26.10 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 17.40 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 5.20 ในระดับ 5 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 4.30 ในระดับ 1

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง

ตารางที่ 4.8

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการข้อที่ 3 ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเชิญชวนให้บุคลากรในท้องถิ่น ร่วมกันพัฒนาที่อยู่อาศัย และสาธารณสถาน	9.60	25.20	47.80	14.80	2.60	3.24
2. โรงเรียนได้ให้ความรู้ และเชิญชวนประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดความตระหนักในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง	13.90	22.60	51.30	10.40	1.80	3.36
รวมเฉลี่ยด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น						3.30

คะแนนต่ำสุด = 1 คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถปฏิบัติได้ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.30 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด คือ โรงเรียนได้ให้ความรู้ และเชิญชวนประชาชนในท้องถิ่น ให้เกิดความตระหนักในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.36 และโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด คือ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเชิญชวนให้บุคลากรในท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาที่อยู่อาศัย และสาธารณสถาน คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.24 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมแต่ละด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

ด้านโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมเชิญชวนให้บุคลากรในท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาที่อยู่อาศัย และสาธารณสถาน โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.80 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 25.20 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 14.80 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 9.60 ในระดับ 5 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 2.60 ในระดับ 1

ด้านโรงเรียนได้ให้ความรู้ และเชิญชวนประชาชนในท้องถิ่น ให้เกิดความตระหนักในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.30 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 22.60 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 13.90 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 10.40 ในระดับ 2 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 1.80 ในระดับ 1

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ให้รู้จักคัดเลือกและพัฒนาผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนา เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาคณะในหมู่บ้าน โดยทำเป็นตัวอย่าง

ตารางที่ 4.9

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการข้อ 4
ด้านการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำ

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำ เพื่อให้เป็นผู้มีอุดมการณ์ เสียสละ และทำงานเพื่อสังคม	8.70	26.10	39.10	17.40	8.70	3.08
2. โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมเพื่อยกย่องนักเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และมีการประกาศเกียรติคุณ	26.10	47.00	24.30	1.70	0.90	3.95
รวมเฉลี่ยด้านการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำ						3.52

คะแนนต่ำสุด = 1 คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ด้านการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำ โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถปฏิบัติได้ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.52 อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด คือ โรงเรียนได้ให้มีกิจกรรมเพื่อยกย่องนักเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และมีการประกาศเกียรติคุณ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.95 และโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำ เพื่อให้เป็นผู้มีอุดมการณ์ เสียสละ และ

ทำงานเพื่อสังคม คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.08 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมแต่ละด้าน ผลปรากฏดังนี้

ด้านโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ เพื่อให้เป็นผู้มีอุดมการณ์ เสียสละ และทำงานเพื่อสังคม โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.10 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 26.10 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 17.40 ในระดับ 2 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 8.70 ในระดับ 1 และ 5

ด้านโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมเพื่อยกย่องนักเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และมีการประกาศเกียรติคุณ โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.00 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 26.10 ในระดับ 5 รองลงมา ร้อยละ 24.30 ในระดับ 3 และรองลงมา ร้อยละ 1.70 ในระดับ 2 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ในด้านวิชาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

ตารางที่ 4.10

ผลการวิเคราะห์ การปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการข้อ 5
ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในและนอกระบบ

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ ความรู้แก่ประชาชน ทั้งในวิชาสามัญ และวิชาชีพ	8.70	29.60	36.50	20.00	5.20	3.16
2. โรงเรียนได้จัดกิจกรรม และการ สาริต เพื่อเป็นแนวทางการประกอบ อาชีพของประชาชนในท้องถิ่น	11.40	18.40	38.60	24.60	7.00	3.02
รวมเฉลี่ยด้านการให้การศึกษา แก่ประชาชน						3.10

คะแนนต่ำสุด = 1

คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถปฏิบัติได้อยู่ในระดับ ปานกลาง คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งในวิชาสามัญ และวิชาชีพ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.16 และโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมและการสาธิต เพื่อเป็นแนวทางการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.02 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมแต่ละด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

ด้านโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งในวิชาสามัญ และวิชาชีพ โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.50 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 29.60 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 20.00 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 8.70 ในระดับ 5 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 5.20 ในระดับ 1

ด้านโรงเรียนได้จัดกิจกรรม และการสาธิต เพื่อเป็นแนวทางการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.60 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 24.60 ในระดับ 2 รองลงมา ร้อยละ 18.40 ในระดับ 4 และรองลงมา ร้อยละ 11.40 ในระดับ 5 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 7.00 ในระดับ 1

วัตถุประสงค์ข้อที่ 6 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

ตารางที่ 4.11

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการข้อ 6
ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. โรงเรียนได้จัดทำเพิ่มข้อมูลสถิติเกี่ยวกับข้อมูลงานการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท	8.80	20.20	46.50	18.40	6.10	3.07
2. โรงเรียนได้จัดให้มีการออกข่าวกระจายเสียง เพื่อแจ้งข่าวสาร และการให้บริการแก่ประชาชนประจำทุกวัน	16.50	30.40	30.40	15.70	7.00	3.33
3. โรงเรียนได้จัดทำป้ายประกาศประชาสัมพันธ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ทั่วไปให้ประชาชนทราบ	15.70	28.70	49.60	2.60	3.40	3.50
4. โรงเรียนได้จัดให้มีที่สำหรับอ่านหนังสือพิมพ์ และเอกสารความรู้ เพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียน และประชาชน	19.10	34.80	33.00	12.20	0.90	3.59
รวมเฉลี่ยด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร						3.37

คะแนนต่ำสุด = 1 คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถปฏิบัติได้อยู่ในระดับ ปานกลาง คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด คือ โรงเรียนได้ให้มีที่สำหรับอ่านหนังสือพิมพ์ และเอกสารความรู้ เพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียน และประชาชน คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.59 และ

โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดทำเพิ่มข้อมูล สถิติ เกี่ยวกับข้อมูลงานการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.07 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมแต่ละด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

ด้านโรงเรียนได้จัดให้ทำเพิ่มข้อมูลสถิติ เกี่ยวกับข้อมูลงานการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.50 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 20.20 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 18.40 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 8.80 ในระดับ 5 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 6.10 ในระดับ 1

ด้านโรงเรียนได้ให้มีการออกข่าวกระจายเสียง เพื่อแจ้งข่าวสาร และการให้บริการแก่ประชาชนประจำทุกวัน โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.40 ในระดับ 3 และระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 16.50 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 15.70 ในระดับ 2 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 7.00 ในระดับ 1

ด้านโรงเรียนได้จัดทำป้ายประกาศ ประชาสัมพันธ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ทั่วไปให้ประชาชนทราบ โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.60 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 28.70 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 15.70 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 3.40 ในระดับ 1 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 2.60 ในระดับ 2

ด้านโรงเรียนได้จัดให้มีที่สำหรับอ่านหนังสือพิมพ์ และเอกสารความรู้ เพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียน และประชาชน โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.80 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 33.00 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 19.10 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 12.20 ในระดับ 2 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

วัตถุประสงค์ข้อที่ 7 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษา ให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการและอาชีพเพื่อพัฒนาชนบท

ตารางที่ 4.12

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อ 7 ด้านการปรับปรุง
โรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการและอาชีพ

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. โรงเรียนจัดให้มีศูนย์ประสานงาน เพื่อบริการประชาชนด้านการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำในด้านวิชาการ และงานอาชีพ	7.00	21.70	38.30	23.50	9.50	2.93
2. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน	33.10	37.40	24.30	4.30	0.90	3.97
รวมเฉลี่ยด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน						3.45

คะแนนต่ำสุด = 1 คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการและอาชีพ โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถปฏิบัติได้อยู่ในระดับ ปานกลาง คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.97 และโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดให้มีศูนย์ประสานงาน เพื่อบริการประชาชนด้านการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำ ในด้านวิชาการและงานอาชีพ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 2.93 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมแต่ละด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

ด้านโรงเรียนจัดให้มีศูนย์ประสานงาน เพื่อบริการประชาชนด้านการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำในด้านวิชาการ และงานอาชีพ โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.30 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 23.50 ในระดับ 2 รองลงมา ร้อยละ 21.70 ในระดับ 4 และรองลงมา ร้อยละ 9.50 ในระดับ 1 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 7.00 ในระดับ 5

ด้านโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.40 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 33.10 ในระดับ 5 รอง

ลงมา ร้อยละ 24.30 ในระดับ 3 และรองลงมา ร้อยละ 4.30 ในระดับ 2 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

วัตถุประสงค์ข้อที่ 8 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น

ตารางที่ 4.13

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการข้อ 8 ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ และการแข่งขันกีฬาของประชาชน	9.60	22.60	35.70	20.00	12.10	2.97
2. โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมการเล่น การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้าน	7.80	20.00	35.70	26.10	10.40	2.88
3. โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ และเชิญชวนประชาชนให้มาร่วมกิจกรรมทุกครั้ง	33.00	42.60	21.70	2.61	-	4.06
รวมเฉลี่ยด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมฯ						3.31

คะแนนต่ำสุด = 2

คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถปฏิบัติได้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด คือ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ และเชิญชวนประชาชนให้มาร่วม

กิจกรรมทุกครั้ง คิดเป็นระดับเฉลี่ย 4.06 และโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด คือ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมการละเล่น การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้าน คิดเป็นระดับเฉลี่ย 2.88 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมแต่ละด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

ด้านโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ และการแข่งขันกีฬาของประชาชน โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 35.70 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 22.60 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 20.00 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 12.10 ในระดับ 1 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 9.60 ในระดับ 5

ด้านโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมการละเล่น การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้าน โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 35.70 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 26.10 ในระดับ 2 รองลงมา ร้อยละ 20.00 ในระดับ 4 และรองลงมา ร้อยละ 10.40 ในระดับ 1 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 7.80 ในระดับ 5

ด้านโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ และเชิญชวนประชาชนให้มาร่วมกิจกรรมทุกครั้ง โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.60 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 33.00 ในระดับ 5 รองลงมา ร้อยละ 21.70 ในระดับ 3 และปฏิบัติได้น้อยที่สุด ร้อยละ 2.61 ในระดับ 2

จากการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมที่จัดเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ทั้ง 8 ข้อ นั้น พบว่า การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ผลดีในระดับปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2.50 - 3.49) กิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับการประเมินในระดับ มาก (อยู่ระหว่าง 3.50 - 4.49) ได้แก่ การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 8 สอดคล้องกับรายงานในตารางที่ 4.5 ว่ากิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนได้ทำกันมาก และสามารถทำได้อย่างสม่ำเสมอ จนประสบความสำเร็จ

กิจกรรมที่ได้รับการประเมินผลการจัดในระดับคะแนนรองลงมา ได้แก่ การจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 7 กิจกรรมเพื่อยกย่องนักเรียนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 และกิจกรรมการจัดประชุมครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการโรงเรียนก่อนเปิดหรือปิดภาคเรียน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กิจกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่มีการดำเนินงานภายในโรงเรียน หรือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน หรือเป็นกิจกรรมที่เป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียนอยู่แล้ว

ส่วนกิจกรรมที่ได้รับการประเมินผลในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการละเล่น การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้าน และกิจกรรมการจัดนันทนาการ แข่งกีฬาของประชาชนตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 8 กิจกรรมการจัดศูนย์ประสานงานเพื่อบริการประชาชน ด้านการ

ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำด้านวิชาการและอาชีพ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 7 การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการประสานงานกับชุมชน หรือหน่วยงานภายนอก ต้องใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานปรากฏผลสำเร็จได้โดยยาก ผลการปฏิบัติจึงอยู่ในระดับต่ำ

มีกิจกรรมอีกหลายกิจกรรมที่อยู่ในกลุ่มกิจกรรมที่ต้องประสานงานกับชุมชน และได้รับการประเมินในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ได้แก่ การสาริตเพื่อเป็นแนวทางประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การจัดกิจกรรมคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ เพื่อให้เป็นผู้มีอุดมการณ์ เสียสละ และทำงานเพื่อสังคม ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน กิจกรรมเหล่านี้ต่างเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติได้ยากเช่นกัน

ตารางที่ 4.14

สรุปการประเมินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. ที่โรงเรียน
ดำเนินการได้ในระดับดี (3.35-5.00) และปานกลาง(1.68-3.34)

ระดับการปฏิบัติ	กิจกรรม	ระดับเฉลี่ย
ได้ผลมาก (3.35 - 5.00)	- การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญ	4.06
	- โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน	3.97
	- โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมเพื่อยกย่องนักเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและมีการประกาศเกียรติคุณ	3.95
	- โรงเรียนได้จัดให้มีการประชุมครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการโรงเรียนก่อนเปิดและปิดภาคเรียน	3.67
	- โรงเรียนได้จัดให้มีที่สำหรับอ่านหนังสือพิมพ์ และเอกสารความรู้ เพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียน และประชาชน	3.59
	- โรงเรียนได้มีการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม	3.54
	- นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนจากโรงเรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ที่บ้านและที่ชุมชน	3.53

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ระดับการปฏิบัติ	กิจกรรม	ระดับเฉลี่ย
ได้ผลปานกลาง (1.68 - 3.34)	- โรงเรียนได้จัดทำป้ายประกาศ ประชาสัมพันธ์ เอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ทั่วไปให้ประชาชนทราบ	3.50
	- นักเรียนได้มีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	3.42
	- โรงเรียนได้ให้ความรู้และเชิญชวนประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดความตระหนักในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง	3.36
	- โรงเรียนได้จัดให้มีการออกข่าวกระจายเสียง เพื่อแจ้งข่าวสารและการให้บริการแก่ประชาชนประจำทุกวัน	3.33
	- โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเชิญชวนให้บุคลากรในท้องถิ่น ร่วมกันพัฒนาที่อยู่อาศัย และสาธารณสถาน	3.24
	- โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งในวิชาสามัญและวิชาชีพ	3.16
	- โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน	3.10
	- โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ เพื่อให้เป็นผู้มีอุดมการณ์ เสียสละ และทำงานเพื่อสังคม	3.08
	- โรงเรียนได้จัดทำเพิ่มข้อมูล สถิติ เกี่ยวกับข้อมูลงานการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบท	3.07
	- โรงเรียนได้จัดกิจกรรมและการสาธิต เพื่อเป็นแนวทางประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น	3.02
	- โรงเรียนได้จัดกิจกรรมนันทนาการ และการแข่งขันกีฬาของประชาชน	2.97
	- โรงเรียนได้จัดให้มีศูนย์ประสานงาน เพื่อบริการประชาชนด้านการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำในด้านวิชาการ และงานอาชีพ	2.93
- โรงเรียนได้จัดให้มีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้แบบสำรวจ	2.89	
- โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการละเล่นการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้าน	2.88	

ตอนที่ 3 ประเมินผลโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)
ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต และผลกระทบจาก
การดำเนินงานโครงการของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสมุทรปราการ

การประเมินผลโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ผู้ประเมินต้องการวัดสภาพความสำเร็จและผล
ของโครงการ 5 ด้าน โดยในแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้ทำการประเมินโรงเรียน สภาพร่องรอยและผู้บริหาร
โรงเรียน ผลการประเมินมีดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อม ประเมินในด้านสภาพทั่วไปของโรงเรียน และสภาพความเป็นอยู่
ของประชาชนในชุมชน (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15

แสดงผลการประเมินโครงการ ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในโครงการ
การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. ประชาชนมีความปลอดภัยใน ชีวิต และทรัพย์สิน	12.20	35.70	48.70	1.70	1.70	3.54
2. ประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์	7.90	35.10	53.50	2.60	0.90	3.46
3. ประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจดี	1.80	26.30	65.80	5.20	0.90	3.22
4. สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยถูก สุขลักษณะ	7.00	29.60	54.80	8.60	-	3.34
5. ประชาชนได้รับการศึกษา หาความรู้	7.00	31.60	56.10	5.30	-	3.40
6. การคมนาคมในชุมชนมีความ สะดวก	19.10	41.70	30.40	7.80	1.00	3.70
รวมเฉลี่ยด้านสภาพแวดล้อม						3.44

คะแนนต่ำสุด = 1

คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผลการประเมินโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.44 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพแวดล้อมที่มีระดับสูงสุด ได้แก่ การคมนาคม ในชุมชนมีความสะดวก คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.70 และสภาพแวดล้อมที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจดี คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.22 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ผลปรากฏ ดังนี้

ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.70 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 35.70 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 12.20 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.70 ในระดับ 1 และ 2

ประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 53.50 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 35.10 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 7.90 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 2.60 ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

ประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจดี ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.80 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 26.30 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 5.20 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 1.80 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ถูกสุขลักษณะ ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.80 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 29.60 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 8.60 ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 7.00 ในระดับ 5

ประชาชนได้รับการศึกษาหาความรู้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.10 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 31.60 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 7.00 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 5.30 ในระดับ 2

การคมนาคมในชุมชนมีความสะดวก ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.70 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 30.40 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 19.10 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 7.80 ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.00 ในระดับ 1

สรุปผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อม พบว่า สภาพการคมนาคมมีการพัฒนาได้ในระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ ในระดับรองลงมา คือ ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และประชาชนได้รับการศึกษา มีความรู้ดี ส่วนกิจกรรมที่ได้รับการประเมินไว้ในระดับไม่สูงนัก ได้แก่ สภาพบ้านเรือนและสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งหากพิจารณาแล้วความสำเร็จของการพัฒนาชนบท ด้านการคมนาคม ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่มีงบประมาณแผ่นดินเข้ามาเสริมหนุน ส่วนสภาพบ้านเรือนและสภาพเศรษฐกิจคงต้องมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวเนื่อง เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ กศ.พข. เป็นการประเมินสภาพของโรงเรียน รวมทั้งบุคลากรในโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มที่ทำหน้าที่จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กนักเรียน ครอบครัว และชุมชน ผลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.16

แสดงผลการประเมินโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนในโครงการ กศ.พข.

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. พื้นที่เหมาะสมและพอเพียงในการทำเกษตรกรรม หรือกิจกรรมของโครงการ	11.40	18.40	29.80	27.20	13.20	2.87
2. ความเหมาะสมของแหล่งน้ำดื่ม และทำการเกษตร	12.20	22.60	36.50	20.00	8.70	3.09
3. บุคลากรมีความรู้ในการดำเนินงานโครงการ กศ.พข.	12.20	23.50	46.10	14.80	3.40	3.26
4. ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พข.	21.70	39.10	31.30	7.00	0.90	3.73
5. ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการจัดกิจกรรม ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	27.00	35.70	27.00	9.40	0.90	3.78
6. ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการติดต่อ ประสานงานกับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	28.70	40.90	28.70	1.70	-	3.96
7. ผู้นำชุมชนให้การยอมรับ และให้ความร่วมมือแก่ผู้บริหารโรงเรียน	26.10	33.90	35.70	4.30	-	3.81
8. ผู้ปกครองนักเรียนให้ความสนใจและความร่วมมือต่อกิจกรรมของโรงเรียน	21.70	37.40	35.70	4.30	0.90	3.74

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
9. ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช.	14.80	36.50	40.00	8.70	-	3.57
10. ครูผู้สอนมีความรู้ความสนใจ และตั้งใจปฏิบัติกิจกรรม ตามโครงการ กศ.พช.	16.50	42.60	30.40	10.50	-	3.65
11. บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือ ในการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช.	17.40	35.70	37.40	8.60	0.90	3.60
12. งบประมาณที่ได้รับตามโครงการ	5.20	7.80	31.30	41.70	14.00	2.48
13. โรงเรียนสามารถบริหารงบประมาณได้ ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช.	13.00	22.60	48.70	10.40	5.30	3.27
รวมเฉลี่ยด้านปัจจัยนำเข้า						3.45

คะแนนต่ำสุด = 2 คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการประเมินโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ด้านปัจจัยนำเข้าในการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.45 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยนำเข้าในด้านที่มีระดับสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการติดต่อ ประสานงานกับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.96 และปัจจัยนำเข้าที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับตามโครงการคิดเป็นระดับเฉลี่ย 2.48 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของปัจจัยนำเข้า ผลปรากฏ ดังนี้

พื้นที่เหมาะสมและพอเพียงในการทำการเกษตร หรือกิจกรรมของโครงการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 29.80 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 27.20 ในระดับ 2 รองลงมา ร้อยละ 18.40 ในระดับ 4 และรองลงมา ร้อยละ 13.20 อยู่ในระดับ 1 และน้อยที่สุด ร้อยละ 11.40 ในระดับ 5

ความเหมาะสมของแหล่งน้ำดื่ม และทำการเกษตร ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.50 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 22.60 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 20.00 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 12.20 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 8.70 ในระดับ 1

บุคลากรมีความรู้ในการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.10 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 23.50 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 14.80 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 12.20 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 3.40 ในระดับ 1

ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 39.10 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 31.30 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 21.70 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 7.00 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการจัดกิจกรรม ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.70 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 27.00 ในระดับ 3 และ 5 และรองลงมา ร้อยละ 9.40 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการติดต่อ ประสานงานกับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.90 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 28.70 ในระดับ 3 และ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.70 ในระดับ 2

ผู้นำชุมชนให้การยอมรับ และให้ความร่วมมือแก่ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.70 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 33.90 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 26.10 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 4.30 ในระดับ 2

ผู้ปกครองนักเรียนให้ความสนใจ และความร่วมมือต่อกิจกรรมของโรงเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 37.40 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 35.70 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 21.70 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 4.30 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.00 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 36.50 ในระดับ 4 และรองลงมา ร้อยละ 14.80 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 8.70 ในระดับ 2

ครูผู้สอนมีความรู้ความสนใจ และตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.60 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 30.40 ในระดับ 3 และรองลงมา ร้อยละ 16.50 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 10.50 ในระดับ 2

บุคลากรในโรงเรียน ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 37.40 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 35.70 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 17.40 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 8.60 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

งบประมาณที่ได้รับตามโครงการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.70 ในระดับ 2 รองลงมา ร้อยละ 31.30 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 14.00 ในระดับ 1 และรองลงมา ร้อยละ 7.80 อยู่ในระดับ 4 และน้อยที่สุด ร้อยละ 5.20 ในระดับ 5

โรงเรียนสามารถบริหารงบประมาณได้ ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.70 ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 22.60 ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 13.00 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 10.40 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 5.30 ในระดับ 1

สรุปผลการศึกษาประเมินผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ปัจจัยนำเข้าที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้อยู่ในระดับดี ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยนำเข้าในเรื่องของผู้นำชุมชนให้การยอมรับ และให้ความร่วมมือแก่ผู้บริหารโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนในด้านปัจจัยนำเข้า ที่โรงเรียนในโครงการส่วนมากดำเนินการได้อยู่ในระดับต่ำ คือ เรื่องของงบประมาณที่โรงเรียนได้รับ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งในบางกิจกรรม โรงเรียนต้องการปฏิบัติแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ เพราะขัดข้องเรื่องงบประมาณ

ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ในด้านปัจจัยนำเข้า ในเรื่องของผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คงจะต้องมองไปถึงตัวบุคคลที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำทางวิชาการ และผู้นำในการพัฒนาพร้อมทั้งคณะทำงาน ที่ต้องใช้เทคนิควิธี การบริหาร การจัดการ จนเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของประชาชนและชุมชน และนั่นย่อมเป็นผลต่อเนื่อง ที่จะทำให้ประชาชนและชุมชนยอมรับและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ของโรงเรียนเป็นอย่างดีต่อไป

3. ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินผลสภาพการปฏิบัติงานของโครงการ กศ.พช. ที่โรงเรียนในโครงการดำเนินงาน ซึ่งจะประเมินจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เช่น สถานที่ บุคลากร การจัดการ งบประมาณ การประเมินผล การดำเนินงานของโครงการ การสรุปหาแนวทางแก้ไข รายงานผล

ตารางที่ 4.17

แสดงผลการประเมินโครงการ ด้านกระบวนการของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. การให้ความร่วมมือของคณะครู และผู้นำชุมชนในการวางแผนการ ดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช.	14.80	27.80	46.10	10.40	0.90	3.45
2. ความเหมาะสมของแผนงาน/ โครงการ กศ.พช.ของโรงเรียน	9.60	30.40	47.80	11.30	0.90	3.36
3. โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือใน การดำเนินงาน	13.20	33.30	46.50	7.00	-	3.52
4. การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ โครงการกศ.พช. โรงเรียนมีความเข้าใจ ได้รับความสะดวก และมีคุณภาพ	19.30	32.50	41.20	6.10	0.90	3.63
5. การใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ โครงการ กศ.พช ให้เกิดประโยชน์	18.40	36.00	36.80	7.00	1.80	3.62
6. โรงเรียนปรับกิจกรรมการเรียน การสอน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของโครงการ กศ.พช.	13.00	36.50	43.50	6.10	0.90	3.54
7. โรงเรียนจัดบริการข่าวสาร ด้าน การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ ประชาชน	14.80	34.80	41.70	7.00	1.70	3.53

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
8. โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริม ด้านการกีฬา และนันทนาการ	17.40	31.30	35.70	11.30	4.30	3.46
9. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการ อนุรักษ์ และฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	9.60	35.70	28.70	20.00	6.00	3.22
10. โรงเรียนประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ตามโครงการ กศ.พช.	7.80	34.80	46.10	9.60	1.70	3.37
11. โรงเรียนดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน โครงการ กศ.พช.	8.70	37.40	41.70	10.40	1.80	3.40
12. โรงเรียนมีการประเมินผลการ ดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช.	7.80	38.30	35.70	17.30	0.90	3.34
13. โรงเรียนมีการสรุป และรายงาน ผลการดำเนินงาน ในรอบปีการศึกษา	9.60	34.80	35.70	18.30	1.60	3.32
รวมเฉลี่ยด้านกระบวนการ ดำเนินงานโครงการ						3.45

คะแนนต่ำสุด = 1

คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผลการประเมินโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ด้านกระบวนการในการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน คิด
เป็นระดับเฉลี่ย 3.45 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระบวนการดำเนินงาน
ที่มีระดับสูงสุด ได้แก่ การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ โครงการ กศ.พช. โรงเรียนมีความเข้าใจ ได้รับ
ความสะดวก และมีระดับคุณภาพ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.63 และกระบวนการดำเนินงาน ที่มีระดับ
ต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์ และฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลป

วัฒนธรรมท้องถิ่น คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.22 และเมื่อพิจารณากระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นรายด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

การให้ความร่วมมือของคณะครู และผู้นำชุมชนในการวางแผนการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.10 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 27.80 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 14.80 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 10.40 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

ความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการ กศ.พช. ของโรงเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.80 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 30.40 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 11.30 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 9.60 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.50 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 33.30 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 13.20 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 7.00 ในระดับ 2

การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ โครงการ กศ.พช. โรงเรียนมีความเข้าใจ ได้รับความสะดวก และมีคุณภาพ ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.20 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 32.50 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 19.30 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 6.10 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

การใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ โครงการ กศ.พช. ให้เกิดประโยชน์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.80 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 36.00 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 18.40 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 7.00 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.80 ในระดับ 1

โรงเรียนปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.50 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 36.50 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 13.00 อยู่ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 6.10 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

โรงเรียนจัดบริการข่าวสารด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.70 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 34.80 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 14.80 อยู่ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 7.00 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.70 ในระดับ 1

โรงเรียนเป็นศูนย์กลางส่งเสริม ด้านการกีฬาและนันทนาการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.70 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 31.30 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 17.40 อยู่ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 11.30 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 4.30 ในระดับ 1

โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์ และฟื้นฟูชนบทธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.70 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 28.70 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 20.00 อยู่ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 9.60 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 6.00 ในระดับ 1

โรงเรียนประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.10 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 34.80 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 9.60 อยู่ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 7.80 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.70 ในระดับ 1

โรงเรียนดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.70 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 37.40 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 10.40 อยู่ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 8.70 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.80 ในระดับ 1

โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.30 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 35.70 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 17.30 อยู่ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 7.80 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

โรงเรียนมีการสรุป และรายงานผลการดำเนินงาน ในรอบปีการศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.70 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 34.80 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 18.30 อยู่ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 9.60 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.60 ในระดับ 1

สรุปผลการประเมินโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ในด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนโดยทั่วไปแล้ว โรงเรียนสามารถจัดกระบวนการในด้านการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์โครงการ กศ.พช. โรงเรียนมีความเข้าใจ ได้รับความสะดวก และมีคุณภาพ อยู่ในระดับ ดี รองลงมาคือ โรงเรียนสามารถใช้วัสดุ ครุภัณฑ์โครงการ กศ.พช. ให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับ ดี เช่นกัน และโรงเรียนยังสามารถดำเนินการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. อยู่ในระดับ ดี และโรงเรียนยังได้จัดให้มีการบริการข่าวสาร ด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน อยู่ในระดับ ดี และโรงเรียนในโครงการยังได้ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับ ดี ส่วนในด้านของการทำโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชนบทธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่ทำได้น้อยกว่ากิจกรรมอื่น ซึ่งปฏิบัติได้ในระดับ ปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน ในเรื่องของบุคลากร เวลา สถานที่และงบประมาณ เพราะโดยปกติ โรงเรียนโดยทั่วไปในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ขาดแคลนครูอยู่ ครูไม่เพียงพอที่จะทำ

การสอน ซึ่งเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของโรงเรียนอยู่แล้ว และยังมีห้องเรียนไม่เพียงพออีก จึงทำให้การดำเนินงานด้านนี้มีปัญหาและอุปสรรค

4. ด้านผลผลิต ในการประเมินผลโครงการ กศ.พช. ของโรงเรียนในโครงการ ต้องการจะทราบถึงผลที่โรงเรียนดำเนินงานกิจกรรมของโครงการแล้ว มีผลอะไรเกิดขึ้นบ้าง

ตารางที่ 4.18

แสดงผลการประเมิน โครงการ ด้านผลผลิตของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย ของใช้ ที่อยู่อาศัย และโรงเรียน	14.80	41.70	40.90	2.60	-	3.68
2. นักเรียนแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ เสียสละ และกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ	16.50	46.10	33.90	3.50	-	3.75
3. โรงเรียนมีกิจกรรมพัฒนาในเขตบริการของโรงเรียน	14.80	45.20	33.90	6.10	-	3.68
4. โรงเรียน และชุมชนร่วมสร้างความตระหนัก เพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์พัฒนาชุมชน	10.40	41.70	33.00	11.30	3.60	3.44
5. โรงเรียนให้การศึกษาด้านวิชาชีพแก่ประชาชน ได้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	7.00	25.20	49.60	13.90	4.30	3.16
6. นักเรียนทำการเกษตร และงานอื่น ๆ ได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	9.60	28.70	41.70	18.30	1.70	3.26

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
7. โรงเรียนจัดให้มีการจำหน่าย ผลผลิตของนักเรียน เพื่อหารายได้ ระหว่างเรียน	8.70	19.10	35.70	28.70	7.80	2.92
8. โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงาน และบริการด้านวิชาการ และอาชีพ	6.10	27.80	47.00	14.80	4.30	3.16
9. โรงเรียนจัดกิจกรรมอนุรักษ์ พื้นที่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของ ท้องถิ่น	7.80	31.30	40.00	18.30	2.60	3.23
10. การยอมรับและการให้ความ ร่วมมือของประชาชน ต่อกิจกรรมที่ โรงเรียนจัดขึ้น	19.20	41.70	30.40	8.70	-	3.71
11. นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ทาง วิชาชีพ ที่จะนำไปประกอบอาชีพได้	7.00	36.50	43.50	12.10	0.90	3.36
12. ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจใน กิจกรรมโครงการ กศ.พช. ของ โรงเรียน	14.80	26.10	40.00	19.10	-	3.36
รวมเฉลี่ยด้านผลผลิต						3.40

คะแนนต่ำสุด = 1 คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผลการประเมินโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ด้านผลผลิตของโรงเรียนในการดำเนินงานโครงการ คิดเป็น
ระดับเฉลี่ย 3.40 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลผลิตของการดำเนินงาน
โครงการ กศ.พช. ที่มีระดับสูงสุด ได้แก่ นักเรียนแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ เสียสละ และกตัญญู
แก่ผู้ที่ต่อผู้มีพระคุณ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.75 และผลผลิตของการดำเนินงานโครงการ ที่มีระดับ

ต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนจัดให้มีการจำหน่ายผลผลิตของนักเรียน เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน คิดเป็นระดับเฉลี่ย 2.92 และเมื่อพิจารณากระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นรายด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย ของใช้ ที่อยู่อาศัยและโรงเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.70 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 40.90 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 14.80 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.60 ในระดับ 2

นักเรียนแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ เสียสละ และกตัญญูทวดเวทิต่อผู้มีพระคุณ ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.10 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 33.90 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 16.50 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 3.50 ในระดับ 2

โรงเรียนมีกิจกรรมพัฒนาในเขตบริการของโรงเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.20 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 33.90 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 14.80 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 6.10 ในระดับ 2

โรงเรียนและชุมชน ร่วมสร้างความตระหนัก เพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์พัฒนาชุมชน ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.70 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 33.00 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 11.30 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 10.40 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 3.60 ในระดับ 1

โรงเรียนให้การศึกษาด้านวิชาชีพแก่ประชาชนได้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ส่วนใหญ่ร้อยละ 49.60 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 25.20 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 13.90 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 7.00 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 4.30 ในระดับ 1

นักเรียนทำการเกษตรและงานอื่น ๆ ได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.70 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 28.70 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 18.30 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 9.60 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.70 ในระดับ 1

โรงเรียนจัดให้มีการจำหน่ายผลผลิตของนักเรียน เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.70 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 28.70 อยู่ในระดับ 2 รองลงมา ร้อยละ 19.10 ในระดับ 4 และรองลงมา ร้อยละ 8.70 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 7.80 ในระดับ 1

โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงาน และบริการด้านวิชาการ และอาชีพ ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.00 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 27.80 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 14.80 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 6.10 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 4.30 ในระดับ 1

โรงเรียนจัดกิจกรรมอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.00 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 31.30 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 18.30 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 7.80 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.60 ในระดับ 1

การยอมรับและการให้ความร่วมมือของประชาชน ต่อกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.70 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 30.40 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 19.20 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 8.70 ในระดับ 2

นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ทางวิชาชีพ ที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.50 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 36.50 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 12.10 ในระดับ 2 และรองลงมา ร้อยละ 7.00 อยู่ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

ความสำเร็จและความภาคภูมิใจในกิจกรรมโครงการ กศ.พช. ของโรงเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.00 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 26.10 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 19.10 ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 14.80 ในระดับ 5

สรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าโครงการ กศ.พช. มีการแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ เสียสละ และกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งถือเป็นผลผลิตของโรงเรียนที่อยู่ในระดับ ดี รองลงมา คือ ประชาชนให้การยอมรับและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้น ถือว่าเป็นผลผลิตที่ดี ของโรงเรียน และอีกประการหนึ่ง คือ นักเรียนได้รู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย ของใช้ ที่อยู่อาศัย และโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังได้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาในเขตบริการของโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และยังมีผลผลิตอีกหลายประการที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ และกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ในระดับสุดท้าย อยู่ในระดับ ปานกลาง คือ โรงเรียนจัดให้มีการจำหน่ายผลผลิตของนักเรียน เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน

จากการที่โรงเรียนได้ดำเนินการโครงการ กศ.พช. และสร้างผลผลิตที่มีผลดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ย่อมมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และการพัฒนาชนบทได้บ้าง ซึ่งผลผลิตในบางประการที่โรงเรียนดำเนินการได้อยู่ในระดับต่ำ ทางโรงเรียนคงจะต้องศึกษาถึงสภาพปัจจุบันปัญหา และหาแนวทางแก้ไข ในโอกาสต่อไป เพื่อให้การดำเนินงานในทุกด้าน ได้ผลผลิตในระดับสูงขึ้น

5. ด้านผลกระทบ ในการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ของโรงเรียนในโครงการ ผู้ประเมิน
ต้องการศึกษาผลที่เกิดขึ้น ผลข้างเคียง ที่อาจจะเกิดกับบุคคล สิ่งของ สภาพแวดล้อม พฤติกรรม
ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

ตารางที่ 4.19

แสดงผลการประเมินโครงการ ด้านผลกระทบเกิดจากการดำเนินงาน
โครงการ กศ.พช. ของโรงเรียน

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดย ส่วนรวมสูงขึ้น	9.60	33.90	49.50	7.00	-	3.46
2. อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนโดย ส่วนรวมลดลง	13.90	35.70	42.60	5.20	2.60	3.53
3. นักเรียนโดยส่วนรวมมีลักษณะที่ พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนด	13.00	42.60	41.70	2.70	-	3.66
4. สุขภาพอนามัยของนักเรียนโดย ส่วนรวมดีขึ้น	15.70	53.00	31.30	-	-	3.84
5. หมู่บ้านในเขตบริการของ โรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น เป็น ระเบียบดีขึ้น	14.80	40.00	43.50	1.70	-	3.67
6. บริเวณโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น และเป็นระเบียบ	26.10	47.00	24.30	2.60	-	3.96
7. โรงเรียนและชุมชนมีความ สัมพันธ์อันดีต่อกัน	27.80	40.00	29.60	1.70	0.90	3.92
8. ประชาชนในหมู่บ้านมีความ สมานสามัคคีกัน	20.90	46.10	29.60	2.60	0.80	3.83

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

รายการ	ค่าร้อยละ (N = 115)					ระดับเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
9. ประชาชนมีรายได้ และประกอบอาชีพที่มั่นคง	7.80	36.50	52.20	3.50	-	3.48
10. ประชาชนมีสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ที่ดี	13.00	40.90	43.50	1.70	0.90	3.63
รวมเฉลี่ยค้ำผลผลิต						3.66

คะแนนต่ำสุด = 1 คะแนนสูงสุด = 5

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผลการประเมินโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.66 อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลกระทบของการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ที่มีระดับสูงสุด ได้แก่ บริเวณโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น และเป็นระเบียบ คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.96 และผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยส่วนรวมสูงขึ้น คิดเป็นระดับเฉลี่ย 3.46 และเมื่อพิจารณาผลกระทบของการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นรายด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยส่วนรวมสูงขึ้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 49.50 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 33.90 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 9.60 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 7.00 ในระดับ 2

อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนโดยส่วนรวมลดลง ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.60 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 35.70 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 13.90 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 5.20 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.60 ในระดับ 1

นักเรียนโดยส่วนรวมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนด ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.60 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 41.70 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 13.00 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.70 ในระดับ 2

สุขภาพอนามัยของนักเรียนโดยส่วนรวมดีขึ้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 53.00 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 31.30 อยู่ในระดับ 3 และน้อยที่สุด ร้อยละ 15.70 อยู่ในระดับ 5

หมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบดีขึ้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.50 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 40.00 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 14.80 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.70 ในระดับ 2

บริเวณโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น และเป็นระเบียบ ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.00 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 26.10 อยู่ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 24.30 ในระดับ 3 และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.60 ในระดับ 2

โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.00 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 29.60 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 27.80 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 1.70 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

ประชาชนในหมู่บ้านมีความสมานสามัคคีกัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.10 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 29.60 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 20.90 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 2.60 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.80 ในระดับ 1

ประชาชนมีรายได้ และการประกอบอาชีพที่มั่นคง ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.20 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 36.50 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 7.80 ในระดับ 5 และน้อยที่สุด ร้อยละ 3.50 ในระดับ 2

ประชาชนมีสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ที่ดี ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.50 อยู่ในระดับ 3 รองลงมา ร้อยละ 40.90 อยู่ในระดับ 4 รองลงมา ร้อยละ 13.00 ในระดับ 5 และรองลงมา ร้อยละ 1.70 อยู่ในระดับ 2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.90 ในระดับ 1

ในการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ของโรงเรียนประถมศึกษา ผู้ประเมินต้องการศึกษาถึงผลของการดำเนินงานที่เกิดขึ้น ในลักษณะที่มีผลข้างเคียง ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นกับสิ่งของ สถานที่ สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ บุคคล ที่เรียกกันว่า ผลกระทบ จากการประเมินพบว่า ผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ได้รับผลกระทบที่อยู่ในระดับ ดี มีหลายประการ ในสิ่งแรก คือ บริเวณโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น และเป็นระเบียบ รองลงมา คือ โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน รองลงมา คือ สุขภาพอนามัยของนักเรียนโดยส่วนรวมดีขึ้น รองลงมา คือ สิ่งที่เป็นผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน ได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้านมีความสมานสามัคคีกัน หมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบดีขึ้น จากการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ของโรงเรียนมีผลกระทบในด้านการเรียนการสอนด้วย คือ นักเรียนโดยส่วนรวมมีลักษณะ

ที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนด อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนโดยส่วนรวมลดลง ถึงแม้ผลกระทบของโครงการจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยส่วนรวมสูงขึ้น อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง แต่ก็ถือว่า เมื่อโรงเรียนดำเนินงานโครงการ กศ.พช. แล้ว มีผลดีต่อนักเรียน ประชาชน และชุมชนในด้านต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ ดี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป อภิปรายผล

การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 141 โรงเรียน

จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) และได้วิเคราะห์ผล สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ได้เริ่มดำเนินการโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนโครงการจากทางราชการทุกโรงเรียนที่เข้าโครงการ ซึ่งงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้ นั้น ไม่เพียงพอและแน่นอน ตามที่สำนักงานงบประมาณจะจัดสรรให้ เพื่อนำไปจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ปัจจุบันมีโรงเรียนเข้าโครงการจำนวน 141 โรงเรียน ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของแต่ละอำเภอ ภายในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

อำเภอเมือง	มีโรงเรียนตามโครงการ	จำนวน	26	โรงเรียน
อำเภอพระประแดง	มีโรงเรียนตามโครงการ	จำนวน	29	โรงเรียน
อำเภอบางพลี	มีโรงเรียนตามโครงการ	จำนวน	22	โรงเรียน
อำเภอบางบ่อ	มีโรงเรียนตามโครงการ	จำนวน	34	โรงเรียน
อำเภอพระสมุทรเจดีย์	มีโรงเรียนตามโครงการ	จำนวน	17	โรงเรียน
กิ่งอำเภอบางเสาธง	มีโรงเรียนตามโครงการ	จำนวน	13	โรงเรียน
	รวม		141	โรงเรียน

ผู้ประเมินได้ทำการเก็บข้อมูล และประเมินโครงการจากโรงเรียนในโครงการ จำนวน 141 โรงเรียน โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 115 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.56

โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาชนบท โดยได้รับงบประมาณในการดำเนินการในปีแรกที่เข้าโครงการ แยกเป็นค่าวัสดุ 40 เปอร์เซ็นต์ และเป็นค่าครุภัณฑ์ 60 เปอร์เซ็นต์

ในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาชนบท ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 จนถึงปีการศึกษา 2539 นั้น มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการทั้งสิ้น 56 กิจกรรม ในจำนวนนี้ มีกิจกรรมที่ทุกโรงเรียนได้จัดดำเนินการมาเป็นลำดับต่อเนื่องมาโดยตลอด ตั้งแต่ต้นจนถึงปีการศึกษา 2539 มีจำนวน 40 กิจกรรม ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.2 ได้แก่ กิจกรรมวันกตัญญู กิจกรรมการปลูกไม้ดอก ไม้ผล หรือพืชสมุนไพร กิจกรรมผู้ปกครองเยี่ยมโรงเรียน และกิจกรรมวันถวายพระพร เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการ ได้ปฏิบัติทุกโรงเรียน และปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง เป็นอย่างดี เป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า กิจกรรมดังกล่าว อยู่ในความสนใจและเป็นความต้องการของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านั้นได้อย่างชัดเจน และเป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้งบประมาณมาก ไม่ต้องใช้เวลาในการดำเนินงานยาวนาน ไม่มีขั้นตอนยุ่งยาก โดยเฉพาะกิจกรรมวันกตัญญู และกิจกรรมวันถวายพระพร เป็นกิจกรรมที่ประชาชนคนไทย ถือว่าเป็นสิ่งดีงาม และเป็นมงคลแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติ เป็นการแสดงออกด้านความกตัญญูทวดเวทิต่อผู้มีพระคุณ ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้มีพระคุณ และความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียน ได้ปฏิบัติรอง ๆ ลงมานั้น เป็นกิจกรรมที่บางโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ และบางโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเปลี่ยนไป และเป็นความต้องการของชุมชนที่จะเข้าร่วมและให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งทางโรงเรียนก่อนที่จะจัดกิจกรรม ต้องสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นก่อน ต้องดูสภาพความพร้อมของทางโรงเรียนด้วย จะเห็นว่ากิจกรรมที่โรงเรียนส่วนมากปฏิบัติ และประสบความสำเร็จ จะต้องเป็นกิจกรรมที่เป็นสาระประโยชน์ที่เกิดกับเด็ก และมีผล กระทบไปถึงผู้ปกครองและชุมชนด้วย ในบางกิจกรรมสามารถเป็นแนวทางในการประกอบเป็นอาชีพเสริมรายได้ให้กับครอบครัวได้ เช่น การประดิษฐ์เศษวัสดุ แปลงสาริตการเกษตร การทำปุ๋ย การส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น เป็นต้น

ในบางกิจกรรมจะเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติบ้าง หยุคบ้าง ไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีจำนวน 16 กิจกรรม ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.3 ในบางกิจกรรม บางโรงเรียนสามารถทำแล้วประสบความสำเร็จ

สำเร็จ เช่น การทำไข่เค็ม การตัดผม เป็นต้น การที่โรงเรียนดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ ในลักษณะทำบ้างหยุดบ้าง อาจจะเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเปลี่ยนไป สภาพความต้องการของชุมชนที่มีต่อกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย หรืออาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนปฏิบัติแล้วพบปัญหา ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ จึงหากิจกรรมอื่นมาทำแทน

ตอนที่ 2 ผลการปฏิบัติกิจกรรมของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์แต่ละด้านของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)

การแปลผลกระทำ โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับต่าง ๆ ตามเกณฑ์การประเมินของเบสต์ (Best. 1970 : 189) ดังนี้

1.00 - 1.49	หมายความว่า	ทำได้น้อยที่สุดหรือไม่ทำเลย
1.50 - 2.49	หมายความว่า	ทำน้อย
2.50 - 3.49	หมายความว่า	ทำปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายความว่า	ทำมาก
4.50 - 5.00	หมายความว่า	ทำมากที่สุด

วัตถุประสงค์ด้านที่ 1 มีกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรม ส่วนใหญ่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ มากที่สุด คือ โรงเรียนได้มีการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้แก่นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้รองลงมา คือ นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนจากโรงเรียน ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ที่บ้านและชุมชน และกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้ น้อยที่สุด คือ นักเรียนได้มีการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ด้านที่ 2 มีกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรม ส่วนใหญ่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ มากที่สุด คือ โรงเรียนได้มีการประชุมครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการโรงเรียนก่อนเปิดหรือปิดภาคเรียน รองลงมา คือ โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้ น้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดให้มีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้แบบสำรวจ

วัตถุประสงค์ด้านที่ 3 มีกิจกรรมทั้งหมด 2 กิจกรรม ส่วนใหญ่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ มากที่สุด คือ โรงเรียนได้ให้ความรู้และเชิญชวนประชาชนในท้องถิ่น ให้เกิดความตระหนักในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง รองลงมา คือ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเชิญชวนให้บุคลากรในท้องถิ่น ร่วมกันพัฒนาที่อยู่อาศัยและสาธารณสถาน

วัตถุประสงค์ด้านที่ 4 มีกิจกรรมทั้งหมด 2 กิจกรรม ส่วนใหญ่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ มากที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรม เพื่อยกย่องนักเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และมีการประกาศเกียรติคุณ กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้ รองลงมา คือ โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ เพื่อให้เป็นผู้มีอุดมการณ์ เสียสละและการทำงานเพื่อสังคม

วัตถุประสงค์ด้านที่ 5 มีกิจกรรมทั้งหมด 2 กิจกรรม ส่วนใหญ่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ มากที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งในวิชาสามัญ และวิชาชีพ กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้ รองลงมา คือ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมและการสาธิต เพื่อเป็นแนวทางประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ด้านที่ 6 มีกิจกรรมทั้งหมด 4 กิจกรรม ส่วนใหญ่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ มากที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดให้มีที่สำหรับอ่านหนังสือพิมพ์ และเอกสารความรู้ เพื่อให้บริการแก่ครู นักเรียนและประชาชน กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้ รองลงมา คือ โรงเรียนได้จัดทำป้ายประกาศ ประชาสัมพันธ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ทั่วไปให้ประชาชนทราบ กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดทำแฟ้มข้อมูลสถิติเกี่ยวกับข้อมูลงานการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

วัตถุประสงค์ด้านที่ 7 มีกิจกรรมทั้งหมด 2 กิจกรรม ส่วนใหญ่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ มากที่สุด คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้ รองลงมา คือ โรงเรียนจัดให้มีศูนย์ประสานงาน เพื่อบริการประชาชน ด้านการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำในด้านวิชาการและงานอาชีพ

วัตถุประสงค์ด้านที่ 8 มีกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรม ส่วนใหญ่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ มากที่สุด คือ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ และเชิญชวนประชาชนให้มาร่วมกิจกรรมทุกครั้ง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้ รองลงมา คือ โรง

เรียนจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ และการแข่งขันกีฬาของประชาชน กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมการละเล่น การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้าน

การปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

เมื่อใช้เกณฑ์ประเมินค่าเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์โครงการ ปรากฏว่า วัตถุประสงค์ด้านการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน(วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) กับด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ(วัตถุประสงค์ข้อ 4) โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมดังกล่าว อยู่ในความสนใจและเป็นความต้องการของชุมชน โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมดังกล่าวได้อย่างต่อเนื่อง นักเรียนมีโอกาสดูและปฏิบัติได้จริง ๆ ทั้งนักเรียนและชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม ได้รับความรู้และความเข้าใจ กิจกรรมเหล่านี้จึงปรากฏชัดเจนกว่ากิจกรรมอื่น เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้กิจกรรมดังกล่าว ปฏิบัติได้มากอาจเป็นเพราะว่า ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานในหน้าที่ของโรงเรียน ส่วนการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. ด้านอื่น ๆ อีก 6 ด้าน ได้แก่

- ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการท้องถิ่น
- ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจในชุมชน
- ด้านการให้การศึกษแก่ประชาชนทั้งในระบบและนอกระบบ
- ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร
- ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการและอาชีพ
- ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น

เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายความว่า มีการปฏิบัติน้อยกว่ากิจกรรม 2 ด้านแรก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่ากิจกรรมเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่จะต้องประสานงานกับชุมชน บุคคลภายนอกโรงเรียน และหน่วยงานอื่น ซึ่งอาจจะทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา ความต้องการ ความสนใจของประชาชนเอง และในการดำเนินงานกิจกรรมเหล่านี้ ต้องใช้งบประมาณ ใช้กำลังคน ซึ่งในโรงเรียนประถมศึกษาขณะนี้ขาดบุคลากรอยู่แล้ว จึงทำให้กิจกรรมเหล่านี้โรงเรียนปฏิบัติได้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ เรื่องของงบประมาณ โรงเรียนในโครงการได้รับการจัดสรรงบประมาณครั้งเดียว ในปีแรกที่เข้าร่วมโครงการ

ตอนที่ 3 จากการศึกษาและประเมินผล โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต และผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ พบว่า

ในด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ที่ดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) มีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับ ปานกลาง การคมนาคมในชุมชนมีความสะดวกอยู่ในระดับ มาก ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับ มาก เช่นกัน ส่วนด้านอื่น ๆ ประชาชนใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ประชาชนได้รับการศึกษาหาความรู้ สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ถูกสุขลักษณะ และประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจดี อยู่ในระดับ ปานกลาง

ในด้านปัจจัยนำเข้า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับบุคคลภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ผู้นำชุมชนให้การยอมรับ และให้ความร่วมมือแก่ผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก เช่นกัน ส่วนปัจจัยนำเข้าที่อยู่ในระดับ ต่ำ คือ งบประมาณที่ได้รับตามโครงการอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยมาก โรงเรียนทุกโรงเรียน ถือว่าเป็นปัญหาในการดำเนินกิจกรรมโครงการ กศ.พช. อย่างมาก นับว่าเป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ไม่ประสบความสำเร็จ

ในด้านกระบวนการดำเนินงาน โรงเรียนในโครงการ พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ โครงการ กศ.พช. โรงเรียนมีความเข้าใจ ได้รับความสะดวก และมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี และในกระบวนการด้านการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ โครงการ กศ.พช. ให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับ ดี เช่นกัน ส่วนในกระบวนการที่อยู่ในลำดับสุดท้าย คือ โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชนบทธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง

ในด้านผลผลิต โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. พบว่า ผลผลิตของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. อยู่ในระดับ ปานกลาง คือ นักเรียนแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ เสียสละ และกตัญญูกตเวที ต่อผู้มีพระคุณ อยู่ในระดับ มาก รองลงมา คือ การที่นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย ของใช้ ที่อยู่อาศัยและโรงเรียน และโรงเรียนมีกิจกรรมพัฒนาในเขตบริการของโรงเรียน และที่อยู่ในระดับ น้อย คือ โรงเรียนจัดให้มีการจำหน่ายผลผลิตของนักเรียน เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน

ในด้านผลกระทบ ของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. พบว่า เมื่อโรงเรียนได้ดำเนินงานโครงการ กศ.พช. แล้ว ปรากฏว่ามีผลกระทบอยู่ในระดับที่ดี หรือ มาก ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ บริเวณโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น และเป็นระเบียบ อยู่ในระดับ ดี รองลงมา คือ โรงเรียนและชุมชนมี

ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน อยู่ในระดับ ดี สุขภาพ และอนามัยของนักเรียนโดยส่วนรวมดีขึ้น ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคีกัน หมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบดีขึ้น นักเรียนโดยส่วนรวมมีลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรที่กำหนด ประชาชนมีสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ที่ดี อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนโดยส่วนรวมลดลง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ทั้ง 8 ด้าน ปรากฏว่า โรงเรียนปฏิบัติได้ในระดับ มาก จำนวน 2 ด้าน และโรงเรียนปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง จำนวน 6 ด้าน ไม่มีวัตถุประสงค์ด้านใดเลย ที่โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด และผลจากการประเมินโครงการในด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ รวม 5 ด้าน ปรากฏว่าโรงเรียนดำเนินการได้ในระดับ มาก จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านผลกระทบ ส่วนด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิต โรงเรียนดำเนินการได้ ในระดับ ปานกลาง ไม่มีด้านใดเลยที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ระดับ มากที่สุด เช่นกัน

ในการที่จะแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนต้องกำหนดนโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียนให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการไปในทิศทางใด โดยคำนึงถึงภารกิจหลักของโรงเรียน ประกอบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ กศ.พช. โรงเรียนควรจะต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ในขณะที่เดียวกันจะต้องให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ทั้ง 8 ประการด้วย

2. ในการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน ควรมีแนวทาง หลักการ ของการพัฒนาชนบท อาจจะดำเนินการในแนวทางต่อไปนี้

- การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียน และของชุมชน ได้อย่างถูกต้องและมีความชัดเจน และมีการวิเคราะห์ปัญหา จัดทำแผนงาน/โครงการ

- มีการวางแผน หาแนวทางการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. โดยคำนึงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ พยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- การดำเนินงานตามแผน โรงเรียนควรมีการควบคุม กำกับ คู่มือ และนิเทศติดตาม เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นเป็นไปตามแผนและได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

- ควรให้ประชาชน ชุมชน และหน่วยงาน องค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนร่วม และให้การสนับสนุนในการดำเนินงานโครงการของโรงเรียนด้วย

3. โรงเรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สปอ./ก. สปจ. และสปช.) ควรจะหาแนวทางเพื่อการแก้ไขปัญหา ในด้านปัจจัย หรือทรัพยากรในการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และระบบการจัดการ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียนและชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการของโรงเรียนในโครงการแต่เพียงอย่างเดียว ถ้ามีโอกาสที่จะศึกษาต่อไป

1. ควรได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน โดยแยกขนาดของโรงเรียน แยกตามสภาพพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ แยกตามการดำรงชีวิตของประชาชน

2. ควรมีการศึกษาทัศนะ แสดงความคิดเห็น จากกลุ่มประชากร ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ กศ.พช. เช่น ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้นำชุมชน ประชาชนที่สนใจ นักเรียน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- โกวิทย์ วรพิพัฒน์ และบุญสม นาวานุเคราะห์. การศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : บริษัททิวคตอริเพอร์พอยท์ จำกัด, 2526. (เอกสารการสอนของของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ชุดวิชาการพัฒนาชนบท)
- แก้ว ขาวหนู. "การพัฒนาชนบทในสหรัฐอเมริกา," วารสารศึกษาศาสตร์. 1(1) : 63 ; ตุลาคม 2527 - มกราคม 2528.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เอกสารแนะนำโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว, 2527.
- _____ . คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว, 2528.
- _____ . สรุปผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ปีงบประมาณ 2529. กรุงเทพฯ : กราฟิเคอาร์ท, ม.ป.ป.
- _____ . สรุปผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ปีงบประมาณ 2526 - 2529. กรุงเทพฯ : กราฟิเคอาร์ท, ม.ป.ป.
- _____ . คู่มือดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.). กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว, 2531.
- _____ . คู่มือดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่ม 1 ถึง เล่ม 11. กรุงเทพฯ : บริษัท ที.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด, 2531.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. คู่มือการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.

_____. สรุปผลการดำเนินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ประจำปีงบประมาณ 2528 - 2529. อุดรธานี.

_____. ข้อมูลทางการศึกษา. 2534. อุดรธานี.

_____. คู่มือบริหารโครงการอาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2530.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529). กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. ม.ป.ป.

โครงการพิเศษ, สำนักงาน. กรมสามัญศึกษา. แนวการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนของกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา, 2535.

เจตน์ รลกล. การศึกษาการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

บุญทัน สุขกลาง. การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะข้าราชการครูและนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

บุญเหลือ บุปผามาลา. การศึกษาปัญหาและความต้องการของครู เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. ปรินฤณการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

พัชรา สร้อยจิต. การศึกษาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน. วารสารพัฒนาที่ดิน. 15(163) : 7 ธันวาคม 2521.

ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.

มหาดไทย, กระทรวง. คู่มือจัดทำแผนพัฒนาตำบล 5 ปี (พ.ศ. 2535 - 2539) และการใช้ข้อมูล จปฐ. และ กชช.๒ค. ผนวก จปฐ. ในการจัดทำแผนฯ. กรุงเทพฯ : หจก.เพิ่มเสริมกิจ, ม.ป.ป.

เขาวดี วิบูลย์ศรี. การประเมินโครงการ แนวคิด และแนวปฏิบัติ. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

วิจิตร ศรีสะอ้าน. การศึกษากับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด, 2526.

วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524.

วิสุทธิ ราตรี. ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน. ปรินฤณนิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา

ศิริชัย กาญจนวาสี. ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ศึกษาศิการ, กระทรวง. คู่มือคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2526.

ศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.พช.ที่ 1. แนวทางการพัฒนาแบบผสมผสาน. ม.ป.ป. อัดสำเนา.

_____. รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน
(กศ.พช.). 2529. อัดสำเนา.

ศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.พช.ที่ 2. รายงานการวิจัยศึกษาปัญหาการดำเนินงานในโครงการ
การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน 2527. ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.

ศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.พช.ที่ 9 รายงานการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนโครงการ
การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) มหาสารคาม. ปรีดาการพิมพ์,
2527.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. การประเมินโครงการประชุม : หลักการ และการประยุกต์ใช้ กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ที่ระพีพัฒนา, 2524.

_____. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2535.

_____. การประเมินโครงการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

สะอาด ฟองอินทร์. บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหารการศึกษาในเขตการ
ศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สุวิมล ว่องวานิช. เอกสารโรเนียวประกอบการศึกษาวิชา สค.5206 การประเมินผลองค์กร และโครงการ. ม.ป.ป.

สุวิมล ว่องวานิช. เอกสารโรเนียว "Need Assessment : แนวคิดและกระบวนการ" จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อำเภотаคุม. เอกสารบรรยายสรุปข้อราชการอำเภотаคุม. ฉบับโรเนียว, 2537.

อุทัย บุญประเสริฐ. "การประเมินโครงการและแผนงาน" ในโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการวางแผน และการบริหาร การประถมศึกษาระดับจังหวัด สปช. กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2537.

อุทุมพร จามรมาน. คู่มือการประเมินโครงการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : ฟีนี่พับบลิชซิ่ง, 2535.

รายงานผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ฝ่ายพัฒนางานวิชาการศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เอกสารศึกษานิเทศก์ ที่ 22/2536 ปี พ.ศ. 2530 - 2536

เอกสารการประชุมอบรมเจ้าหน้าที่และผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. ปีงบประมาณ 2538 ฝ่ายพัฒนางานวิชาการศึกษานิเทศก์ สปจ.สมุทรปราการ

เอกสารเสริมความรู้ โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เอกสารที่ 16/2536 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2536

เอกสารประชาสัมพันธ์ โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2532

เอกสารประกอบการสัมมนาและคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่จัดเก็บข้อมูล เพื่อการพัฒนาชนบท
คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ม.ป.ป.

สรุปรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2535 - 2538 กองวิชาการและแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน
กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพฯ : หจก. เพิ่มเสริมกิจ, 2539.

การกำกับงานและประเมินผลโครงการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

Best, John W. Research in Education. New Jersey : Englewood Cliffs, Prentice Hall,
1970.

Shore, L. Instructional Materials : An Introduction for Teachers. New York :
Ronald Press Company, 1960.

Yamane, Taro. Statics : An Introductory Analysis. (3d.ed.) Tokyo : Haper
International Editions, 1973.

ภาคผนวก

ผนวก ก.

แบบประเมินผลโครงการ กศ.พช.

โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

การประเมินผลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อการวิจัยประเมินผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของโรงเรียนในโครงการทุกโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

แบบประเมินมี 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.
- ตอนที่ 2 ประเมินผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
- ตอนที่ 3 ประเมินผลโครงการในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต และผลกระทบ

ขอขอบคุณศึกษานิเทศก์อำเภอผู้ประเมิน และผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับการประเมินทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการประเมินเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ

นายเกียรติศักดิ์ ลักษณะ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการ

โครงการสวัสดิการสังคม

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยประเมินผล

การดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)

ของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

โรงเรียน.....กลุ่มโรงเรียน.....

สพอ./ก.สพจ.สมุทรปราการ

ตอนที่ 1 สภาพการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน

โปรดเติมคำในช่องว่าง และทำเครื่องหมายลงในช่องปีการศึกษา ที่โรงเรียนได้ทำกิจกรรม

โรงเรียนเริ่มเข้าโครงการ กศ.พช. ปีงบประมาณ.....ได้รับงบประมาณครั้งแรก

.....บาท เป็นค่าวัสดุ.....บาท ค่าครุภัณฑ์.....บาท

ที่	รายการ	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	หมายเหตุ
1	กิจกรรมโครงการ กศ.พช. ที่โรงเรียน ดำเนินการ ได้แก่ 1. วันกตัญญู 2. การออมทรัพย์ 3. การฝึกสมาธิ 4. การอนุรักษ์ วรรณคดีไทย 5. บ้านประถมศึกษา 6. วันที่นั่ง 7. การสำรวจข้อมูล 8. วันเยี่ยมบ้าน 9. วันพบปะผู้ปกครอง 10. วันอำลาโรงเรียน											กา / ลงในปี ที่โรงเรียน ดำเนินกิจกรรม โครงการ

ที่	รายการ	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	หมายเหตุ
5	มีกิจกรรมใดใน โครงการที่โรงเรียนคิด ว่าประสบความสำเร็จ 1. 2. 3. 4. 5. ๑๓๗											โปรดระบุ ชื่อกิจกรรมที่ ประสบความสำเร็จ

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่โรงเรียนได้ปฏิบัติ

โปรดกา ✓ ลงในช่องหมายเลขทางขวามือที่ตรงกับการปฏิบัติ และมีผล

5	หมายถึง	การปฏิบัติมากที่สุดหรือได้ผลมากที่สุด
4	หมายถึง	การปฏิบัติมากหรือได้ผลมาก
3	หมายถึง	การปฏิบัติปานกลางหรือได้ผลปานกลาง
2	หมายถึง	การปฏิบัติน้อยหรือได้ผลน้อย
1	หมายถึง	การปฏิบัติน้อยที่สุดหรือไม่ทำเลย

ที่	รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
		5	4	3	2	1
6	1. ด้านการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนได้มีการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและ สังคม					
7	นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนจากโรงเรียนไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ที่บ้านและชุมชน					
8	นักเรียนได้มีการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น					
	2. ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความ ต้องการ					
9	โรงเรียนได้จัดให้มีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความ ต้องการของท้องถิ่น โดยใช้แบบสำรวจ					
10	โรงเรียนได้จัดให้มีการประชุมครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการ การโรงเรียนก่อนเปิด หรือปิดภาคเรียน					
11	โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อดูสภาพ ความเป็นอยู่ของนักเรียน					

ที่	รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
		5	4	3	2	1
	3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น					
12	โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเชิญชวนให้บุคลากรในท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาที่อยู่อาศัย และสาธารณสุขสถาน					
13	โรงเรียนได้ให้ความรู้ และเชิญชวนประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดความตระหนักในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง					
	4. ด้านการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำ					
14	โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำ เพื่อให้เป็นผู้มีอุดมการณ์ เสียสละ และทำงานเพื่อสังคม					
15	โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรม เพื่อยกย่องนักเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และมีการประกาศเกียรติคุณ					
	5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน					
16	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ แก่ประชาชน ทั้งในวิชาสามัญ และวิชาชีพ					
17	โรงเรียนได้จัดกิจกรรม และการสาริต เพื่อเป็นแนวทางการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น					
	6. ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร					
18	โรงเรียนได้จัดทำแฟ้มข้อมูล สถิติ เกี่ยวกับข้อมูลงานการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท					
19	โรงเรียนได้ให้มีการออกข่าวกระจายเสียง เพื่อแจ้งข่าวสาร และการให้บริการแก่ประชาชนประจำทุกวัน					

ที่	รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
		5	4	3	2	1
20	โรงเรียนได้จัดทำป้ายประกาศ ประชาสัมพันธ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ทั่วไปให้ประชาชนทราบ					
21	โรงเรียนได้จัดให้มีที่สำหรับอ่าน หนังสือพิมพ์ และเอกสารความรู้ เพื่อให้บริการแก่ครูนักเรียน และประชาชน					
7. ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน						
22	โรงเรียนจัดให้มีศูนย์ประสานงาน เพื่อบริการประชาชนด้านการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำ ในด้านวิชาการ และงานอาชีพ					
23	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน					
8. ด้านการปรับปรุงโรงเรียน ให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬานันทนาการ ศิลป วัฒนธรรม						
24	โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ และการแข่งขันกีฬาของประชาชน					
25	โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมการละเล่น การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้าน					
26	โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ และเชิญชวนประชาชนให้มาร่วมกิจกรรมทุกครั้ง					

ตอนที่ 3 ประเมินผลโครงการด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ปัจจุบันำเข้า กระบวนการ
ดำเนินงาน ผลผลิต และผลกระทบจากการดำเนินงาน

ที่	รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
		5	4	3	2	1
	ด้านสภาพแวดล้อม					
27	ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน					
28	ประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
29	ประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจดี					
30	สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยถูกสุขลักษณะ					
31	ประชาชนได้รับการศึกษา ความรู้					
32	การคมนาคมในชุมชนมีความสะดวก					
	ด้านปัจจัยนำเข้า					
33	พื้นที่เหมาะสม และพอเพียงในการทำการเกษตรกรรม หรือ กิจกรรมของโครงการ					
34	ความเหมาะสมของแหล่งน้ำดื่ม และทำการเกษตร					
35	บุคลากรมีความรู้ในการดำเนินงานโครงการ กศ.พช.					
36	ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในหลักการ และวิธีการ ดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช.					
37	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการจัดกิจกรรม ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น					
38	ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถ ในการติดต่อ ประสานงาน กับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
39	ผู้นำชุมชนให้การยอมรับ และให้ความร่วมมือ แก่ผู้บริหาร โรงเรียน					
40	ผู้ปกครองนักเรียนให้ความสนใจ และความร่วมมือ ต่อ กิจกรรมของโรงเรียน					

ที่	รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
		5	4	3	2	1
41	ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช.					
42	ครูผู้สอนมีความรู้ความสนใจ และตั้งใจปฏิบัติตามโครงการ กศ.พช.					
43	บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือ ในการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช.					
44	งบประมาณที่ได้รับตามโครงการ					
45	โรงเรียนสามารถบริหารงบประมาณได้ ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. ด้านกระบวนการดำเนินงาน					
46	การให้ความร่วมมือของคณะครู และผู้นำชุมชนในการวางแผนการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช.					
47	ความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการ กศ.พช. ของโรงเรียน					
48	โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน					
49	การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ โครงการ กศ.พช. โรงเรียนมีความเข้าใจได้รับความสะดวก และมีคุณภาพ					
50	การใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ โครงการ กศ.พช. ให้เกิดประโยชน์					
51	โรงเรียนปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช.					
52	โรงเรียนจัดบริการข่าวสาร ด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน					
53	โรงเรียนเป็นศูนย์กลางส่งเสริมด้านการกีฬา และนันทนาการ					
54	โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์ และฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น					

ที่	รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
		5	4	3	2	1
55	โรงเรียนประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช.					
56	โรงเรียนดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน กศ.พช.					
57	โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานตาม โครงการ กศ.พช.					
58	โรงเรียนมีการสรุป และรายงานผลการดำเนินงาน ในรอบปี การศึกษา					
	ด้านผลผลิต					
59	นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย ของใช้ ที่อยู่อาศัย และโรงเรียน					
60	นักเรียนแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ เสียสละ และกตัญญู กตเวทิตต่อผู้มีพระคุณ					
61	โรงเรียนมีกิจกรรมพัฒนาในเขตบริการของโรงเรียน					
62	โรงเรียน และชุมชนร่วมสร้างความตระหนัก เพื่อเสริมสร้าง อุดมการณ์พัฒนาชุมชน					
63	โรงเรียนให้การศึกษาด้านวิชาชีพแก่ประชาชนได้เหมาะสม กับสภาพท้องถิ่น					
64	นักเรียนทำการเกษตร และงานอื่น ๆ ได้สอดคล้องกับสภาพ ท้องถิ่น					
65	โรงเรียนจัดให้มีการจำหน่ายผลผลิตของนักเรียน เพื่อหาราย ได้ระหว่างเรียน					
66	โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงาน และบริการด้านวิชาการ และ อาชีพ					

ที่	รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน				
		5	4	3	2	1
67	โรงเรียนจัดกิจกรรมอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของท้องถิ่น					
68	การยอมรับและการให้ความร่วมมือของประชาชน ต่อกิจ กรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น					
69	นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ทางวิชาชีพ ที่จะนำไปประกอบอาชีพ ได้					
70	ความสำเร็จและความภาคภูมิใจในกิจกรรมโครงการ กศ.พช. ของโรงเรียน ด้านผลกระทบ					
71	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยส่วนรวมสูงขึ้น					
72	อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียน โดยส่วนรวมลดลง					
73	นักเรียนโดยส่วนรวมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่หลัก สูตรกำหนด					
74	สุขภาพอนามัยของนักเรียน โดยส่วนรวมดีขึ้น					
75	หมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น เป็น ระเบียบดีขึ้น					
76	บริเวณโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น และเป็นระเบียบ					
77	โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน					
78	ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามานสามัคคีกัน					
79	ประชาชนมีรายได้ และการประกอบอาชีพที่มั่นคง					
80	ประชาชนมีสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ที่ดี					

ผนวก ข.

โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)

สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 - 2539

ที่	ชื่อโรงเรียน	สปอ./ก.	ปีที่เข้าโครงการ
1	โรงเรียนคลองใหม่	สปอ. เมือง	2531
2	โรงเรียนบางปิ้ง	สปอ. เมือง	2531
3	โรงเรียนคลองบางปู	สปอ. เมือง	2532
4	โรงเรียนนาคคือนุสรณ์	สปอ. เมือง	2533
5	โรงเรียนคลองแสนสุข	สปอ. เมือง	2533
6	โรงเรียนวัดบางค้ำวัน	สปอ. เมือง	2534
7	โรงเรียนวัดแพรกษา	สปอ. เมือง	2534
8	โรงเรียนบางโปรง	สปอ. เมือง	2535
9	โรงเรียนวัดคลองแก้ว	สปอ. เมือง	2535
10	โรงเรียนมหาภาพระจาดทอง	สปอ. เมือง	2536
11	โรงเรียนคลองสำโรง	สปอ. เมือง	2536
12	โรงเรียนคลองเสาธง	สปอ. เมือง	2536
13	โรงเรียนเอี่ยมสุรีย์	สปอ. เมือง	2536
14	โรงเรียนสุขกร	สปอ. เมือง	2537
15	โรงเรียนคลองกระทู้	สปอ. เมือง	2537
16	โรงเรียนคลองมหาหงษ์	สปอ. เมือง	2537
17	โรงเรียนชุมชนวัดราษฎร์บำรุง	สปอ. เมือง	2537
18	โรงเรียนนิลรัตนอนุสรณ์	สปอ. เมือง	2538
19	โรงเรียนวัดไตรสามัคคี	สปอ. เมือง	2538
20	โรงเรียนวัดราษฎร์โพธิ์ทอง	สปอ. เมือง	2538
21	โรงเรียนบ้านคลองหลวง	สปอ. เมือง	2538
22	โรงเรียนพิบูลประชาบาล	สปอ. เมือง	2538

23	โรงเรียนวัดตำหรุ	สปอ. เมือง	2539
24	โรงเรียนบางนางเกรง	สปอ. เมือง	2539
25	โรงเรียนวัดด่านสำโรง	สปอ. เมือง	2539
26	โรงเรียนอินทร์มหารัษฎานุสรณ์	สปอ. เมือง	2539
27	โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งนอก	สปอ. พระประแดง	2531
28	โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรร	สปอ. พระประแดง	2532
29	โรงเรียนวัดบางหัวเสือ	สปอ. พระประแดง	2533
30	โรงเรียนวัดบางฝ้าย	สปอ. พระประแดง	2533
31	โรงเรียนบางครุ	สปอ. พระประแดง	2534
32	โรงเรียนป่าเกิด	สปอ. พระประแดง	2535
33	โรงเรียนวัดท้องคุ้ง	สปอ. พระประแดง	2535
34	โรงเรียนวัดบางกะเจ้ากลาง	สปอ. พระประแดง	2536
35	โรงเรียนวัดบางกอบัว	สปอ. พระประแดง	2536
36	โรงเรียนโยธินประดิษฐ์	สปอ. พระประแดง	2537
37	โรงเรียนฉัตรทิพย์เทพวิทยา	สปอ. พระประแดง	2537
38	โรงเรียนวัดรวก	สปอ. พระประแดง	2537
39	โรงเรียนวัดกองแก้ว	สปอ. พระประแดง	2537
40	โรงเรียนวัดบางกระสอบ	สปอ. พระประแดง	2537
41	โรงเรียนวัดสวนส้ม	สปอ. พระประแดง	2538
42	โรงเรียนวัดสำโรงเหนือ	สปอ. พระประแดง	2538
43	โรงเรียนวัดแหลม	สปอ. พระประแดง	2538
44	โรงเรียนวัดชมนิมิตร	สปอ. พระประแดง	2538
45	โรงเรียนวัดกรุนอก	สปอ. พระประแดง	2538
46	โรงเรียนวัดมหาหงษ์	สปอ. พระประแดง	2539
47	โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก	สปอ. พระประแดง	2539
48	โรงเรียนวัดปทุมหังสนาวาส	สปอ. พระประแดง	2539
49	โรงเรียนวัดคันลัด	สปอ. พระประแดง	2539
50	โรงเรียนพลอยจตุรจินดา	สปอ. พระประแดง	2539
51	โรงเรียนบ้านบางจาก	สปอ. พระประแดง	2539

52	โรงเรียนสุขสวัสดิ์	สปอ.พระประแดง	2539
53	โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งใน	สปอ.พระประแดง	2539
54	โรงเรียนวัดบางขมิ้น	สปอ.พระประแดง	2539
55	โรงเรียนวัดครุใน	สปอ.พระประแดง	2539
56	โรงเรียนวัดราษฎร์บูรณะ	สปอ.บางพลี	2530
57	โรงเรียนวัดหนองปรือ	สปอ.บางพลี	2531
58	โรงเรียนคลองปลัดเปรียง	สปอ.บางพลี	2532
59	โรงเรียนทิวะคลองตรง	สปอ.บางพลี	2532
60	โรงเรียนคลองหนองตะกั่ว	สปอ.บางพลี	2533
61	โรงเรียนคลองบางน้ำจืด	สปอ.บางพลี	2534
62	โรงเรียนคลองบางกะสี	สปอ.บางพลี	2534
63	โรงเรียนคลองบางกระบือ	สปอ.บางพลี	2535
64	โรงเรียนวัดราษฎร์นิยมธรรม	สปอ.บางพลี	2536
65	โรงเรียนคลองบางกะสี	สปอ.บางพลี	2536
66	โรงเรียนวัดกิ่งแก้ว	สปอ.บางพลี	2537
67	โรงเรียนบางโหลงนอก	สปอ.บางพลี	2537
68	โรงเรียนชนสิทธิ์อนุสรณ์	สปอ.บางพลี	2538
69	โรงเรียนวัดสลุด	สปอ.บางพลี	2538
70	โรงเรียนปากคลองหนองงูเห่า	สปอ.บางพลี	2538
71	โรงเรียนสุเหร่าบางปลา	สปอ.บางพลี	2538
72	โรงเรียนวัดหนามแดง	สปอ.บางพลี	2539
73	โรงเรียนเตรียมปริญญาอนุสรณ์	สปอ.บางพลี	2539
74	โรงเรียนวัดบางโหลงใน	สปอ.บางพลี	2539
75	โรงเรียนคลองลาดกระบัง	สปอ.บางพลี	2539
76	โรงเรียนสุเหร่าบางกะสี	สปอ.บางพลี	2539
77	โรงเรียนคลองบางแก้ว	สปอ.บางพลี	2539
78	โรงเรียนวัดนิคมยาตรา	สปอ.บางบ่อ	2530
79	โรงเรียนตลาดปากคลองเจ้า	สปอ.บางบ่อ	2531
80	โรงเรียนคลองสะปัดจาก	สปอ.บางบ่อ	2531
81	โรงเรียนวัดกาหลง	สปอ.บางบ่อ	2532

82	โรงเรียนคลองบ้านระกาศ	สปอ.บางบ่อ	2532
83	โรงเรียนวัดเกาะแก้ว	สปอ.บางบ่อ	2532
84	โรงเรียนวัดบางบ่อ	สปอ.บางบ่อ	2532
85	โรงเรียนวัดค้อลาด	สปอ.บางบ่อ	2533
86	โรงเรียนเฉลิมมณีฉายวิทยาการ	สปอ.บางบ่อ	2533
87	โรงเรียนวัดนาคราช	สปอ.บางบ่อ	2534
88	โรงเรียนวัดปานประสิทธิ์าราม	สปอ.บางบ่อ	2534
89	โรงเรียนคลองพระยานาคราช	สปอ.บางบ่อ	2535
90	โรงเรียนวัดบางเพ็ญ	สปอ.บางบ่อ	2535
91	โรงเรียนคลองกันยา	สปอ.บางบ่อ	2535
92	โรงเรียนคลองกระแซงเตย	สปอ.บางบ่อ	2536
93	โรงเรียนธรรมศรีสุวรรณดิษฐ์	สปอ.บางบ่อ	2536
94	โรงเรียนปากคลองชวดใหญ่	สปอ.บางบ่อ	2536
95	โรงเรียนวัดบางนางเพ็ง	สปอ.บางบ่อ	2536
96	โรงเรียนบ้านท้องกึ่ง	สปอ.บางบ่อ	2536
97	โรงเรียนสุหร่าคลองใหม่	สปอ.บางบ่อ	2536
98	โรงเรียนคลองเปรี้ง	สปอ.บางบ่อ	2537
99	โรงเรียนตลาดคลองสวน	สปอ.บางบ่อ	2537
100	โรงเรียนวัดบางพลีน้อย	สปอ.บางบ่อ	2537
101	โรงเรียนวัดโคธาราม	สปอ.บางบ่อ	2537
102	โรงเรียนคลองหลุมตึก	สปอ.บางบ่อ	2538
103	โรงเรียนตลาดบางพลีน้อย	สปอ.บางบ่อ	2538
104	โรงเรียนวัดมงคลโคธาราม	สปอ.บางบ่อ	2538
105	โรงเรียนวัดสี่ล้ง	สปอ.บางบ่อ	2538
106	โรงเรียนวัดเปรี้ง	สปอ.บางบ่อ	2539
107	โรงเรียนวัดสุคันธาวาส	สปอ.บางบ่อ	2539
108	โรงเรียนชุมชนวัดบ้านระกาศ	สปอ.บางบ่อ	2539
109	โรงเรียนวัดสร้างไศก	สปอ.บางบ่อ	2539
110	โรงเรียนวัดลาดหวาย	สปอ.บางบ่อ	2539
111	โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์	สปอ.บางบ่อ	2539

112	โรงเรียนวัดคลองสวน	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2531
113	โรงเรียนวัดคลองมอญ	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2531
114	โรงเรียนคลองทะเล	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2532
115	โรงเรียนคลองนาเกลือน้อย	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2532
116	โรงเรียนวัดใหญ่	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2533
117	โรงเรียนคลองสองพี่น้อง	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2533
118	โรงเรียนคลองหลวงศุภนัย	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2533
119	โรงเรียนวัดคู่สร้าง	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2534
120	โรงเรียนบ้านขุนสมุทร	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2535
121	โรงเรียนบ้านขุนสมุทรไทย	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2535
122	โรงเรียนชุมชนวัดสาขลา	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2536
123	โรงเรียนวัดไตรมิตรวราราม	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2536
124	โรงเรียนป้อมพระจุลจอมเกล้า	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2536
125	โรงเรียนพระสมุทรเจดีย์	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2536
126	โรงเรียนวัดคลองพระราม	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2537
127	โรงเรียนวัดแหลมฟ้าผ่า	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2537
128	โรงเรียนวัดแก	สปอ.พระสมุทรเจดีย์	2537
129	โรงเรียนปากคลองมอญ	สปก.บางเสาธง	2531
130	โรงเรียนละมุลรอดศิริ	สปก.บางเสาธง	2533
131	โรงเรียนวัดบัวโรย	สปก.บางเสาธง	2535
132	โรงเรียนวัดมงคลนิมิตร	สปก.บางเสาธง	2536
133	โรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่	สปก.บางเสาธง	2536
134	โรงเรียนวัดศรีวารีน้อย	สปก.บางเสาธง	2536
135	โรงเรียนจรเข้ใหญ่	สปก.บางเสาธง	2537
136	โรงเรียนวัดเสาธงกลาง	สปก.บางเสาธง	2537
137	โรงเรียนวัดหัวคู้	สปก.บางเสาธง	2538
138	โรงเรียนวัดเสาธงนอก	สปก.บางเสาธง	2539
139	โรงเรียนคลองเจริญราษฎร์	สปก.บางเสาธง	2539
140	โรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9	สปก.บางเสาธง	2539
141	โรงเรียนเคหะบางพลี	สปก.บางเสาธง	2539

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ นายเกียรติศักดิ์ ลักษณะ
- เกิด วันที่ 24 พฤษภาคม 2490
- สถานที่เกิด อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
- ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 52 หมู่ 2 ตำบลศีรษะจรเข้ใหญ่ กิ่งอำเภอบางเสาธง
จังหวัดสมุทรปราการ 10540
- ตำแหน่งปัจจุบัน ศึกษานิเทศก์ 7
- สถานที่ทำงาน สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอบางเสาธง
จังหวัดสมุทรปราการ 10540
- ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2506	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2508	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) จากโรงเรียนฝึกหัดครู
ฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2512	ประกาศนียบัตรพิเศษครูมัธยม (พ.ม.) ศึกษาด้วยตนเอง
พ.ศ. 2521	การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางแสน ชลบุรี